ABC bilten

idrijske novice

483/ PETEK, 24. APRIL 2020

IDRIJA
CIVILNA ZAŠČITA V DNEH EPIDEMIJE
stran 3 / V SREDIŠČU

SVET
NIKO JEREB O POTOVANJU PO INDONEZIJI
stran 25 / POT POD NOGE

LETALSTVO
KAKO JE LESENO LETALO 1948. POLETELO V IDRIJI
stran 16 / VRABEC

Zaradi virusa seja občinskega sveta na daljavo

Občinski svetniki v Cerknem so na prvem letošnjem zasedanju sprejeli korenito višje cene komunalnih storitev. Odvoz odpadkov se bo povišal za od 38 do 67 odstotkov.

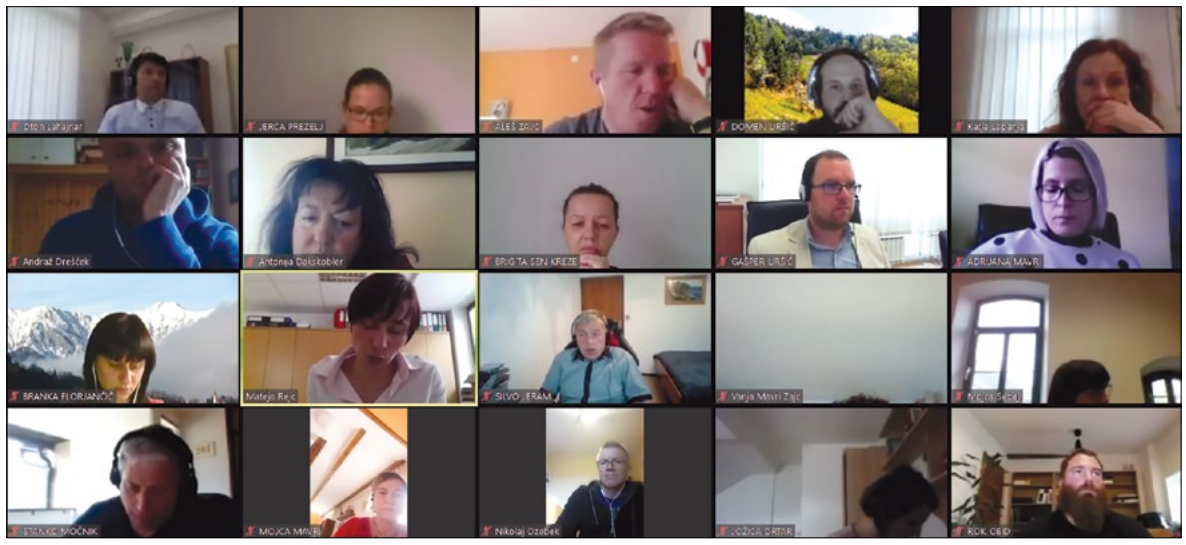

V četrtek, 16. aprila, je Občina Cerkno simbolno stopila v digitalno dobo. Zaradi zaostrenih zdravstvenih razmer, ki prepovedujejo zbiranje več ljudi v zaprtih prostorih, so izpeljali prvo letošnje zasedanje preko videokonference. Občinski svetniki so sedeli pred domačim računalnikom ali telefonom in preko video povezave sodelovali v razpravah in odločanju. Kljub začetnim zadregam je kar dolgo zasedanje potekalo tekoče in brez težav. Najpomembnejši točki tokratnega zasedanja sta bili sprejem višjih cen za odvoz odpadkov in sprejem proračuna občine v prvem branju. V obeh primerih je večina svetnikov podprla predloge župana **Gašperja Uršiča**, ki mu je na tej seji prvič stal ob strani tudi novi direktor občinske uprave **Oton Lahajnar**.

Občinski svetniki so s cmokom v grlu potrdili predloge višjih cen, saj sta nova direktorica komunale **Brigita Šen Kreže** in vodja službe **Mateja Rejc** znali prepričljivo predstaviti realne stroške, ki v občini Cerkno nastajajo pri zbiranju in odvažanju komunalnih odpadkov. Opozorili sta tudi na to, da so komunalna podjetja še donedavno lahko za oddane ločeno zbrane frakcije dobila evro ali dva, po novem pa morajo prevzemnikom celo plačevati za odvažanje. Nove cene bodo v občini Cerkno veljale od 1. aprila naprej.

Člani občinskega sveta so po odstopih predstavnikov občine v svetih šole in razvojne agencije na izpraznjena mesta imenovali nove člane. Potrdili so tudi nove višje cene za izvajanje programa pomoč na domu, ki bo šel v breme občine. 25 uporabnikov je s storitvami doma upokojencev, ki izvaja program, zadovoljnih, saj lahko ostanejo v domačem okolju, ki je do starostnikov najbolj prijazno. Starši ali skrbniki otrok, ki so bili sprejeti v vrtec, a zanje ni bilo prostega mesta, bodo po sklepu občinskega sveta dobili subvencijo 100 evrov mesečno. Do te pa ne bodo upravičeni tisti, ki so mesto zavrnili ali varstvo otrok rešili na drugačen način.

Občinski svetniki so opravili tudi prvo branje proračuna občine za letošnje koledarsko leto. V razpravi so predstavili vrsto predlogov za popravke.

▸ ***Podrobneje o seji in sprejetih sklepih na 4. strani.***

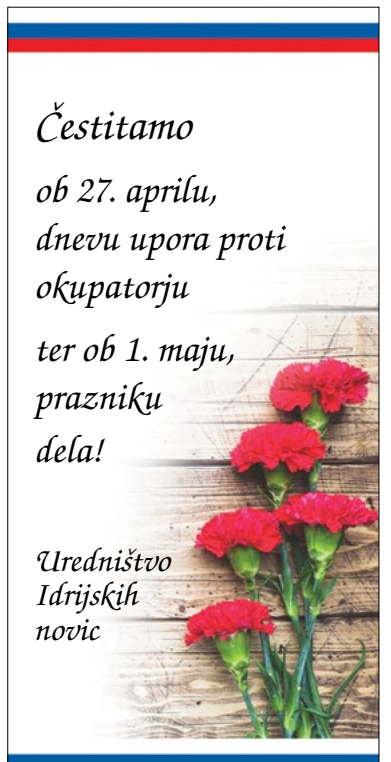

Kakovost peletov se zelo razlikuje

Stroški za ogrevanje iz kateregakoli izvora že dolgo niso več zanemarljivi. Na eni strani je cena, na drugi pa skrb, da bo okolje ostalo čisto tudi našim otrokom. Monopolisti nad naftnimi viri in naftnimi derivati se ne bodo prav zlahka vdali, a k sreči imamo vse več alternativnih možnosti.

Ena izmed teh je ogrevanje na lesno biomaso. Tu pa ne gre spregledati podrobnosti o prepoznavanju kakovostnih peletov. Kot v drugih primerih, je cena sicer pomembna, pri odločanju za nakup pa ta ne sme biti odločilna. Naj bo najpomembnejša njihova kakovost. Ogrevanje s kakovostnimi peleti ni nič zahtevnejše od ogrevanja z naftnimi derivati, ki so nas razvajali doslej.

Marjan Šinkovec, direktor družbe za upravljanje z obnovljivimi viri energije Energija narave

Za kakovostnimi peleti ostane pepel?

Direktor Družbe za upravljanje z obnovljivimi viri energije Energija narave Marjan Šinkovec poudarja, da je najpomembnejši podatek proizvedena energija (kurilna moč) na enoto cene ter končni ostanek pepela. Uporabnik kakovost peletov najlažje oceni z ostankom pepela. Kaj to pomeni? Za kakovostnimi peleti ostane čim manjša količina pepela, pri slabih pa je tega več, zraven pa nastaja še žlindra. Razlika med njima je velika in zelo pomembna, saj žlindra uničuje kotel, zmanjšuje učinkovitost ogrevanja ter prinaša nepotrebno dodatno delo pri upravljanju s kotlom.

Zelo pomembno je vzeti na znanje, opozarja Marjan Šinkovec, da se tudi pri kakovostnih peletih lahko zgodi, da ne zgorijo do konca, kar pa je posledica nepravilno nastavljenih kurilnih naprav. Prvi prepoznavni znak kakovostnih peletov in pravilnih nastavitev je pepel, ki mora biti siv in povsem sipek. V kolikor se med pepelom pojavljajo večji, neizgoreli delci peletov in lahko te delce s prsti enostavno zdrobimo (pustijo črno sled na prstih), to ne pomeni, da peleti niso kakovostni. V tem primeru imajo peleti premalo zraka (podpih) pri izgorevanju v peči ali pa je peletov na kurišču naenkrat preveč (previsok vnos).

Pri prepoznavanju zoglenelih ostankov si torej lahko pomagamo s preprosto metodo mencanja med prsti. Nezgoreli pelet lahko zdrobimo med prsti, žlindre nikoli. S tako preprostim preizkusom lahko vsakdo sam preveri učinkovitost zgorevanja peletov, kljub temu pa Marjan Šinkovec poudarja, da so lesni peleti vsako leto kontrolirani pri Zvezi potrošnikov Slovenije (ZPS), preizkus kakovosti pa opravlja Gozdarski inštitut v sodelovanju s Te-Tolom Ljubljana. Peleti Energije narave imajo zadnja tri leta, po zadnjih opravljenih testih ZPS, najboljše razmerje med kakovostjo in ceno med vsemi testiranimi peleti na slovenskem trgu. Ponudba kakovostnih peletov, razred A1, je na trgu vse večja, opaziti pa je velika nihanja kakovosti istega proizvajalca. Družbi Energija narave predvsem zaradi kontrolirane proizvodnje in korektnih odnosov s stalnimi dobavitelji uspeva zagotavljati zadostno količino dobre vhodne surovine.

Proizvodnja kakovostnih peletov

Les je zelo kompleksna snov, ki vsebuje veliko različnih spojin: celulozo (~40 - 50 %), polioze (~25 - 35 %), lignin (~20 - 30 %), pektine, tanine, terpenske derivate, kot so eterična olja, smole, alkaloide, ... Zato je za proizvodnjo kakovostnih peletov najpomembnejši pogoj čista vhodna surovina, brez sledi lubja, saj ta povzroča večjo količino pepela in tudi žlindro.

V proizvodnem procesu peletiranja je zelo pomembna tudi pravilna vlažnost surovine. Ta je med 8 % in 9 %, kar zahteva tudi standard. Poleg mešanih in smrekovih peletov, ki jih podjetje Energija narave proizvaja že od samega začetka delovanja, je sedaj vse več povpraševanja tudi po »premium peletih«. Gre za izdelek, ki sodi v A1 kakovostni razred in tam pravzaprav nimajo konkurence. Ti peleti se od ostalih na trgu razlikujejo po vlažnosti materiala, ki je pod 7 %, proizvajalec pa za proizvodnjo teh uporablja le izbrano žagovino. S to kombinacijo so dosegli zanemarljiv ostanek pepela in vsaj 10 % večjo kalorično moč od zahtev standarda A1. Na žalost pa take žagovine ni na voljo v neomejenih količinah, zato je stalna proizvodnja Premium peletov za razumno ceno nemogoča in trenutno predstavlja le 5 % celotne proizvodnje.

Po sušenju žagovine sledi mletje do preseka največ 1,5 milimetra in nadalje peletiranje, kjer valji vtiskajo suho žagovino v matrico. Zaradi velikega trenja v fazi peletiranja se molekule lignina razprejo, v nadaljnjem postopku pa vroči peleti potujejo v hladilnik, kjer se omenjene molekule lignina zopet zaklenejo, s čimer pridobijo trdnost peletov. V nadaljnjih postopkih se peleti presejejo in prepihujejo, da se izločijo prašni delci. Na koncu jih samo še spakirajo.

Prepričanje, da so svetlejši peleti kakovostnejši od temnejših, ne drži. Velikokrat gre za zavajanje, saj mnogi proizvajalci lesnih peletov v fazi predpriprave žagovine pred peletiranjem dodajajo klor, ki surovino pobeli. Tako zavajajo kupce in prikrivajo nekvalitetno žagovino z lubjem ali pa prekomerno oksidacijo pri sušenju le-te v valjnih sušilcih. Standard dovoljuje vsebnost klora, vendar je za kvaliteten pelet ta popolnoma nepotreben in zavajajoč. Energija narave ravno zaradi neuporabe kemije v proizvodnem procesu uporablja slogan »Vonj po lesu«.

Skladiščenje peletov

Pomen pravilnega skladiščenja peletov je prevečkrat spregledan. Pelete moramo vedno skladiščiti v suhih prostorih, saj je embalaža perforirana, peleti pa so zaradi svoje suhosti zelo higroskopični in ob absorpciji prevelike količine vlage postanejo neuporabni.

Manj kot je mej, več je ograj

Drago Mislej Mef

Kdo ve kje in kako sta se, če sta se, iz ograjene ceste nad Izolo rešila psa, ki zagotovo nista nameravala skozi tunel proti Kopru. Znašla sta se pred ograjami, tako kot se vse večkrat znajdemo ljudje. Ne gre levo, ne desno, ne nazaj. Samo naprej, v neznano.

Neverjetno, kaj vse smo storili, da bi se rešili mej in zaživeli v svetu brez nepotrebnega omejevanja ljudi. Še osamosvojitev smo izbojevali in posledično vstopili v evropsko družino zato, da nam ne bo treba več stati na Škofijah, Fernetičih, v Rožni dolini in drugod vzdolž naše meje.

Meje so sicer že pred tem začeli nekontrolirano prestopati kulturniki in časopisje ter knjige so bile prve, ki so brez carinjenja prestopale državno mejo. Potem smo jo začeli prestopati tudi ljudje v fizični obliki. Veseli, ker ni treba več skrivati likalnikov in mikrovalovk v prtljažnikih in domačega žganja v cekarjih z jajci, ki so potovala h »gospe iz Trsta«, kjer se je videla roka naše čistilke.

Kar hitro smo se navadili na to, da meje ni in najraje bi divjali iz ene države v drugo po hitri cesti brez omejitev, tako kot je bilo že dolgo tega med Belgijo in Nizozemsko, pa so nas morali vsaj z omejitvami hitrosti spomniti, da meje ni, vendar je. Presenetljivo mirno smo sprejeli dejstvo, da na drugi strani meja je in je precej podobna tisti stari med vzhodom in zahodom. Paradoks tega zgodovinskega dogodka je, da tam, kjer je bila vedno meja, naenkrat meje ni bilo več. Tako, kjer je nikoli ni bilo, pa je nastala. Kot da bi bila neke vrste živega muzeja, kjer se spominjamo, kako je bilo treba nekoč pokazati potni list ali lašapasare, odpirati prtljažnik in delati lepo faco.

Potem se je zgodil obrat. Z begunskim valom in nezmožnostjo reševanja bistva begunskega problema je Evropa in mi z njo, meje spet postavila. Ker pa smo jih že ukinili, sklepa o ponovni postavitvi pa ni, smo jim spremenili ime. Namesto mej so postale ograje.

In tako zdaj nimamo meje z Avstrijo in drugimi sosedi, imamo pa ograje. Na meji s Hrvaško pa nimamo le meje, ampak imamo zdaj mejo in ograje. Celo bodečo, česar nismo poznali niti v trdih povojnih časih.

In potem še virus. Tam kjer je stal nekoč odprt trg prijateljstva med Gorico in Novo Gorico, je zdaj ograja, ki preprečuje virusu, da bi se selil čez mejo, ki je ni, v resnici pa preprečuje pot ljudem. Tako kot kupi zemlje, kamenja, ki rastejo po obmejnih kolovozih na Krasu.

Vem, je treba, ker v boju z virusom ne smemo narediti nobene napake, če hočemo še kdaj uživati ob prostem prehajanju meje, ki je ni, pa je.

Zato ta zapis ni namenjen zgolj trenutnim mejam, ki rastejo med občinami in med občani turističnih krajev in izletniki. Namenjen je vsem mejam, ki rastejo okrog nas. Gotovo ste že opazili, da skoraj ni več travnika, kjer bi zavili s ceste, postavili na tla brisačo in si privoščili malico. Povsod so ograje, velikokrat električne. Pa tista ograja ob hitrih cestah. Ali zdaj razumemo divje živali, ki smo jim postavili meje takrat, ko smo ukinjali naše? Nevarna je ta igra in to, da brez pripomb sprejmemo vsak ukrep, ker je pač tak čas, pomeni, da so meje in ograje še vedno v naših glavah.

Delovanje idrijskega štaba Civilne zaščite v času epidemije

Občinski štab Civilne zaščite Idrija je bil aktiviran ob razglasitvi epidemije COVID-19 in torej nepretrgoma deluje že več kot 40 dni. Število potrjenih okužb z novim koronavirusom v občini Idrija in širši regiji k sreči ostaja nizko. K temu je največ pripomoglo dejstvo, da se občani držimo navodil ter ravnamo samozaščitno in odgovorno. Nadejamo se, da bomo zelo kmalu premagali epidemijo in bodo umaknjeni ukrepi, ki omejujejo naše javno in družabno življenje.

Čeprav se morda zdi, da občinski štab Civilne zaščite v teh dneh miruje, to ne drži. Še naprej je treba vsakodnevno usklajevati in usmerjati dejavnosti, sestankovati in se dogovarjati z ustanovami, podjetji, nevladnimi organizacijami, društvi in prostovoljci. Vsak je pomemben člen v verigi zagotavljanja varnosti in preskrbe družbe.

V prvih dneh po razglasitvi epidemije nihče ni mogel vedeti, kaj nas čaka, a treba se je bilo pripraviti tudi na najhujše – morebitno večje število okuženih in obolelih. Aktivirana je bila številka za nujno preskrbo občanov s hrano, higienskimi pripomočki in zdravili. Številka 051 610 589 še vedno deluje. Preskrba občanov z najnujnejšim se izvaja tudi preko Rdečega križa in Karitas. Potrebe po nujnem varstvu otrok niso bile izražene, čeprav so vrtci in šole zaprti že šesti teden. Preventivno ostajajo zaprta tudi vsa javna otroška igrišča. Prepovedano je kurjenje v naravi. Nadzor nad upoštevanjem uredb in odlokov izvaja občinsko redarstvo, ki je doslej izreklo nekaj opozoril, ki so se nanašala predvsem na druženje v večjih skupinah na prostem.

Še naprej si prizadevamo, da je v občinskem skladišču Civilne zaščite dovolj varovalne opreme. Nekaj smo je prejeli preko novogoriške izpostave Uprave za zaščito in reševanje, nekaj jo je kupila Občina Idrija. Podjetnik Uroš Štucin je poskrbel za dobavo in transport 30.000 kirurških mask in se ob tem odpovedal posredniški proviziji. Do konca tega tedna bo občanom razdeljenih 12.000 teh mask, in sicer se jih bo delilo pred trgovinami v Idriji in Spodnji Idriji, na podeželju pa se jih bo razdeljevalo preko predsednikov krajevnih skupnosti oziroma poverjenikov Civilne zaščite. Približno 10.000 mask je bilo že razdeljenih pripadnikom intervencijskih služb - gasilcem, zdravstvenim delavcem, centru za socialno delo, občinski upravi, upravni enoti, okrajnemu sodišču, Komunali Idrija, Rdečemu križu, Karitas, prostovoljcem, ...

Poleg kirurških mask je občinska Civilna zaščita Zdravstvenemu domu Idrija darovala 30 mask ffp3, 30 zaščitnih oblek, šest vizirjev in 40 litrov alkoholnega razkužila. Gasilski zvezi Idrija pa je priskrbela še 900 parov rokavic, 30 zaščitnih oblek, 18 vizirjev in sredstva za razkuževanje.

Za domove starejših občanov, zdravstveni dom in psihiatrično bolnišnico je v občinskem skladišču Civilne zaščite rezervirana količina zaščitnih mask in druge osebne varovalne opreme za posredovanje ob morebitnem izbruhu bolezni COVID-19. Prav tako ostaja rezerviran delež opreme za zagotavljanje nemotene oskrbe občanov in delovanje ostalih intervencijskih služb.

Prostovoljci so v okviru pobude Mladinskega centra Idrija in Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije ter v sodelovanju z Občino Idrija sešili približno 1.000 pralnih mask. Prvih 100 so jih podarili Rdečemu križu, preostale bo razdelila Civilna zaščita.

Več družin se je znašlo v stiski, ker niso imeli tehnične opreme za šolanje otrok na domu. Osnovna šola Idrija je ob pomoči donatorjev priskrbela deset računalnikov. To je toliko, kolikor je bilo prijav na poziv šole.

Ker se epidemiološka krivulja obrača navzdol, je vlada začela postopno rahljati omejitvene ukrepe. Od ponedeljka, 20. aprila, znova lahko delujejo trgovine z gradbenim materialom, tehničnim blagom in pohištvom, kemične čistilnice, vulkanizerji, avtoličarji, avtokleparji in nekatere druge servisne delavnice. Znova so mogoči tehnični pregledi vozil. Vse to seveda ob upoštevanju zaščitnih ukrepov. Dovoljeni so nekateri individualni športi na prostem.

Pomemben korak k normalizaciji življenja je tudi začetek vnovičnega izvajanja nekaterih zdravstvenih storitev. V Zdravstvenem domu Idrija, v katerem še vedno velja reorganizacija dela, so ta teden znova začeli izvajati nujno fizioterapijo. Gre za obravnavo tistih pacientov, pri katerih bi opustitev ali preložitev fizioterapije vodila v poslabšanje zdravstvenega stanja.

Kljub prvim korakom k odpravi omejitev v javnem življenju, ostajajo v veljavi splošna navodila o umivanju in razkuževanju rok, higieni kašlja in vzdrževanju previdnostne razdalje.

Štab občinske Civilne zaščite se zahvaljuje vsem, ki ste nam do sedaj nesebično pomagali. Prepričani smo, da ni več daleč dan, ko bo konec epidemije, ko se bodo razmere normalizirale in bomo lahko rekli: Skupaj smo zmogli!

/ Občinski štab CZ Idrija

Življenje v samoosamitvi

Kot je znano, sta bila župan Tomaž Vencelj in poveljnik občinskega štaba Civilne zaščite Boštjan Brelih dva tedna v samoizolaciji in sta delala od doma. Razlog za to je bil, da sta se krajši čas zadrževala v istem prostoru z osebo, pri kateri je bila potrjena okužba z novim koronavirusom. Poveljnik Boštjan Brelih je za Idrijske novice spregovoril o tem, kako je doživljal samoizolacijo.

Boštjan Brelih

»Telefonski klic me je v petek zvečer presenetil kot strela z jasnega in prvi občutki niso bili prijetni. Odhitel sem domov in razmišljal o stikih, ki sem jih imel v minulih dneh. Bi se lahko tudi sam okužil in okužbo prenesel še na koga? Vedno in povsod smo se držali navodil in priporočil, tako da te priložnosti tako rekoč ni bilo. Takoj se mi je oddahnilo. Doma je sledil pogovor s partnerko, seveda na razmiku vsaj dveh metrov. Iz previdnosti sem ostal v samoizolaciji in naslednji dan nadaljeval delo od doma. Naslednjih nekaj dni me je spremljal nelagoden občutek, kaj pa če ... Preko video klicev sem ohranjal družabno življenje in stik z zunanjim svetom. Delo od doma mi je zapolnjevalo dopoldneve in večji del popoldnevov. Z ljudmi, ki smo bili v istem prostoru z okuženo osebo, smo se večkrat slišali, se bodrili ter preverjali počutje in zdravstveno stanje. Dobil sem tudi veliko klicev prijateljev, sodelavcev in sorodnikov, ki so mi bili vsi pripravljeni pomagati. Če bi vsakemu naročil en kilogram makaronov, bi imel zaloge le-teh za naslednjih deset let :)

V času samoizolacije nisem razvil bolezenskih simptomov, prav tako nihče od sodelavcev v štabu.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem prostovoljcem, ki so nesebično priskočili na pomoč v času epidemije COVID-19. Res iskrena hvala. S tem ste pokazali, da smo v kriznih razmerah Civilna zaščita mi vsi. Kot kaže, se epidemija umirja, vendar nevarnosti še ni konec. Zato pozivam k nadaljnjemu ohranjanju varnostne razdalje (tudi na avtocestah :)) in upoštevanju priporočenih higienskih ukrepov. Srečno!«

Od 1. aprila korenita podražitev komunale

Razlog za korenito povišanje cen odvažanja odpadkov tiči v dejstvu, da občina cen ni dvignila že vse od leta 2016. V tem času se je izguba kopičila in z novo ceno jo bodo morali sedaj Cerkljani poravnati. Problematiko cen in delovanje komunale je občinskim svetnikom predstavila **Brigita Šen Kreže**, nova direktorica idrijske komunale, ki je na tem mestu šele od 1. aprila. Poudarila je, da je ravnanje s komunalnimi odpadki vse bolj zahtevno področje, saj se na eni strani zaostruje zakonodaja, na drugi strani pa uporabniki pričakujejo kakovostno izvajanje te gospodarske javne službe po najnižjih cenah. Stroški za izvajanje te gospodarske javne službe naraščajo in ob tem se rušijo tudi dosedanji cenovni modeli. To pomeni, da so še pred letom komunalna podjetja lahko prodala ločeno zbrane frakcije odpadkov, danes pa morajo celo plačevati za to, da jih kdo sploh odpelje. Ob tem strošek dela znotraj cene storitve narašča. Za to ima zasluge vlada, ki dviguje višino zajamčene plače in s tem posredno dviguje cene komunalnih storitev.

»Delež ločeno zbranih odpadkov v občinah Idrija in Cerkno je soliden, dalo pa bi se ga še izboljšati. Občine z zelo dobrim sistemom ločeno zbranih odpadkov dosegajo 85 %, v občini Cerkno pa občani ločujejo okoli 65 % odpadkov, kar sploh ni slabo. Za boljši rezultat se bomo morali potruditi vsi. Komunala s sistematičnim seznanjanjem občanov o smiselnosti ločenega zbiranja odpadkov in sortirno analizo, občani pa z doslednim spoštovanjem navodil,« je povedala direktorica. Sortirna analiza je namreč pokazala konkretne težave ločenega zbiranja v mikro okolju vsakega zabojnika.

Mateja Rejc, ki je na komunali v Idriji zadolžena za področje odpadkov, je občinskim svetnikom povedala, da komunala že 19 let redno zbira podatke o odpadkih. Iz teh zbirk podatkov je razvidno, da so rezultati zbiranja na dolgi rok ugodni, zatika pa se pri podrobnostih. Med te bi lahko šteli tudi to, da se v zabojnikih za mešane odpadke vse prevečkrat znajdejo tudi odpadki, ki bi sodili v zabojnike za embalažo.

Občina Cerkno je zadnjič dvignila cene za odvažanje odpadkov leta 2016. Od takrat do danes pa so se korenito podražili prevozi, komunala mora obračunavati amortizacijo novih smetarskih vozil,

Snaga Ljubljana pa po novem zaračunava tudi najemanje 30 m3 zabojnikov za prevoz odpadkov iz Ljubevča do Ljubljane.

Še pred obravnavo na zasedanju sveta občine sta predlog o povišanju cen obravnavala odbora za finance in za infrastrukturo. V razpravi na zasedanju občinskega sveta je **Antonija Dakskobler** terjala pojasnilo, koliko bodo morali občani plačevati za pokrivanje izgube v obdobju od zadnje podražitve in zakaj so se za kar 57 % povišali stroški dela. Ugotovila je še, da so se stroški tiskanja računov korenito povišali in da komunala posluje z občani kar preko osmih bančnih računov.

Rok Obid je predlagal, naj se komunala ob pomoči zasebnikov specializira za mletje zelenega odreza, **Branka Florjančič** pa je ob pregledovanju podatkov vprašala, kakšna je pravzaprav izguba podjetja in kako bo to vplivalo na ceno odvažanja odpadkov. Ob dejstvu, da komunala še nima potrjenega revizijskega poročila o poslovanju v lanskem letu in da nadzorni svet še ni sprejel poslovnega načrta za letošnje leto, je **Stanko Močnik** povprašal s kakšnim zneskom bi občina odkupila terjatve komunale do občanov, ki niso krivi za to, da občina ni pravočasno povišala cen. Te terjatve bi po izjavi direktorice komunale lahko pokrili z okoli 50.000 evrov velikim vložkom iz proračuna, pri čemer pa bi morali paziti, da s tem ne bi plačevali tudi zatečenih obveznosti gospodarskih družb. Na majski seji nadzornega sveta bodo obravnavali poslovni načrt za leto 2020 in ugotavljanje rezultata poslovanja za lansko leto.

Občinski svetniki so sklenili, da se nove, višje cene obračunavajo glede na mesečno odpeljane količine in veljajo od 1. aprila naprej.

Zastopniki občine

Občinski svetniki so razpravljali in odločali tudi o imenovanju predstavnikov občine v svetih javnih zavodov. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je svetu občine predlagala imenovanje novega predstavnika občine v svetu Osnovne šole Cerkno. Po odstopu **Marte Deisinger**, je komisija na izpraznjeno mesto predlagala zdravnico **Vanjo Božič** iz Cerknega. Ker je z mesta predstavnika občine v skupščini razvojne agencije ICRA odstopil **Martin Raspet**, je komisija na njegovo mesto predlagala imenovanje **Dejana Flandra** iz Cerknega. Kot so še sklenili občinski svetniki, pa bo interese občine v skupščini javnega podjetja Komunala Idrija zastopal novi direktor občinske uprave **Oton Lahajnar** iz Ajdovščine.

Ob glasovanju za posamezne sklepe pa se je ob opozorilu **Urške Lahajnar**

Ubajiogu zapletlo. Občinska svetnica je župana namreč opozorila, da mu poslovnik naroča, da v primeru poimenskega ugotavljanja glasovanja velja abecedni vrstni red občinskih svetnikov. Župan **Gašper Uršič** je opozorilo sprejel in prekinil zasedanje. V tem času so mu v kabinetu pripravili seznam svetnikov po abecednem vrstnem redu in glasovanje je lahko steklo. Vsi trije predlogi komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja so bili z večino glasov potrjeni. Nekaj ločenih mnenj je bilo le ob predlogu, naj direktor občinske uprave sedi v skupščini komunale.

Lani 5,3 milijonov prihodkov

Proračun Občine Cerkno je v lanskem koledarskem letu imel za dobrih 5,3 milijonov evrov prihodkov, ob tem pa so zabeležili pol odstotka manjšo realizacijo. Ker ima občina dovolj visoke prihodke iz dohodnine za pokrivanje primerne porabe, se po novem ne uvršča več med občine, ki jim pripada finančna izravnava. To pa velja za domala vse občine v državi. Občinski svetniki so, z nekaj razprave o vplivu odstopa od sodnega pregona neplačnikov vodarine, zaključni račun za lansko koledarsko leto sprejeli.

Proračun v prvem branju sprejet

Najpomembnejši dokument vsake lokalne skupnosti pa je proračun. Vanj župan in občinski svetniki zapišejo, kako bodo porabili razpoložljiva sredstva. Proračun se sprejema po dvofaznem postopku, začne pa se z objavo predloga, ki ga vedno podpiše župan.

Na prvo letošnje zasedanje občinskega sveta je župan Gašper Uršič uvrstil prvo in drugo branje proračuna za koledarsko leto 2020. Že lani sprejeto prvo branje se je po izbruhu epidemije izkazalo za neuporabno, zato je župan zasnoval nov dokument, ki odraža aktualne potrebe in načrte lokalne skupnosti. Vse, ki z dokumentom niso bili zadovoljni, je potolažil z napovedjo, da bosta skozi leto zagotovo sledila še eden ali celo dva rebalansa.

Med večjimi poudarki je župan na zasedanju sveta omenil urejanje cest, za kar bi po prvih ocenah potrebovali vsaj 40 milijonov evrov. Med pomembne investicije je uvrstil tudi gradnjo trgovine in stanovanj. »Imamo investitorja, ki je pripravljen graditi, in to je v teh zaostrenih časih zlata vredno,« je povedal Gašper Uršič ter dodal, da bo to šele prvi iz niza prihodnjih korakov.

Še pred razpravo je novi direktor občinske uprave Oton Lahajnar pojasnil, da ta trenutek še ni jasno, kakšni bodo dejanski prihodki proračuna. Zato je omenjeni rebalans povsem verjeten. V proračunu pa v okviru možnosti ostajajo pomembni projekti, kot so zaključek gradnje gasilskega doma v Otaležu, izdelava katastra pokopališč, naročilo orto foto posnetkov, ureditev heliodroma, sanacija mostu čez Cerknico, dopolnilne dejavnosti na kmetijah in drugo.

V dolgi in na trenutke vroči razpravi je Silvo Jeram predlagal, naj se gradnja gasilskega doma v Otaležu zaključi v dneh letih. Stanko Močnik je podprl hitro dokončanje objekta in se zavzel, da bi izdelali resen osnutek proračuna, ki bi upošteval trenutno stanje. Povedal je, da ne podpira zamisli o dveh rebalansih. Branka Florjančič je terjala seznam cestnih prioritet in predlagala, naj odbor za infrastrukturo oblikuje prednostno listo investicij. **Aleš Zajc** je opozoril na to, da so domačini v Otaležu sami ogromno prispevali v materialu, denarju in delu. Če se bo projekt vlekel še deset let, bo to slabo vplivalo na razpoloženje v vasi. »Za gradnjo Spara se takoj najde 50.000 evrov, za dokončanje objekta v Otaležu pa ne,« je bil še kritičen Aleš Zajc.

Jerca Prezelj je predlagala, naj se takoj izdela pregled občinskih cest in določi način dela odbora. Podprla je gradnjo stanovanjskega bloka v Cerknem, saj mladi potrebujejo stanovanja. Domen Uršič je napovedal uvedbo participativnega proračuna v prihodnjih letih, po zgledu bližnjih občin. **Jurij Kavčič** je predlagal, naj se doda 50.000 evrov za gasilski dom v Otaležu, denar pa naj občina najde v postavki za ceste. **Marko Čadež** je predlagal, naj se proračunska rezerva uporabi za poplačilo stroškov v zvezi z epidemijo koronavirusa. Opozoril je tudi na to, da o načrtovani gradnji novega stanovanjskega bloka na parceli stare policije javnost ni podrobno seznanjenja. Stanko Močnik je še predlagal selitev novega stanovanjskega bloka na drugo lokacijo, na mestu sedanje policije pa naj se uredi igrišča za otroke iz sosednjih blokov.

Mojca Mavri je menila, da proračun ne odraža trenutnega stanja v državi. Zavzela se je za preureditev dokumenta še pred prvim branjem, Antonija Dakskobler pa je podprla hitro dokončanje gasilskega doma v Otaležu in opozorila na to, da bo velika trgovina v Cerknem poslovala v zaostrenih razmerah. »Ne dopustimo tega, da bi ostali brez trgovine,« je še svarila Antonija Dakskobler. **Domen Uršič** je opozoril na velik nastanitveni potencial v starejših zgradbah tudi v Cerknem in menil, da bi bilo pametno dobre prakse iz Idrije in Tolmina prenesti še v Cerkno.

Urška Lahajnar Ubajiogu je dodala, da občuduje mlade, ki si želijo lastne hiše ali smelo načrtujejo nakup novega stanovanja. Po njenem mnenju je namreč kupna moč v Cerknem sila problematična.

Razpravo je sklenil župan Gašper Uršič. Povedal je, da proračun ni idealen, saj na občini še ne razpolagajo z vsemi informacijami s strani države. Ne glede na to pa so v proračunu vsi najpomembnejši projekti za prihodnost Cerkljanske. Svetnike je pozval k sprejetju dokumenta v prvem branju. »Cerkljani v tem trenutku potre-bujemo trgovino, zdravstveni dom, vrtec z desetimi oddelki in nova stanovanja.« Z devetimi glasovi za in sedmimi proti je bilo prvo branje proračuna sprejeto.

Občinski svetniki so bili ob 23. uri že tako utrujeni, da razen zahval prostovoljcem, ki sodelujejo pri šivanju in razdeljevanju mask, niso postavili nobenega vsebinskega svetniškega vprašanja. Kdaj bo župan Gašper Uršič sklical novo sejo, še ni znano. S sklicem pa bo verjetno pohitel, saj svetniki proračuna niso potrdili v dokončni obliki. Pred njimi je še drugo branje, pri katerem lahko posamezne postavke spreminjajo z dopolnili, a morajo ob predlogu za višanje sredstev napisati tudi, kje potrebni denar dobiti.

Višje cene za pomoč na domu

Občinski svetniki so na aprilskem zasedanju obravnavali in sprejeli višje cene za izvajalce programa pomoč na domu. Občinski proračun v zadnjih mesecih za subvencioniranje tega programa za 25 uporabnikov namenja okoli 4.500 evrov mesečno. Občina je povišanje prevzela v svoje breme in s tem ohranila razmerje, po katerem uporabniki plačajo le dobro četrtino realnih stroškov. Občinski svetniki so povišano ceno sprejeli.

Vrtec je premajhen

Že ob vpisu v vrtec v tekočem šolskem letu se je izkazalo, da je več interesentov, kot prostih mest. Kot je v spremnem dokumentu k novemu pravilniku o subvencioniranju varstva otrok, ki niso vključeni v programe predšolske vzgoje, zapisala Jožica Lapajne iz občinske uprave, so na evidenčni seznam vpisali osem otrok. Ti zaradi 100 % zasedenosti vseh oddelkov niso dobili mesta v vrtcu. Ob dejstvu, da občina v kratkem ne more zagotoviti dodatnih oddelkov za izvajanje otroškega varstva, so občinski svetniki sprejeli pravilnik, na osnovi katerega bo v bodoče možno staršema ali skrbnikom otrok, ki mesta v vrtcu ne dobijo, dodeliti mesečno subvencijo. Vendar pa bodo do subvencije upravičeni le v primeru, da bodo otroci vpisani v vrtec, a prostega mesta ne bodo dobili. Subvencije ne bodo dobili tudi v primeru, če bodo mesto v vrtcu dobili, pa se bodo potem tej obliki vzgoje in varstva odrekli. Isto bo veljalo v primerih, ko bodo starši varstvo otroka urejali v drugih občinah. Občina Cerkno bo za vsakega otroka, ki bo sprejet v vrtec, a mesta ne bo dobil, plačala po 100 evrov mesečno.

Upravna enota v času epidemije

Kako do vozniškega dovoljenja, osebne izkaznice, gradbenega dovoljenja, vpisa v matično knjigo, digitalnega potrdila, spremembe stalnega ali začasnega bivališča, vrednotnice, postopka s področja kmetijstva, ...

Upravna enota tudi v času epidemije skrbi za to, da so vsi najnujnejši upravni postopki za občane izpeljani. Načelnica idrijske upravne enote mag. Vanja Močnik Raspet ob tem zagotavlja, da se uslužbenci tudi v zaostrenih razmerah epidemije trudijo speljati vse nujne postopke v dobro občanov.

Upravna enota Idrija skrbi za izvajanje upravnih postopkov za območje občin Idrija in Cerkno. Ob razglasitvi epidemije so uslužbenci svoje delo prilagodili zaostrenim zdravstvenim razmeram in delo organizirali tako, da je kar se da najbolj poskrbljeno za varnost tako uslužbencev kot tudi občanov, ki prihajajo na urad. Prvi nasvet pa še vedno velja - občani naj pred odhodom v poslopje upravne enote pokličejo po telefonu ali pa pišejo na elektronski naslov. V povratnih informacijah bodo dobili vsa potrebna navodila, kako se lahko po najkrajši poti uredi njihov upravni postopek.

Mag. Vanja Močnik Raspet je povedala, da je vlada podaljšala veljavnost vozniških dovoljenj, ki potečejo od 18. marca do 17. maja, do 17. junija, kar pa velja za ozemlje Republike Slovenije. Za navedena vozniška dovoljenja ni potrebno podaljšanje, saj se na podlagi odloka šteje, da so izpolnjeni vsi pogoji za udeležbo voznika v cestnem prometu.

Upravne enote od ponedeljka, 20. aprila, dalje ponovno izvajajo vse postopke v zvezi z registracijo vozil (npr. podaljšanje prometnega dovoljenja, odjava vozila, sprememba lastništva, ...) ob upoštevanju vseh zaščitnih ukrepov. Dodati je potrebno, da za vozila, ki jim je potekla veljavnost prometnega dovoljenja med 17. marcem in 17. majem, velja, da imajo podaljšano veljavnost prometnega dovoljenja do 19. junija.

Da bi lahko stranke v čim večji meri oddajale vloge ter varno urejale svoje zadeve preko spleta, pogosto potrebujejo digitalno potrdilo, zato tudi vloge za izdajo digitalnega potrdila večkrat obravnavajo kot nujne naloge. Poudariti pa velja, da je vlogo za digitalno potrdilo mogoče oddati po predhodnem naročilu le osebno na upravni enoti zaradi pomembnosti identifikacije stranke.

Matični urad posluje tudi v času razglašene epidemije, saj je potrebno v matični register vpisati vsa matična dejstva, nastala na območju upravne enote. Trenutno se kot nujne naloge smatrajo vpisi smrti in rojstev, saj je veliko pravic vezanih na vpis teh dejstev v register. Se pa do nadaljnjega ne izvajajo poroke. Nekateri pari, ki so imeli določen datum poroke v maju, so si že rezervirali kasnejši termin.

Upravna enota izvaja tudi številne postopke na področju tujcev. Veliko teh je uvrščenih v skupino nujno, saj so ti postopki vezani tudi na pravice, kot je zdravstveno zavarovanje in podobno. Stranke oziroma delodajalci lahko oddajo vlogo za pridobitev oziroma podaljšanje dovoljenja za prebivanje po pošti, elektronsko ali preko e-uprave. Vsekakor pa strankam svetujejo, da predhodno pokličejo na telefonsko številko, saj je potrebno individualno presojati vsako vlogo posebej ter se odločati o njeni nujnosti. Upravna enota osebne izkaznice in potne liste izdaja le v nujnih primerih, saj zakon za to določa obvezno prisotnost stranke.

Na upravni enoti v Idriji urejajo tudi postopke v zvezi s stalnim in začasnim bivališčem. Občani lahko vloge oddajo preko e-uprave z digitalnim potrdilom, v času epidemije pa tudi brez digitalnega potrdila, saj se identiteta ugotavlja na drugačen način, ne izkazuje se z digitalnim podpisom, po elektronski pošti ali po navadni pošti. Vlogi mora stranka priložiti dokazilo, da ima pravico prebivati na naslovu, kjer prijavlja začasno ali stalno prebivališče. To lahko dokazuje z izjavo o lastništvu ali solastništvu, najemno pogodbo oziroma s soglasjem lastnika ali vsaj enega solastnika. Zaradi povečanega števila teh postopkov za dokazovanje prijave začasnega ali stalnega prebivališča zadostuje tudi dokazilo o oddani vlogi in dokazilo o pravici prebivanja na določenem naslovu.

Vojnim veteranom, žrtvam vojnega nasilja in vojnim invalidom se prejemki redno izplačujejo. Obravnavajo pa tudi nove vloge, saj se smatrajo kot nujne, ker vplivajo na premoženjski položaj upravičencev, zato o njih hitro odločijo. Med take sodijo na primer veteranski dodatki in pravica do zdravstvenega zavarovanja. Tudi vloge invalidov za tehnične pripomočke se obravnavajo kot nujne.

Upravna enota nemoteno izdaja vrednotnice za osebno dopolnilno delo, predvsem za izdelovanje in prodajo izdelkov domače obrti. Med osebna dopolnila dela pa sodijo, med drugim, tudi pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju, pomoč pri kmetijskih delih ter nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč.

Postopki s področja prometa s kmetijskimi zemljišči, gozdovi in kmetijami načeloma ne spadajo pod nujne zadeve. Med slednje pa spadajo predvsem izdaja dovoljenj za dopolnilne dejavnosti, kot so predelava, prodaja, izvajanje strojnih storitev, vzreja in predelava vodnih organizmov ter posamezni primeri vpisa v register kmetijskih gospodarstev. Glede urejanja drugih podatkov v registru kmetijskih gospodarstev pa je potrebno izpostaviti, da je do nadaljnjega prekinjeno urejanje gerkov na upravni enoti. Prav tako ni možno oddati subvencijske vloge pri kmetijskih svetovalcih na KGZS. Prvotni rok za oddajo zbirnih vlog, ki se izteče 6. maja, pa naj bi bil podaljšan do 15. junija 2020, vendar mora o tem odločati Evropska komisija, o čemer bodo kmetijski svetovalci in upravne enote svoje stranke obveščali.

Postopki za izdajo gradbenih dovoljenj so po 13. marcu zastali. Kot je potrdila načelnica mag. Vanja Močnik Raspet, se sedaj delo na tem oddelku nadaljuje, saj so poskrbeli za varnost zaposlenih. Tako se nadaljuje s pregledom projektne dokumentacije, pravice graditi ter z ugotavljanjem dejanskega stanja v posameznih zadevah, saj se zavedajo stiske, v kateri so se znašli investitorji v času razglašene epidemije.

Občani naj pred prihodom v poslopje Upravne enote v Idriji pokličejo po telefonu ali pa pišejo na elektronski naslov.

T: 05 373 43 00
E: ue.idrija@gov.si

Uradne ure
Ponedeljek
8.00 - 12.00 in 13.00 - 15.00
Torek
8.00 - 12.00 in 13.00 - 15.00
Sreda
7.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
Petek
8.00 - 13.00

BeTonix
izdelava tlakovcev in betonskih ograj
www.betonix.si
Tlakovci in betonske ograje
Erik Pajntar s.p.,
Bukovo 85282 Cerkno
T: 05 37 79 747
M: 041 352 445
E: info@betonix.si

MAMO
KLIMATIZACIJA, PREZRAČEVANJE, OGREVANJE
GSM: 031 703 079 in 041 479 282
E-pošta: info@mamo.si
Spletna stran: www.mamo.si
Pokličite za ponudbo ali nam pišite ...
Klimatske naprave DAIKIN in MITSUBISHI HEAVY
• Široka ponudba enot z vrhunsko učinkovitostjo in nizkimi stroški energije po zaslugi visokih sezonskih učinkovitosti do razreda A+++
• enote s plinom R-32, ki imajo manjši vpliv na okolje in omogočajo boljšo učinkovitost
TOPLOTNE ČRPALKE Model FUJITSU WATERSTAGE
Izredno učinkovite toplotne črpalke zrak voda Fujitsu Waterstage vas bodo naredile neodvisne od nafte ali plina oziroma drugih energentov.
Vsak dom je nekaj posebnega, zato si privoščite le najboljše!
SISTEMI ZA LOKALNO PREZRAČEVANJE
Vsako sodobno bivalno okolje mora imeti prezračevalni sistemi!
Lokalno prezračevanje z rekuperacijo je namenjeno prezračevanju samo enega prostora. Nujno je, da si zagotovimo stalno prezračevanje, saj slab zrak lahko negativno vpliva na naše zdravje in dobro počutje. Lokalni rekuperatorji so primerni za uporabo v vseh tistih prostorih, kjer ni možno vzpostaviti sistema centralnega prezračevanja z rekuperacijo in imajo vsaj eno zunanjo steno, ki jo lahko uporabimo za montažo naprave. Enota rešuje problem slabega zraka zatesnjenih prostorov bodisi v novogradnjah ali pa ob sanaciji obstoječih objektov. Odlično prezračujejo na objektih, kjer smo zamenjali okna. Odpiranje oken za prezračevanje ni več potrebno. V bivalnih prostorih ni več komarjev in drugih insektov.

KOMUNALA IDRIJA

OBVEŠČAMO JAVNOST

KAKOVOST PITNE VODE V OBČINI IDRIJA V LETU 2019

V občini Idrija na Komunali Idrija upravljamo sedem javnih vodooskrbnih sistemov in štiri vodooskrbne sisteme, ki oskrbujejo manj kot 50 uporabnikov. Skupno se s pitno vodo iz javnega vodovoda oskrbuje 9.700 občanov. Skozi celo leto na vodooskrbnih sistemih izvajamo nadzor kvalitete pitne vode in ugotavljamo skladnost pitne vode s Pravilnikom o pitni vodi (UL RS št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17; v nadaljevanju: pravilnik).

Notranji nadzor izvajamo z rednimi terenskimi pregledi in meritvami vzdolž vodovodne mreže, analizami mikrobioloških in fizikalno kemijskih parametrov v sodelovanju s pooblaščenim in akreditiranim laboratorijem.
Poleg notranjega nadzora se izvaja tudi državni nadzor nad kvaliteto pitne vode, ki ga pripravi in izvaja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) Maribor v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje RS, Zdravstvenim inšpektoratom RS, Uradom RS za kemikalije, Upravo RS za varstvo pred sevanji, Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje (NIJZ).

V letu 2019 se je v Občini Idrija ukinilo dva manjša sistema, in sicer Kovačev Rovt – Felko in Kovačev Rovt – Bačnar. Prebivalci Kovačevega Rovta so tako od oktobra 2019 dalje priključeni na vodooskrbni sistem Godovič – Zavratec, ki se oskrbuje s pitno vodo, črpano iz vrtine. Pitno vodo se dezinficira z avtomatskim dozirnikom v rezervoarju na Gladkem griču.
V letu 2019 je notranji nadzor vseh vodooskrbnih sistemov v Občini Idrija obsegal 91 mikrobioloških analiz in 56 fizikalno kemijskih analiz pitne vode, ki so bile izvedene v akreditiranem laboratoriju NLZOH Nova Gorica.
Mikrobiološko stanje pitne vode v občini Idrija v letu 2019
Od 91 vzorcev pitne vode za mikrobiološke analize je bilo 87 (95,6 %) povsem skladnih z zahtevami pravilnika, v štirih vzorcih pa je vsaj eden od parametrov, ki jih redno ali občasno spremljamo pri mikrobioloških analizah, presegal mejno vrednost.
Ugotovili smo sledeča odstopanja.
V enem vzorcu, ki je bil odvzet na sistemu Spodnja Idrija, je bilo preseženo skupno število bakterij, ki zrastejo pri 37° C. Te bakterije so v vodi večinoma prisotne kot normalna flora. Njihova prisotnost ne ogroža zdravja ljudi, kljub temu pa uporabnikom priključkov ob ugotovljenih neskladnostih svetujemo temeljito izpiranje na vseh izlivih. Neskladnost je v tem primeru posledica gradbene napake, saj je inštalacija tople vode napeljana v neposredni bližini inštalacije mrzle vode. Po temeljitem izpiranju internega vodovodnega omrežja omenjenih bakterij v vzorcu nismo več dokazali.
V treh vzorcih pitne vode smo ugotovili prisotnost koliformnih bakterij, in sicer v enkratnih vzorcih vode na sistemih Idrija Vojaški, Ledine in Čerinovše. Prisotnost koliformnih bakterij nakazuje na onesnaženost z večjimi količinami organskih in anorganskih snovi iz okolja oziroma potrjuje nezadostno izpiranje vodovodnih priključkov po sanaciji, možne poškodbe ali napake v omrežju. V primeru sistema Čerinovše, kjer ni priprave vode z dezinfekcijo, pa kaže na neustrezno pripravo vode. Z izjemo sistema Čerinovše, sta bili ponovljeni analizi po temeljitem izpiranju priključka skladni s Pravilnikom.
V vzorcu na sistemu Čerinovše so bile prisotne tudi bakterije Clostridium perfringens, ki nakazujejo možnost prisotnosti parazitov. Zaradi tega sta bila izvedena čiščenje in dezinfekcija sistema. Ker ni mogoče zagotoviti priprave pitne vode, velja stalni ukrep obveznega prekuhavanja.
V letu 2019 je bil na vodooskrbnem sistemu Ledine zaradi povišane motnosti vode trikrat izdan preventivni ukrep za prekuhavanje vode. Razlog za povišano motnost je bil vdor površinske vode v podtalnico zaradi obilnega deževja. Ob prenehanju deževja smo rezervoar in celotno mrežo temeljito očistili in dezinficirali. Po ponovnem vzorčenju so bili vzorci vode skladni s Pravilnikom. Komunala Idrija se je skupaj z lastnikom Občino Idrija, projektanti, sosednjimi komunalnimi podjetji in režijskimi obrati že aktivno lotila reševanja problematike s pitno vodo v Ledinah.
Na sistemu Idrija skupni z mikrobiološkim analizatorjem spremljamo skupno število živih bakterij v pitni vodi v realnem času. Povezali smo ga v nadzorni sistem, ki zagotavlja zajem in grafični prikaz podatkov v realnem času. Podatke o mikrobiološki onesnaženosti za kvalitetnejšo obdelavo podatkov dopolnjujemo z avtomatsko merjenimi podatki o motnosti vode, kislosti (pH), elektroprevodnosti, koncentraciji prostega rezidualnega klora in pridobljenimi podatki o količini padavin.
Fizikalno kemijske lastnosti pitne vode v občini Idrija v letu 2019
V letu 2019 je bilo na vseh vodooskrbnih sistemih v občini Idrija izvedenih 56 fizikalno kemijskih analiz, od tega sedem obsežnejših, ki so vključevale tudi ugotavljanje prisotnosti težkih kovin, pesticidov, mineralnih olj, trihalometanov (THM) in policikličnih aromatskih ogljikovodikov. Vseh 56 vzorcev (100 %) je bilo povsem skladnih z zahtevami pravilnika.

1 vzorec:
Bakterije, ki zrastejo pri 37° C in so v vodi prisotne kot naravna flora. Ne ogrožajo zdravja ljudi. Izveden ukrep izpiranja.

3 vzorci:
Koliformne bakterije, ki nakazujejo na onesnaženost z večjimi količinami organskih in anorganskih snovi iz okolja; nezadostno spiranje vodovodnih priključkov po sanaciji; možne poškodbe ali napake v omrežju; neustrezno pripravo vode ipd. Izveden ukrep izpiranja.

1 vzorec:
Bakterije Clostridium perfringens, ki nakazujejo možnost pojava parazitov. Uveden ukrep obveznega prekuhavanja pitne vode.

Kraj	Vodoskrbni sistem	Priprava vode	Št. mikrobioloških analiz		SKUPAJ	Št. MB neskladnih vzorcev	Neskladnosti, kjer je bil ukrep prekuhavanje vode	Št. fizikalno-kemijskih analiz		SKUPAJ	Št. FIKE neskladnih vzorcev
			notranji nadzor Komunala d. o. o.	državni monitoring				notranji nadzor Komunala d. o. o.	državni monitoring		
IDRIJA	Idrijska Bela, Idrija skupni	da	11		11			5		5	
	Vojaški	da	7		7	1		3		3	
	Slanice	da	2	5	7			1	5	6	
	Lačne	da	3		3			2		2	
	Prejnuta	ne	3		3			1		1	
	Čerinovše	ne	1		1	1	1	1		1	
	Felko, Kovačev Rovt	da	1		1			1		1	
SP. IDRIJA	Spodnja Idrija	da	10	4	14	1		5	4	9	
SPODNJA KANOMLJA	Mandžurija	da	2		2			1		1	
GODOVIČ ZAVRATEC	Godovič Zavratec	da	4	5	9			2	5	7	
ČRNI VRH	Črni Vrh	da	5	5	10			3	5	8	
VOJSKO	Vojsko	da	2	2	4			2	2	4	
	Čekovnik	da									
LEDINE	Ledine	da	10	2	12	1		1	2	3	
GORE DOLE	Gore Dole	da	5	2	7			3	2	5	
		SKUPAJ	65	25	91	4	1	31	25	56	0

Tabela 2: Nadzor pitne vode na javnih vodooskrbnih sistemih v občini Idrija v letu 2019 (notranji in državni)

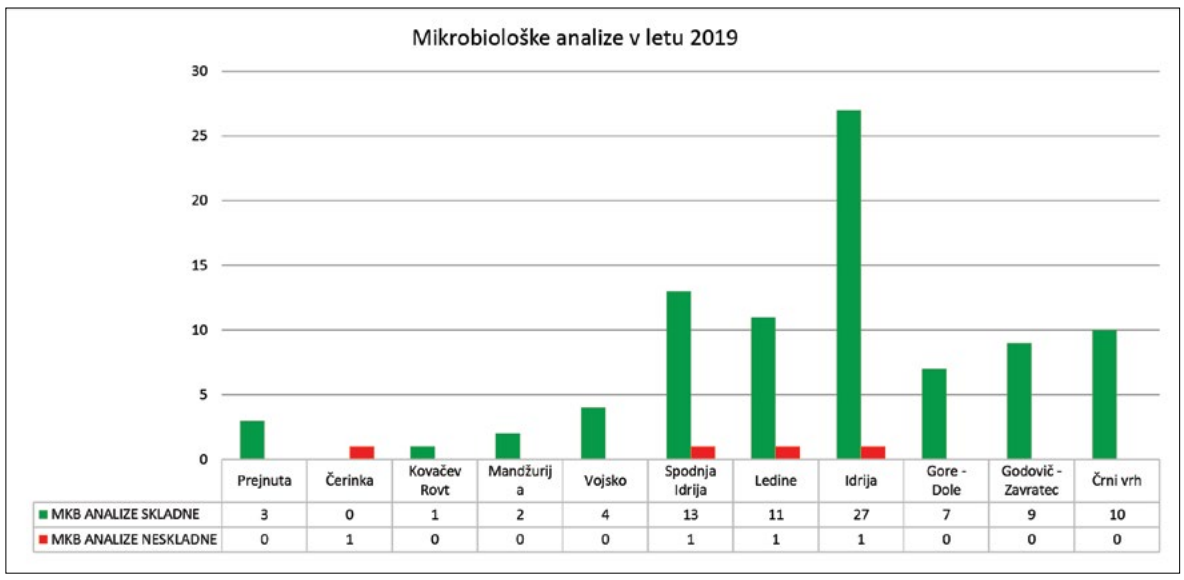

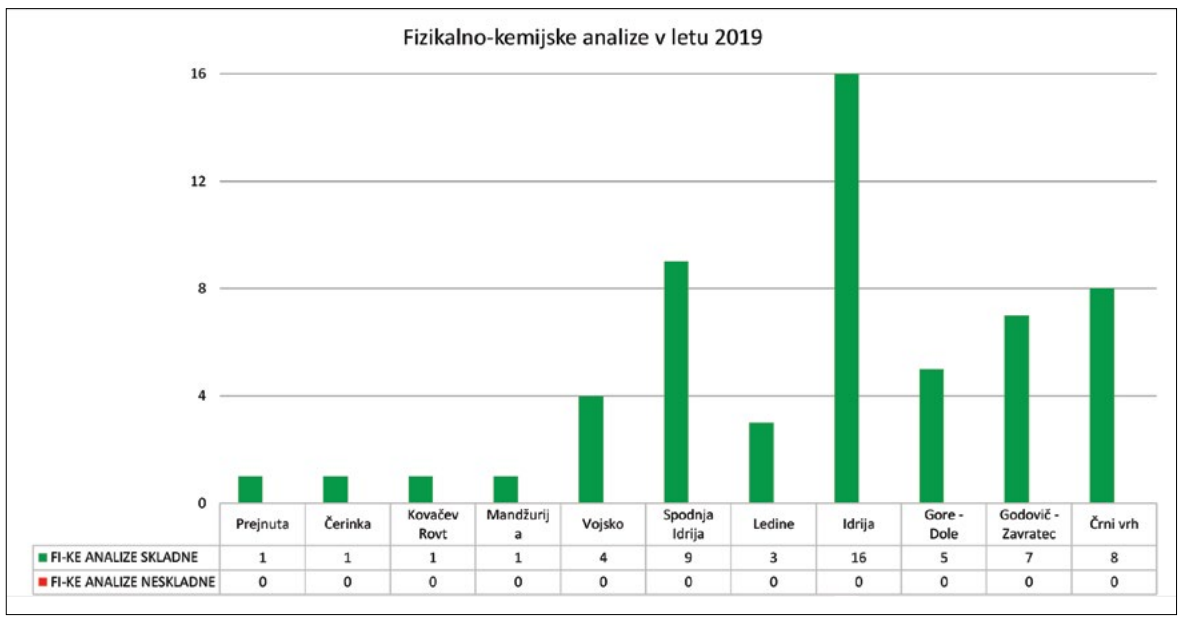

Kaj pa posledice dezinfekcije?

Komunala Idrija dezinfekcijo vode izvaja z natrijevim hipokloritom (NaOCl). Stranski produkti, ki lahko nastanejo ob stiku dezinfekcijskega sredstva z naravno prisotnimi organskimi snovmi, so trihalometani (THM). Nastajanje THM je odvisno od vrste in koncentracije organskih snovi v surovi vodi, temperature in pH vrednosti. Odvisno je tudi od reakcijskega časa, zato koncentracija THM narašča vzdolž distribucijskega sistema. Za vsoto THM je v pravilniku določena mejna vrednost 100 µg/l, z opombo, da je treba zagotoviti čim nižjo vrednost THM v pitni vodi, pod pogojem, da to ne vpliva na uspešnost dezinfekcije.

Kakovost surovih voda

Zelo pomembno ostaja spremljanje kakovosti in količine surovih voda, ki jih odvzemamo iz okolja. Z analizo lahko sledimo vplivom okolja na njihovo kakovost ter ugotavljamo ustreznost metod njihove obdelave. Iz zajetij in vrtin je bilo v letu 2019 odvzetih 28 vzorcev surove vode za mikrobiološke analize. Od mikrobioloških je bilo neskladnih 16 vzorcev, kar predstavlja 57 % vseh analiziranih vzorcev. Fekalne bakterije so prisotne v štirih odvzetih vzorcih. Surove vode brez dodatne obdelave (filtriranja, obsevanja z UV, kloriranja) v vseh pogojih niso ustrezne za oskrbo s pitno vodo: pri izvirih že najmanjše vremenske in okoljske spremembe močno povišajo motnost in poslabšajo kakovost vode. Z zahtevami pravilnika so povsem skladne surove vode iz vrtin, v gravitacijskih vodnih virih pa so najpogosteje dokazane koliformne bakterije, ki so sicer množično prisotne pri razkroju organskih snovi v okolju.

Trdota pitnih vod v občini Idrija dosega vrednosti med 9 in 12° N.

Pripravili: Jerca Prezelj in Mateja Rejc

Vodooskrbni sistem	Koncentracija THM (µg/l) * Mejna koncentracija po Pravilniku = 100 (µg/l)
Idrija skupni	<1
Spodnja Idrija	5,95
Godovič - Zavratec	<0,5
Črni vrh nad Idrijo	1,5
Vojsko	10
Ledine	16
Gore – Dole	8,5

Tabela 1: Koncentracija THM v vodooskrbnih sistemih Občine Idrija v letu 2019

Obveščanje o kakovosti pitne vode

Uporabnike prosimo, da nam večje spremembe glede kakovosti pitne vode, ki jih opazite sami, sporočite na telefon **05 37 27 215** ali **05 37 27 205**, izven delovnega časa pa na dežurno telefonsko številko **051 440 527**.

Na zadnji strani položnice za komunalne storitve vsako leto objavimo, na kakšen način vas bomo obveščali v primerih motene oskrbe s pitno vodo. Uporabniki e-računa za komunalne storitve in drugi zainteresirani se lahko s svojim elektronskim naslovom prijavite na prejemanje naših e-obvestil na prvi strani spletne strani **www.komunalaidrija.si** pod »e-novice«. Obvestila sicer objavljamo na lokalnem radiu, na naši spletni strani **www.komunalaidrija.si**, na oglasnih deskah krajevnih skupnosti, v določenih primerih pa tudi s pisnim obvestilom v nabiralnike.

Z višjimi cenami za odpadke v Občini Cerkno skupaj ohranjamo standard storitev

Na 8. seji Občinskega sveta Občine Cerkno, ki je potekala videokonferenčno v četrtek, 16. aprila 2020, je občinski svet obravnaval Elaborat o oblikovanju cen izvajanja storitev ravnanja s komunalnimi odpadki v Občini Cerkno, ki ga je pripravilo podjetje Komunala Idrija d.o.o., **in potrdil predlagano zvišanje cen, ki bo uveljavljeno s 1. aprilom 2020.**

Obstoječe cene za zbiranje bioloških odpadkov in zbiranje mešanih komunalnih odpadkov (preostanek odpadkov v zelenih zabojnikih in kosovni odpadki) so nespremenjene že od leta 2016 in ne omogočajo več kritja naraščajočih stroškov izvajanja dejavnosti. Po letu 2017 so se slednji v največji meri povišali zaradi dodatnih stroškov prevoza zbranih odpadkov na predelavo v podjetje JP VOKA Snaga d.o.o., ki je s strani Občin Cerkno, Idrija in Žiri izbrani izvajalec gospodarskih javnih služb obdelave in odlaganja komunalnih odpadkov. V ta namen je bil nujen tudi najem zabojnikov za pretovor komunalnih odpadkov v Zbirnem centru Ljubevč, kjer se odpadki iz smetarskih vozil Komunale Idrija zbirajo in pretovarjajo pred prevzemom s strani JP VOKA Snaga d.o.o. Višji glede na pretekla obdobja so tudi stroški amortizacije – zlasti zaradi nabav dveh smetarskih vozil v letu 2016, saj je bila z vidika ekonomičnosti in zagotovitve ustreznih delovnih pogojev, posodobitev voznega parka nujna. Poleg tega so bili že v letu 2017 zamenjani dotrajani in poškodovani zabojniki, vzpostavljen je bil tudi sistem označevanja zabojnikov, ki bo omogočil nadgradnjo katastra zabojnikov in nadzor njihovega praznjenja.

Dejstvo je, da se v zadnjih letih soočamo z vse večjimi pritiski naraščajočih nabavnih cen materialov in storitev, tudi dela, kar velja za vse naše dejavnosti. Pri odpadkih pa je to še bolj izrazito. Poleg tega so se zelo spremenile razmere na trgu odkupa surovin, saj so cene nekaterih precej nižje, kot v preteklih letih. Prav tako je bilo določene vrste odpadkov v preteklosti mogoče prodati kot surovine (na primer les, čisti papir, ...), danes pa prevzemniki za njihov odkup ponujajo bistveno nižje cene ali za prevzem zahtevajo doplačilo (nevarni odpadki).

Zaradi navedenega smo tako v letu 2017 kot v letu 2018 pri poslovanju dosegli visoke izgube, zato je bilo nujno oblikovanje bolj realne cene, v katero so vključeni tudi primanjkljaji iz teh dveh let.

Povišanje zneska pri posameznem uporabniku je odvisno od storitev, ki jih leta koristi. **Tako je za gospodinjstvo na podeželju, ki preostanek odpadkov prepušča v individualni zabojnik, ločeno zbrane odpadke na eko otoke, biološke odpadke pa v celoti na lasten kompostnik, cena z davkom na osebo višja za 2,44 evra.**

Za gospodinjstvo v urbanem naselju v individualni hiši, ki odlaga preostanek odpadkov v individualni zabojnik, ločeno zbrane odpadke in biološke odpadke delno v lasten kompostnik, delno na eko otoke, je cena z davkom na osebo višja za 2,74 evra.

Za gospodinjstvo v urbanem naselju v večstanovanjski hiši, ki odlaga preostanek odpadkov v individualni zabojnik, ločeno zbrane odpadke na eko otoke, biološke odpadke pa v celoti v lasten zabojnik ob večstanovanjski hiši, je cena z davkom višja za 2,87 evra.

Že od septembra 2019 povprečne količine zbranih komunalnih odpadkov na osebo izračunavamo za vsak mesec posebej, glede na dejansko mesečno količino zbranih odpadkov. Takšen način obračuna bomo obdržali tudi v prihodnje, k čemur nas nenazadnje zavezuje tudi področna zakonodaja.

Naj poudarimo, da dejavnost ravnanja z odpadki v Občini Cerkno, ki jo izvaja naše podjetje na podlagi veljavnega občinskega odloka, zagotavlja višji standard, kot ga predpisuje državna zakonodaja tako pri pogostosti odvozov preostanka odpadkov (mešani komunalni odpadki), kot pri zbiranju ločeno zbranih odpadkov. Enako je pri številu postavljenih dvajsetih eko otokih, kjer je sicer predpisana postavitev ene zbiralnice na vsakih 300 prebivalcev, če se na zbiralnici prepuščajo odpadni papir, karton, odpadna embalaža iz papirja in kartona (rdeč pokrov zabojnika) ter odpadna embalaža iz stekla (bel pokrov zabojnika) ter embalaža iz plastike, kovin in sestavljenih materialov (rumen pokrov zabojnika). Tudi zbiranje nevarnih odpadkov je zagotovljeno po naseljih z manj kot 500 prebivalci.

Drug pomemben podatek se nanaša na količine zbranih odpadkov. V letu 2019 je povprečen občan v občini Cerkno oddal 307 kg vseh odpadkov, od tega 190 kg koristnih in 117 mešanih komunalnih odpadkov. Delež koristnih odpadkov tako znaša 62 %, kar je skoraj 10 odstotnih točk nižje od slovenskega povprečja. Z bolj doslednim ločevanjem odpadkov bi prispevali tako k manjši obremenitvi okolja kot tudi k zniževanju stroškov dejavnosti.

V prihodnje bodo naša prizadevanja usmerjena v obvladovanje stroškov izvajanja dejavnosti, optimizacijo košarice storitev in povečanje uspešnosti na področju ločevanja odpadkov. Verjamemo, da nam bo s podporo lokalne skupnosti in zlasti vas, uporabnikov, to tudi uspelo!

Zakaj stanovati v Idriji?

Katja Martinčič

Zaključuje se anketa, s katero smo od februarja pa do aprila zbirali podatke o dejanskih stanovanjskih potrebah v Idriji. Rezultati nam dajejo vpogled v trenutno stanje in v stanovanjske potrebe za naslednjih pet let. Ciljna skupina raziskave so bile polnoletne osebe s poudarkom na iskalcih stanovanj in lastnikih praznih hiš oziroma stanovanj. Največ povpraševanja po stanovanjih je bilo razbrati v starostni skupini od 20 do 40 let, kar se vidi tudi iz starostne strukture anketiranih - največ odgovorov je prav iz te skupine. Zelo malo odgovorov smo dobili iz starostne skupine nad 65 let. Z drugimi besedami - odzvalo se je veliko več iskalcev stanovanj, kot pa lastnikov. Skupaj je anketo izpolnilo 292 oseb.

Analiza situacije

Večina anketiranih trenutno živi v mestu Idrija, še nekaj več pa se jih želi v mesto preseliti v naslednjih petih letih. Prevladujoča oblika bivanja med anketiranimi je bivanje v skupnem gospodinjstvu s starši ali sorodniki (43 %), nekoliko manj jih živi v lastniškem stanovanju (39 %) in najmanj v najemnem (19 %). Večina oseb živi v večstanovanjski stavbi oz. bloku (73 %), preostali pa v enodružinskih hišah (25 %) ali drugje. Približno polovica oseb meni, da je njihova stanovanjska situacija ustrezna (55 %), ostali s svojim trenutnim bivalnim okoljem niso zadovoljni (45 %). Glavni razlogi za nezadovoljstvo so predvsem želja po samostojnosti in lastnem gospodinjstvu, premalo prostora v stanovanju, želja po trajni rešitvi stanovanjskega problema v obliki lastništva, dotrajanost stanovanj ter slaba dostopnost in lokacija le-teh.

Povpraševanje in ponudba

V naslednjih petih letih načrtuje selitev tretjina anketiranih. Večina jih namerava zamenjati stanovanje znotraj občine, kar nekaj pa se jih namerava tudi trajno odseliti iz Idrije (18 %). Najpomembnejši dejavnik pri izbiri naslednjega stanovanja predstavlja cenovna dostopnost le-tega, sledita lokacija in funkcionalnost, na zadnjem mestu je velikost. Vseeno so najbolj iskana stanovanja v velikosti od 40 do 65 m2 in od 65 do 90 m2, najmanj pa garsonjere.

Večina anketiranih meni, da ponudba stanovanj v Idriji ni zadovoljiva (94 %). Hkrati s pomanjkanjem smo priča velikemu številu praznih stanovanj. Zakaj? Kar polovica oseb meni, da stanovanja ostajajo prazna predvsem zaradi pomanjkanja interesa lastnikov za oddajanje (50 %). Precej jih meni tudi, da so najemnine previsoke in da so stanovanja preslabo vzdrževana oziroma dotrajana. Kot dodatne razloge so našteli še: težave z najemniki, plačniška nedisciplina, čustvena navezanost na stanovanje in lastnino, špekulacije, ... kar dodatno oriše vzroke za nezanimanje oziroma strah lastnikov pred oddajanjem.

Če se vrnemo k aktivnim iskalcem stanovanj, bi jih v trenutni situaciji polovica stanovanje raje kupila (51 %) in polovica raje najela (49 %). Skupaj se je kot »iskalec stanovanja« opredelilo 76 oseb, medtem ko se je za »lastnika« praznega stanovanja opredelilo le pet oseb. Od teh sta dva zapisala, da ju oddajanje stanovanja ne zanima. Slab odziv lastnikov na anketo in trditev, da je pomanjkanje interesa lastnikov za oddajo razlog za prazna stanovanja, se žal dopolnjujeta.

Kaj storiti?

Po podatkih iz Resolucije o nacionalnem stanovanjskem programu 2015-2025 je približno 20 % stanovanjskega fonda v Sloveniji nenaseljenega. Aktivacija obstoječega stanovanjskega fonda je zato tudi ena od strategij, ki jih predlaga osnutek novega stanovanjskega zakona. Za učinkovito upravljanje z obstoječimi stanovanji, prenos odgovornosti na upravne organe in razbremenitev lastnikov in najemnikov, je predlog Stanovanjskega sklada RS ustanovitev Javne najemne službe. Ta ukrep utemeljujejo predvsem s potrebo po hitrem zagotavljanju najemnih stanovanj (v roku petih do destih let), ki je občine in zasebniki ne morejo zadovoljiti z novogradnjo.

V Idriji, tako kot v drugih občinah, kritično primanjkuje stanovanj. Istočasno je več kot 800 stanovanj oziroma stanovanjskih objektov praznih (vir: SURS, Stanovanja po naseljenosti). Pogosto je vzrok za praznost objekta njegovo slabo fizično stanje ali odročna lokacija. V mestu Idrija smo analizirali 22 objektov, ki vsebujejo vsaj eno prazno stanovanje, in 19 enodružinskih objektov, kjer stanuje po ena sama oseba. Povprečna bivalna površina teh stanovanj (brez kleti, balkona, stopnišča ipd.) je 90,97 m2 (vir podatkov: GIS in E-prostor, 2020). Povprečna starost omenjenih »praznin« je 124 let, kar pomeni, da so bile večinoma zgrajene okoli leta 1900 ali prej in so potrebne prenove ter energetske sanacije. Nekaj stavb pa je tudi novejših oziroma takšnih, da bi z minimalnim vložkom že lahko vstopile na trg.

Glede na rezultate ankete in analize praznih objektov v mestu Idrija lahko zaključimo, da povpraševanje po stanovanjih krepko presega ponudbo, kljub temu, da je veliko prostora praznega. Kakšno spodbudo bi torej potrebovali lastniki, da bi stanovanja oddali? Ali bo to težavo res lahko rešila šele uvedba davka na nepremičnine?

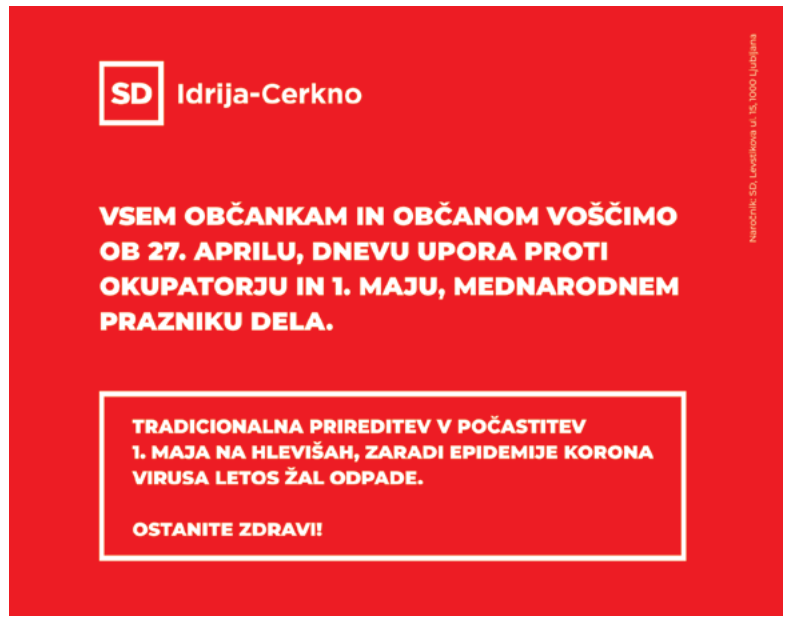

Namesto prvomajskega srečanja na Hlevišah

Samo Bevk

Socialni demokrati že od leta 1992 vsako leto na Hlevišah organiziramo prvomajsko praznovanje, tokratno bi moralo biti že 29. po vrsti. Žal nam je svetovna epidemija koronavirusa, tako kot številnim drugim po vsem svetu, onemogočila izvedbo tradicionalne prireditve.

Lansko leto, ko nas je na Hlevišah nagovoril evropski poslanec dr. Milan Brglez, smo praznovali prav posebni jubilej, 120-letnico prvega praznovanja prvega maja v rudarski Idriji. In tako je bilo vse od leta 1992, ko je občinski odbor ZKS - Stranke demokratične prenove (kasneje ZLSD oziroma SD), pod vodstvom predsednika Vojka Božiča, prvič organiziral prvomajsko srečanje na Hlevišah. Prvi slavnostni govornik je bil dolgoletni vodja poslanske skupine Socialnih demokratov Miran Potrč, eden najvidnejših slovenskih politikov sodobnega časa.

Prvi maj kot mednarodni praznik dela praznujemo v spomin na žrtve demonstracij v Chicagu v Združenih državah Amerike 1886. leta, v katerih so se udeleženci potegovali za osemurni delovnik. 1. maja 1886 je stavkovno gibanje preplavilo Združene države Amerike, zaradi zahteve po osemurnem delavniku je bilo organiziranih 5.000 štrajkov, ki se jih je udeležilo okrog 350.000 delavcev. V posameznih tovarnah so delavci že prvi dan protestov dosegli svoje zahteve, do konca leta pa je osemurni delovni čas doseglo že 1.250.000 ameriških delavcev. Delavski protesti so se nadaljevali, zato je ameriška policija le-te 3. in 4. maja 1886 v Chichagu v krvi zadušila.

Zato v spomin na stavkovno gibanje in prve delavske žrtve praznujemo prvi maj kot mednarodni praznik dela. Tako kot drugod po svetu, so ga leta 1890 prvič praznovali tudi na Slovenskem, najbolj množično v Ljubljani, Celovcu, Beljaku, Mariboru in Trstu. Slavili so ga s sprevodi, budnicami, prižiganjem kresov, postavljanjem mlajev, političnimi shodi s kulturnim in zabavnim programom na tradicionalnih izletniških točkah v okolici mest.

Pred tremi leti so muzejske ustanove v Ravnah na Koroškem, na Jesenicah, v Štorah, Trbovljah, Velenju in Idriji združile sile in pripravile muzejski projekt z naslovom »Živel 1. maj. Živel praznik dela«. Ob tej priložnosti je izšla tudi posebna publikacija, v kateri je zgodovinar in muzejski svetovalec Darko Viler predstavil prvomajska praznovanja v Idriji od prvih začetkov do danes.

V najstarejšem slovenskem rudarskem mestu, v Idriji, s 5.000 prebivalci je bila Idrija takrat drugo največje mesto na Kranjskem, so prvič praznovali prvi maj 1899. leta. Idrija se poleg rudarstva in čipkarstva ponaša tudi z bogato delavsko in socialdemokratsko tradicijo na Slovenskem.

Prvi socialdemokratski shod je bil v Idriji organiziran že leta 1895. Takrat je v časopisu Delavec izšel članek o razmerah idrijskih rudarjev. Avtor piše o delu v idrijskem rudniku, o trpinih, o modernih sužnjih, ki ne glede na vse nevarnosti trgajo zaklade iz zemeljskega osrčja, da lahko nekateri izvoljenci prijetno živijo. Za slabo stanje rudarjev so po njegovem mnenju najbolj odgovorni ravnateljstvo rudnika s prisilnim mezdnim delom in nizko plačo, nenasitna Bratovska skladnica in gozdarska uprava, ki rudarjem ni več dovoljevala priprave drv za kurjavo ali popravilo hiš.

Jugoslovanska socialdemokratska stranka je proti koncu 19. stoletja v Idriji ustanovila svojo okrajno organizacijo. Kot v navedenem delu navaja zgodovinar Viler, so bila v okviru le-te ustanovljeni gospodarska zadruga Občno konzumno društvo leta 1898, Kolesarsko društvo Sloga leta 1902, Godbeno društvo in žensko društvo Veda leta 1903, Delavsko lovsko društvo in Prva idrijska čipkarska zadruga leta 1905, Politično društvo Naprej leta 1906, Delavsko socialno društvo leta 1907, Splošna mladinska zveza leta 1910 in Delavsko prosvetno društvo Svoboda 1911.

Tako ni naključje, da je prvi slovenski prevod Komunističnega manifesta v knjižni izdaji leta 1908 ugledal luč sveta ravno v Idriji. Letos obeležujemo tudi 112-letnico izida prvega radikalnega programa delavskega gibanja v slovenskem jeziku. Zasluge za izid manifesta je imel Anton Kristan, tedaj zelo znan in zagnan delavski voditelj, ki je leta 1903 prišel v Idrijo ter kot urednik pet let skrbel za redno izdajanje delavskega časopisa Naprej. Leta 1911 pa je bil v Idriji za župana izvoljen Ivan Štravs, kot prvi socialdemokratski župan na Slovenskem.

Spomin na prvo praznovanje prvega maja v Idriji leta 1899 se je ohranil po zaslugi pričevanja Martina Likarja iz leta 1969, ob 70. obletnici praznovanja. Po njegovih spominih se je proslava začela že ob peti uri zjutraj z budnico skupine godbenikov, ob devetih je bil na Mestnem trgu shod, popoldansko slavje pa se je nadaljevalo s skupnim sprevodom, rdečo zastavo na čelu in godbo do Renkovca, kjer se jim je pridružila še kolona iz Spodnje Idrije. Skupaj so odšli do kmeta Kobala, kjer so se zabavali do sedme ure zvečer in se nato skupaj vrnili v mesto. Že naslednje leto se je na shodu zbralo 400 ljudi, popoldanske zabave na Jeličnem Vrhu pa se je udeležilo več kot 500 rudarjev z družinami.

S pričetkom prve svetovne vojne so zamrle tudi prvomajske prireditve, po končani vojni je bilo sicer nekaj prireditev, dokler ni fašistični okupator strogo prepovedal vsakršna praznovanja. Po pripovedovanju nekaterih starejših Idrijčanov, se je za časa fašizma na skrivaj praznovalo na kmetiji pri Polancu ali v Beli. Med drugo svetovno vojno je sicer zagorel kak kres, ki so ga prižgali partizani.

Seveda pa je po končani drugi svetovni vojni 1. maj postal državni praznik, ki se praznuje kar dva dneva. Vse do sredine 60. let prejšnjega stoletja so se ohranile prvomajske parade, vse do danes pa prižiganje kresov, koncert idrijske godbe na pihala na predvečer praznika in jutranja prvomajska budnica.

V samostojni in neodvisni Sloveniji pa praznovanja niso zamrla prav po zaslugi Socialnih demokratov, ki, kot sem zapisal, že skoraj 30 let organiziramo zelo množično obiskana praznovanja pred planinsko kočo na Hlevišah. Skoraj vse prireditev so se po zaslugi, danes žal že pokojnega, idrijskega filmskega kronista Davorina Mraka ohranile tudi na filmskem traku.

In kakšna so današnja pričakovanja in zahteve naših ljudi doma, prebivalcev Evropske unije in vsega sveta, ki se soočajo s pandemijo bolezni koronavirusa? Del teh pričakovanj je mag. Dejan Židan, predsednik SD, predstavil v pismu, ki ga je v začetku aprila poslal voditeljem socialdemokratskih in socialističnih vlad in strank v EU. Po besedah Dejana Židana se je Evropa znašla na strateškem razpotju. Uničujoči učinki pandemije so vidni povsod. Samo s pravim odgovorom si bo Evropa v prihodnosti opomogla. Brez tega je naša skupna prihodnost ogrožena bolj kot kadarkoli prej od prvih pogumnih korakov evropske ideje. Izzivi, s katerimi se vsi srečujemo, zahtevajo novo evropsko solidarnost. Ne samo na nujni odziv pri nabavi zdravil in medicinske opreme, temveč na resen premik gospodarskih politik. Če želimo znova zagnati svoje gospodarstvo in družbo, potrebujemo skupne in vzajemne mehanizme za financiranje naložb v naše javne storitve, trajnostno infrastrukturo in gospodarstvo. Po mnenju Dejana Židana bo potrebno sprostiti stroga fiskalna pravila, ki onemogočajo javno financiranje v socialno, energetsko, digitalno in razvojno infrastrukturo. Ko govorimo o sistemu javnega zdravja, skrbi za starejše, socialnem varstvu, skrbi za okolje ali o raziskovanju in razvoju, je okrepitev celotne palete naših javnih storitev edini način za zagotovitev vitalne in uspešne Evrope ter se pod pretvezo krize upreti omejevanju svobode in krepitvi avtoritarnosti.

Vsem zaposlenim v zdravstvu, socialnem varstvu, trgovinah, javnih storitvah, lokalni skupnosti in gospodarstvu, ki tvegate svoje zdravje, se zahvaljujem za vaš požrtvovalni prispevek k premagovanju krize, s katero naše generacije še nikoli doslej niso bile soočene. Hvala tudi vsem občankam in občanom, ki vestno spoštujete omejitve v našem vsakdanjem življenju. Ostanite zdravi!

Prvi maj 2011

Prvega maja 2008, Viktor Gabrščček, Ivan Bevk in Drago Troha

Mag. Tanja Fajon, evropska poslanka, govornica 1. maja 2011, zraven poslanec državnega zbora in predsednik idrijske SD Samo Bevk

Hamletova neodločnost v korona času

Vita Čar

Hamletova neodločnost in zaskrbljenost mi ni tuja. Vsak dan namreč sprejemam takšne in drugačne odločitve – nekatere so lažje, spet druge težje in za kakšno potrebujem tudi dolg premislek.
A rada premišljujem. Ob večerih se kdaj zamislim, kaj je bilo pred vesoljem, zakaj pravzaprav obstajamo, se ukvarjam s črnimi luknjami ali pa se pred praznim listom papirja ubadam z matematiko. Neštetо vprašanj nam odpira življenje.

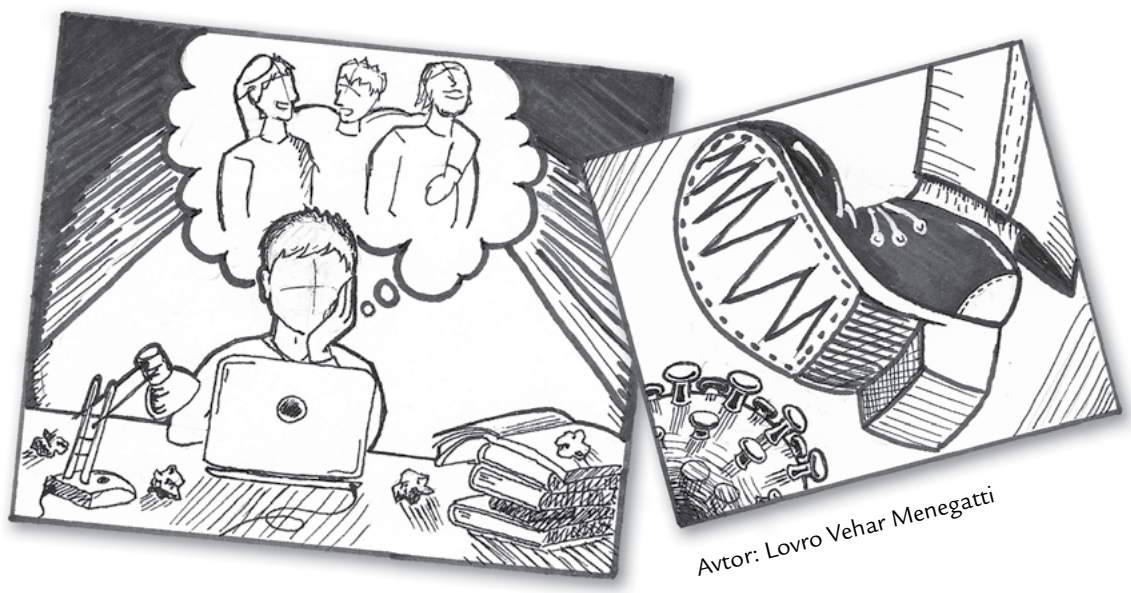

Avtor: Lovro Vehar Menegatti

Trenutno je vse človeštvo v nenavadni in pretresljivi situaciji. Sveta ni ustavila vojna, ulice niso prazne zaradi vsezmožne tehnologije, ampak zaradi nečesa, ki ni ne mrtvo, pa tudi, kakor sem prebrala v učbeniku za biologijo, ne spada med žive organizme, je pa vseeno smrtno nevarno – virusa. Ta sicer življenja otežuje že kar nekaj časa, vendar je le nekaj tednov od takrat, ko je stanje postalo resno tudi v Evropi in v naši državi. Sprva je bolezen prizadela le Kitajsko, danes pa njeno ime poznajo časopisi in bolnišnice po vsem svetu. In kaj je naša glavna naloga v tem času, da lahko širjenje zaustavimo? Ostati doma.

Sliši se zelo enostavno, a za nekatere to predstavlja precejšen zalogaj. Sama najbolj pogrešam sprehode po mestu in druženje, a mi vseeno navodila ne delajo velikih preglavic. Skušam narediti čim več, da bomo virus hitreje zatrli.

A kmalu zavrtajo vprašanja v meni. Tista bolj neprijetna. Ali nam bo uspelo? Ali se stanje izboljšuje? Ali je moje sedenje na kavču učinkovito, če drugi ne upoštevajo pravil? Koliko časa bodo od nas še zahtevali, da ne vidimo svojih sorodnikov, prijateljev, ... In pa, od kod je ta grozna stvar sploh prišla in kakšne bodo posledice?

Nekateri pravijo, da je vse maslo Združenih držav Amerike, drugi se že ukvarjajo s prihodnostjo in zaskrbljeno mislijo na svoja podjetja, tretji pa pač krivijo naravo, češ da si je naš planet po dolgem času zaželel malce miru in čistega zraka ...

Vsak ima po svoje prav, a nekaj drži kot pribito: človeku ne bo nikoli uspelo zavzeti sveta, temveč bo svet prej pokončal človeka.

V težkih časih zdaj živimo,
zaradi korone vsi notr tičimo.
Zabave in prijatlov ni
dolgočasimo se čisto vsi.

Ali vredno je še živet,
v času, ko še vrat ne smem odpret.
Če ne bomo zaradi korone umrli,
se bomo pa zaradi osamljenosti strli.

Moje razpoloženje vsak dan se niža,
kot da se smrt mi v izolaciji bliža.
A vzdržali bomo v tej karanteni
in se vrnili v svet prerojeni.

Luka Gantar

Za dežjem vedno posije sonce

Vrtec Idrija je glede na sklep vlade, tako kot vsi zavodi vzgoje in izobraževanja, 16. marca zaprl svoja vrata. Do kdaj bo vrtec zaprt, ne vemo, upamo pa, da se čim prej ponovno snidemo in nadaljujemo svoje poslanstvo. V teh časih poskušamo vzdrževati stik med vsemi zaposlenimi, prav tako pa tudi s starši in družinami.

V ta namen smo na naši spletni strani pripravili nekaj dejavnosti oziroma idej, kako si popestriti čas v obdobju epidemije - Čas za nas. Da pa dan ne bo enak dnevu, ideje dnevno »pridno« dopolnjujemo. Ker vemo, da imate tudi družine polno idej za krajšanje prostega časa, vas pozivamo, da jih delite z nami, lahko jih pošljete na e-naslov: svetovalna.sluzba@guest.arnes.si. Prav tako bomo veseli vaših izdelkov. Scane ali fotografije bomo objavili v naši galeriji na naši spletni strani.

Za dežjem vedno posije sonce, zato v Vrtcu Idrija z optimizmom zremo naprej. Da bomo v naslednjem šolskem letu pod naše okrilje sprejeli čim več igre željnih otrok, smo javni vpis podaljšali in sicer je potekal vse do 20. aprila. Vse vloge, ki so prispele do navedenega datuma, bomo obravnavali in podali povratno informacijo staršem o sprejemu otrok v vrtec. Prav tako smo do 20. aprila sprejemali pisne izjave staršev, ki bodo odložili šolanje otok za šolsko leto 2020/21.

Na koncu še poziv, da upoštevamo vsa navodila ter ostajamo doma, da zmanjšamo možnost prenosa virusa in pripomoremo k temu, da se čim prej vrnemo v stare tirnice.

Adrijana Erjavec in Marjeta Klemenčič

Svetovni dan zdravja tudi v vrtcu

Svetovna zdravstvena organizacija je leta 1950 določila, da je 7. april svetovni dan zdravja, ki vsako leto poteka pod različnimi gesli.

V vrtcu Idrija ta dan obeležujemo na različne načine. Največkrat so to gibalne dejavnosti, kot so pohodi, igre, gibalni poligoni ali obisk kotička v naravi. Sodelujemo tudi s Centrom za krepitev zdravja. Večkrat letno nas obiščejo medicinske sestre, ki nas učijo pravilnega umivanja rok in ščetkanja zob. Letos nam je zaradi epidemije novega koronavirusa to onemogočeno. Pa nič zato, saj lahko nekaj za svoje zdravje naredimo tudi doma. V tem negotovem obdobju imamo za to še dodaten razlog. Odrasli bi morali ozavestiti, kako pomembno je vplivanje posameznih dejavnikov v predšolskem obdobju na zdravje in počutje kasneje v življenju. Menim, da bi zdravje in dobro počutje morali postati za nas pomembni vrednoti.

Trenutek potrpežljivosti lahko obvaruje pred veliko nesrečo, trenutek nepotrpežljivosti pa lahko uniči celo življenje.

kitajski pregovor

Zavedati se moramo, da tudi otroci občutijo napeto vzdušje in velike spremembe, ki jih doživljamo vsak dan, zato je pomembno, da znamo otrokom na primeren način razložiti, kaj se trenutno dogaja. Zelo pomembno je, da smo otrokom zgled. Naučiti jih moramo rednega in pravilnega umivanja rok, kašljanja v rokav ali robec in ostalih higienskih priporočil. Prav tako moramo skrbeti, da se prehranjujemo čim bolj zdravo. Ob upoštevanju varnostnih priporočil in omejitev je dobro, da čim več sončnih dni izkoristimo za gibanje na prostem.

Zdravje je ena izmed temeljnih človekovih pravic, zato bodimo odgovorni do sebe in drugih, predvsem do najranljivejših skupin v našem okolju. To obdobje pa izkoristimo za preživljanje časa z našo družino, ki nam daje občutek varnosti in pomembnosti.

/ Polona Bolčina

Dan Zemlje na šoli v Spodnji Idriji

Strel Grega, 2.a

Lara Rupar, 8.r

Hana Bajc, 3.r

Ana Sever Božič

Letos mineva natanko 50 let, odkar so 22. aprila leta 1970 protestniki v New Yorku napolnili peto avenijo in zaustavili motorni promet. S tem smo Zemljani prvič opozorili na onesnaževanje planeta in od takrat naprej je 22. april znan kot dan Zemlje.

Dan Zemlje na Osnovni šoli Spodnja Idrija letos aktivneje praznujemo že tretjič. Leta 2018 smo ga obeležili z raznoraznimi dejavnostmi na temo odpadne plastike, lansko leto smo na ta dan podelili priznanja za Zeleno pero - tekmovanje za mlade eko-novinarje, ki pišejo izvirne prispevke na različne ekološke teme. Letošnje leto pa smo se z eko krožkom ter projektom Prijazni do okolja pripravljali na predavanje za starše. Naši šolski eko predstavniki, kakor jih imenujemo, so namreč že zelo dobro podkovani v nekaterih okoljskih temah. Načrte nam je prekrižalo šolanje na daljavo, zato smo se morali znajti drugače. V torek, 14. aprila, smo za celo šolo izvedli zanimiv dan dejavnosti, ki je bil posvečen našemu planetu.

Učenci so se v literarno-likovnem natečaju na temo »narava« posvečali svoji najljubši obliki umetniškega izražanja. Literarno navdahnjeni so lahko napisali pesmico, pismo ali spis, tisti z likovno žilico pa so risali ali slikali v poljubni tehniki ali pa ustvarjali v glini oziroma iz drugih naravnih materialov.

Predvsem starejši osnovnošolci, ki se navdušujejo nad tehniko, so se lahko preizkusili v fotografskem kolažu.

V tehniškem delu pa so spoznavali, kako lahko z našo prehrano bistveno pripomoremo k čistejšemu ozračju. Verjetno niste vedeli, da kar tretjino toplogrednih plinov, med katerimi sta CO2 in še nevarnejši metan, pridelamo ravno z našo prehrano. Prvega z vsemi kilometri, ki jih naša hrana prepotuje, drugega pa z ekstenzivno živinorejo in gnitjem odpadne hrane.

Zdaj osnovnošolci vemo kaj storiti, da hrana v naših hladilnikih ne bo prepotovala preveč kilometrov in tudi vemo, kako ne bo onesnaževala okolja z nevarnim metanom:

- obiskali bomo lokalno tržnico, trgovino z lokalno ponudbo ali bližnjega kmeta
- posegali bomo po sezonski hrani
- pozorni bomo na to, od kje živila prihajajo
- zavrgli bomo čim manj hrane -
- pisali bomo tedenske jedilnike in nakupovalne listke
- meso, ki ga bomo kupovali, bo lokalnega porekla

Za konec smo rešili še anonimne vprašalnike o prehranjevalnih navadah, ki jih je pripravila ekipa projekta Prijazni do okolja in sodelovali v zabavnem kvizu, da smo videli, koliko novega smo se naučili. Pa še šolskih zvezkov nam ni bilo treba odpreti!

Draga narava,

več danes zjutraj sem se zbudila in prva stvar, ki sem jo slišala je bilo raznoliko petje ptic. Skozi odprto okno je v mojo sobo prineslo svež zrak, ki mi je v trenutku dal ogromno energije. Odšla sem si po skodelico mleka in stopila k oknu skozi katerega sem videla ptice, ki so skakale iz veje na vejo in letale iz drevesa na drevo, veter pa je naokoli nosil cvetne lističe, ki so bili videti še bolj beli od snega.

Z očetom in sestro sem s povzpela na sosednji hrib - Bevkov vrh. Zrak je dišal po pomladi, po cvetnem prahu, ki ga zavohaš pod vsakim mimoidočim drevesom. Sonce je že močno sijalo in pihal je rahel veter, da nas je vsake toliko časa malo ohladi.

Popoldne po kosilu, ko sem se z očetom odpravila na Vrhe, kjer smo do konca zorali njivo, sem videla travo, ki je plapolala v vetru, drevesa, ki so jih krasili cvetovi ter čebele, ki so letale iz cveta na cvet.

To je bil moj dan in seveda, če odmislim svoje poležavanje, se mi je vse lepo zgodilo prav zaradi tvojih čudovitih lastnosti.

Žana Piske, 8.r

Zemlja

Kako je lep ta
naš svet,
A tudi poln smeti
in strupenih snovi.

Zato ločuj odpadke,
pospravi vsako smet,
da čist bo naš planet.

Ela Pavšič, 2.r

Narava

Ko ptički letijo,
pojejo mi,
vidim narava lepa si.
Drevesa šumijo,
plešejo,
potok žubori
narava lepa si.

Veverice po drevesih plezajo,
ježki pa hrano iščejo,
Srnice skačejo.
Upam, da te narave ne vidim le jaz,
in da si zanjo vsak vzame čas.

Julija Brus, 1.r POŠ Ledine

Danes je ta dan, ko praznuje Zemlja
A kaj naj praznuje?
Naj praznuje, ker jo tako uničujemo in onesnažujemo?

Zdaj je čas, da se zamislimo, da naredimo nekaj zanjo.
Edino tako bomo še leta slišali ptičke pet, vode bojo polne rib, nebo pa vedro in zrak čist.
Malo lahko naredimo tudi sami,
Ločujemo odpadke, smeti in ostalo šaro.
Jaz vem, da je to kaplja v morju,
Ena in ena, pa rešitev je zagotovljena.

Anej Šinkovec, 8.r

Eva Čibej, 8.r

Narava

Ko se na pomladno jutro zbudim,
mi kmalu sončni žarki odprejo oči
in nato ugotovim,
da mi ni več treba prižgati luči.

Se pretegnem in pomislim
kako lepo je, da živim,
spet mižim in to odmislim
pa v sanjah že letim.

Ptički tako lepo pojo,
da kmalu me dobi omama prava,
to si rečem in že zapira se mi oko,
res prelepa je naša narava.

Lucija Vončina 5.r

Nekatere vsebine so nastale v sklopu operacije „Prijazni do okolja“. Za vsebino je odgovoren (Moje spretnosti, računalništvo in izobraževanje d.o.o.) Organ upravljana pristojen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

RAZPIS ZA LETOVANJE OTROK 2020

ZPM Idrija

Zveza prijateljev mladine Idrija si zaradi izrednih razmer v zvezi z epidemiološko situacijo zaradi virusa SARS-CoV-2 (COVID-19) pridružuje pravico do spremembe razpisa.

Letovanje bo potekalo v dveh terminih:

17. 7. - 24. 7. 2020 v Poreču

Počitniški dom leži v naselju Špadiči v neposredni bližini morja, od centra Poreča je oddaljen manj kot 2 km. Dom obdaja borov gozdiček s klopmi, mizami in igrali, ki omogoča izvedbo različnih dejavnosti tudi v vročem vremenu.

24. 7. - 1. 8. 2020 v Seči pri Portorožu

Letovišče se nahaja na gričevnatem polotoku nad marino Lucija. Otroci so nastanjeni v bungalovih z 8 ležišči. Letovišče ima tudi lastno igrišče in skupne prostore. Okolica ponuja obilico aktivnosti za zabavno poletno letovanje.

1. Prijava na letovanje:

Prijavitelj prijavi svojega otroka na letovanje s prijavnico, ki jo otrok dobi v šoli ali pa jo natisne na spletni strani www.zpm-idrija.si. Prijava mora biti v celoti izpolnjena z vsemi podatki, ki so v obrazcu zahtevani. Organizator lahko odkloni sprejem prijave oz. sprejem na letovanje, v kolikor na prijavnici niso pravilno in v celoti podani izključno resnični podatki. Prijavnica mora biti obvezno podpisana s strani starša, skrbnika ali zakonitega zastopnika.

Prijave bomo sprejemali **samo po priporočeni pošti** na naslov **Zveza prijateljev mladine Idrija, Mestni trg 11, 5280 Idrija** od **13. 5. 2020 dalje**. **Nepopolne in predčasno oddane prijave ne bodo upoštevane.** Prijave bomo sprejemali po vrstnem redu prijaviteljev, **glede na datum in uro oddane prijavnice**. V eni pisemski ovojnici so lahko prijave samo za eno družino.

Prijava na letovanje je dokončna, če je za letovanje prosto mesto in je prijavitelj o tem pisno obveščen (po e-pošti ali pisno) in ko organizator in prijavitelj skleneta dogovor. Otrok ali mladostnik se lahko letovanja udeleži le v primeru, ko prijavitelj oz. plačnik skladno z odločbo, ki jo izda organizator, plača dogovorjeni lastni delež sofinanciranja letovanja.

2. Cena letovanja

	SEČA	POREČ
CENA LETOVANJA	370 €	300 €
POLNA CENA ZA PLAČILO (prispevek staršev)	250 €	220 €

Vse cene letovanj so že deloma subvencionirane s pomočjo sredstev, ki jih namenita občini Idrija in Cerkno, ter sredstev, ki jih pridobimo z donacijami. Na voljo sta še dve obliki dodatno subvencioniranih letovanj: **socialno subvencionirano letovanje** in **zdravstveno letovanje**.

Socialno subvencionirano letovanje

Prijavitelj, ki želi koristiti socialno subvencionirano letovanje je dolžan zagotoviti vsa dokazila (Odločba o otroškem dodatku). V kolikor prijavitelj dokazil ne bo zagotovil, mu bo zaračunano letovanje kot ostalim otrokom oz. mladostnikom, ki socialne subvencije ne koristijo.

Dohodkovni razred	povprečni mesečni dohodek na osebo (v EUR)	Prispevek staršev SEČA	Prispevek staršev POREČ
1	do 191,40	0 €	0 €
2	nad 191,41 do 319,01	50 €	45 €
3	nad 319,02 do 382,82	70 €	60 €
4	od 382,83 do 446,62	110 €	95 €
5	od 446,63 do 563,60	140 €	130 €

Zdravstveno letovanje

ZDRAVSTVENO LETOVANJE	
Prispevek staršev SEČA	**Prispevek staršev POREČ**
130 €	100 €

Zdravstveno letovanje je namenjeno vsem otrokom, ki pogosteje obolevajo in je subvencionirano s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Do zdravstvenega letovanja je upravičen otrok, ki je bil pogosteje bolan in ima to zabeleženo v medicinski dokumentaciji ali je bil večkrat hospitaliziran.

Organizator bo osebne podatke (ime priimek, naslov in letnico rojstva) posredoval v obdelavo šolskemu dispanzerju v ZD Idrija. Zdravnica bo preverila ali prijavitelju pripada zdravstveno letovanje ali ne. Prijavitelj bo nato potrdilo z zdravstveno kartico prevzel v ambulanti. Predlog zdravnika je pogoj za koriščenje zdravstveno subvencioniranega letovanja.

3. Odpovedi prijav:

Odpovedi prijav so možne le z zdravniškim potrdilom, v nasprotnem primeru prijavitelj poravna celoten strošek letovanja (Poreč 300 EUR in Seča 370 EUR).

Prijavitelj lahko kadarkoli odstopi od dogovora. Odstop od dogovora ima za posledico:

- V primeru upravičene odjave vsaj 7 dni pred pričetkom letovanja (dogodki ali okoliščine, ki se dokazujejo z ustreznimi potrdili, kot so bolezen otroka, smrt ali huda bolezen v družini, nezmožnost potovanja na kraj odhoda zaradi elementarne nesreče in podobno), zadrži organizator letovanja 10% celotne cene letovanja. Izjema v takih primerih so lahko samo prijavitelji otrok, ki so glede na dohodek na družinskega člana vplačali le obvezni znižan prispevek.
- V primeru odjave zaradi bolezni otroka v času letovanja, zadrži organizator letovanja vrednost že izkoriščenih storitev.
- V primeru neupravičene odjave: do 15 dni pred odhodom zadrži organizator letovanja 50 % celotne cene letovanja, do 7 dni pred odhodom zadrži organizator 100% celotne cene letovanja.
- V primeru neupravičene prekinitve letovanja (na željo staršev ali otroka, ali zaradi hujše kršitve hišnega reda) zadrži organizator letovanja celotno plačilo.

Organizator v vseh primerih iz te točke vrača denar samo z nakazilom na transakcijski račun prijavitelja oz. plačnika po zaključku letovanj.

Več informacij o letovanju in prijavah na letovanje lahko dobite na naši spletni strani **www.zpm-idrija.si**, telefonski številki **041 427 925** in preko e-naslova **zpmidrija@gmail.com**.

Se mladi res izseljujejo iz industrijskih mest?

YOUIND

Interreg SLOVENIJA – AVSTRIJA

Z aprilom so v Idriji pričeli z izvajanjem projekta Mladi v industrijskih regijah - Krepitev institucionalnih zmogljivosti za preprečevanje izseljevanja mladih iz industrijskih mest.

Vodilni partner projekta je Univerza v Gradcu, Občina Idrija pa poleg Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU in združenja Verein Steirische Eisenstraße sodeluje kot partner v projektu. Ta poteka pod okriljem programa Interreg V-A Slovenija – Avstrija, ki ga financira Evropski sklad za regionalni razvoj. Projekt bo potekal dve leti in bo obravnaval problematiko izseljevanja mladih iz perifernih industrijskih mest in regij z vidika industrijske kulture. Problem oziroma izziv, s katerim se na znanstveni ravni srečujeta akademska partnerja, na vsakdanji lokalni ravni pa partnerski Občina Idrija in okrožje Leoben, zaznamovani z rudarsko preteklostjo in globalno konkurenčno industrijo. Cilj projekta je spodbuditi družbene inovacije in izboljšati institucionalne zmogljivosti s pilotnimi akcijami in dolgoročnim akcijskim načrtovanjem. Partnerstvo namerava rezultate projekta prenesti tudi v čezmejna politična priporočila, s čimer se bo znanje razširilo na celotno programsko območje. / LG

Slovenija IDRIJA www.visit-idrija.si

DESTINACIJA IDRIJA BO DOBILA NOVO GRAFIČNO PODOBO

Projekt Krovna destinacijska znamka Idrija, ki poteka že od začetka leta, je v polnem zagonu. V okviru projekta se bo oblikovala celostna grafična podoba naše destinacije, novi turistični programi in spominki.

V februarju in marcu smo izvedli srečanja za ponudnike, kjer smo predstavili projekt, razvijali nove turistične programe ter raziskali njihov pogled na podobo destinacije Idrija. Po mnenju ponudnikov so simboli, ki predstavljajo našo destinacijo vezani na dediščino živega srebra (živo srebro, kapljica, rudarska kladiva), idrijsko čipko ter kulinariko (žlikrof), med najznačilnejše barve pa uvrščajo srebrno/sivo, zeleno in barvo cinobra-rdečo. Idrija med ponudniki velja za edinstveno, domačno in zeleno in obiskovalcu ponuja kombinacijo tehnično-kulturne dediščine in narave. Mnenja ponudnikov so nam bila v veliko pomoč pri oblikovanju smernic za novo vizualno podobo, ki jo bomo skupaj s partnerji in zunanjim izvajalcem razvili v prihajajočih mesecih.

V teku je tudi oblikovanje turističnih programov za različne ciljne skupine (starejši, mladi pari in strokovnjaki) in oblikovanje kulinaričnega produkta ''idrijsko kosilo''.

Za vsebino odgovarja Zavod za turizem Idrija. Operacija Krovna destinacijska znamka Idrija se financira iz Programa Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Organ upravljanja pristojen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Spomini ohranjeni v zborniku

Franci Ferjančič

Tudi na letošnji že deveti literarni natečaj »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«, katerega v sodelovanju z vodstvi osnovnih šol organizira Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Idrija - Cerkno, so se odzvale vse osnovne šole v občinah Idrija in Cerkno.

Nagrajenci lanskoletnega tečaja na proslavi v Črnem vrhu, levo predsednik strokovne komisije OZ VVS Idrija Cerkno Zorko Velikanje in desno predsednik OZ VVS Idrija Cerkno Marjan Platiše / Foto: arhiv FF

Svoje literarne prispevke, ki jih pripravijo v sodelovanju s prizadevnimi mentorji, je poslalo triindvajset mladih avtorjev, od tega devet iz OŠ Cerkno, trije iz OŠ Črni Vrh nad Idrijo, sedem iz OŠ Idrija in štirje iz OŠ Spodnja Idrija. Namen natečaja je, da učenke in učenci od 7. do 9. razreda osnovnih šol raziskujejo dogodke ter napišejo svoja razmišljanja in pripovedi spominov svojih staršev, starih staršev ali znancev o tem, kako so doživljali osamosvajanje Slovenije in dogodke iz osamosvojitvene vojne za Slovenijo, ki so se odvijali na območju sedanjih občin Idrija in Cerkno.

Strokovna komisija OZ VVS Idrija - Cerkno, ki jo je vodil predsednik Zorko Velikanje, je pozorno prebrala vse prispele literarne prispevke. V skladu s pravili razpisa bo komisija izmed prispelih literarnih prispevkov iz posamezne osnovne šole izbrala tistega, ki najbolj ustreza vsebini, namenu in cilju razpisa. Tudi letos bo OZ VVS Idrija - Cerkno za vse udeležence natečaja izdalo posebno knjižico – zbornik, v katerem bodo objavljeni vsi literarni prispevki, ki so prispeli na letošnji literarni natečaj. Glede na nastalo situacijo zaradi epidemije novega koronavirusa, rezultatov literarnega natečaja letos ne bo možno razglasili na svečanosti, ki so jo organizatorji načrtovali ob zaključku literarnega natečaja in obeležitvi državnega praznika dneva upora proti okupatorju. Proslava sicer poteka izmenično vsakič na drugi šoli. Lansko leto je bila v Črnem Vrhu, letos pa je bila predvidena v Osnovni šoli Idrija. V prvi polovici prihodnjega meseca bodo organizatorji vsem šolam sporočili na kakšen način bodo letos razglasili najboljše literarne prispevke ter njihovim avtorjem izročili priznanja in priložnostne nagrade. Od stanja epidemije s koronavirusom pa bo odvisna tudi izvedba strokovne ekskurzije, ki jo v mesecu maju OZ VVS Idrija - Cerkno običajno organizira za vse udeležence literarnega natečaja in njihove mentorje. Tudi o ekskurziji bodo organizatorji šole pravočasno obvestili.

Ob zaključku literarnega natečaja OZ VVS Idrija - Cerkno vodstvom osnovnih šol, prizadevnim mentorjem in vsem mladim avtorjem častita ob uspešno izpeljanem natečaju in se zahvaljuje za opravljeno delo.

V pripravi nova strategija za mlade

Pri Zvezi društev Mladinski center Idrija, Društvu za mladinski razvoj Idrija 2020 in Zvezi prijateljev mladine Idrija v sodelovanju z Občino Idrija pripravljajo novo Strategijo za mlade, ki bo v naslednjem petletnem obdobju služila kot pripomoček lokalnim odločevalcem za oblikovanje mladinskih politik.

Mladi snujejo prihodnost mesta / Foto: Marko Čuk

V začetku aprila je izšel anonimni spletni vprašalnik, s pomočjo katerega želijo pripravljavci nove strategije izvesti celovit pregled nad različnimi področji, ki zadevajo življenje mladih v idrijski občini. Ciljna skupina so mladi od 15. do vključno 29. leta starosti, ki lahko skozi vprašalnik delijo svoje izkušnje z aktualno krizno situacijo zaradi epidemije COVID-19 ter povedo svoje mnenje o bolj splošnih temah, kot so izobraževanje, delo in zadovoljstvo z bivanjem v občini Idrija. Posebna pozornost je v vprašalniku namenjena odnosu mladih do prostovoljstva in participacije v družbi, dveh izjemno pomembnih področij za razvoj vsake lokalne skupnosti. Vprašalnik je še vedno odprt, zato pripravljavci nove občinske strategije vabijo vse, da delijo svoje izkušnje in s tem pripomorejo k izboljšanju položaja mladih v občini.

Strategija za mlade Občine Idrija 2020–2025 bo pomenila nadaljevanje prvega tovrstnega strateškega dokumenta, ki je veljal v preteklem petletnem obdobju. V poletnih mesecih bodo pri Mladinskem centru Idrija, Društvu Idrija 2020 in Zvezi prijateljev mladine Idrija ob sodelovanju Občine izvedli še analizo izvajanja aktualne strategije, ki je skupaj z vprašalnikom eden pomembnejših temeljev za pripravo novega dokumenta. Pripravljavci hkrati pozivajo tudi vse akterje na področju mladinskega organiziranja v občini, da z njimi stopijo v stik ter delijo svoje izkušnje in priporočila za pripravo smernic občinskih politik v prihodnje. Nova strategija, ki bo pripravljena jeseni leta 2020, bo občinskim službam in nevladnim organizacijam predstavljala pomemben pripomoček pri razvoju lokalne skupnosti v mladim prijazno okolje. Priprava Strategije za mlade Občine Idrija 2020–2025 poteka v okviru projekta za razvoj prostovoljstva in profesionalizacijo nevladnih organizacij, ki ga je finančno podprlo Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije. / Matevž Šlabnik

Cerkljanski zidarski mojster Peter Bevk delal v Lokovcu na Banjški planoti

Simona Kermavnar

Peter Bevk se je rodil v Cerknem (pri Petru na Roji) 22. februarja 1854. Gradbeno šolo je dokončal v Ljubljani. Umrl je 13. decembra 1931 (Prezelj). Delal je načrte za hiše in druge objekte in projekte v domačem kraju in bližnji okolici, občasno pa se je njegov delokrog tudi razširil. Omenimo načrt za vodovod v Zakrižu (napeljava realizirana 1903), župnišče v Otaležu (1908), šolo v Šebreljah (1913–1914) (Prezelj), med letoma 1906–1912 je z italijanskimi delavci opravil tesarska in zidarska dela za župnijsko cerkev sv. Martina v Žireh (Sapač). Večkrat ga srečamo pri manjših delih za domačo župnijsko cerkev, sicer pa se je loteval tudi razmeroma nepomembnih del, kot je na primer zamenjava oken v cerkvi sv. Petra in Pavla v Lokovcu leta 1901 (Kronika župnije Čepovan).

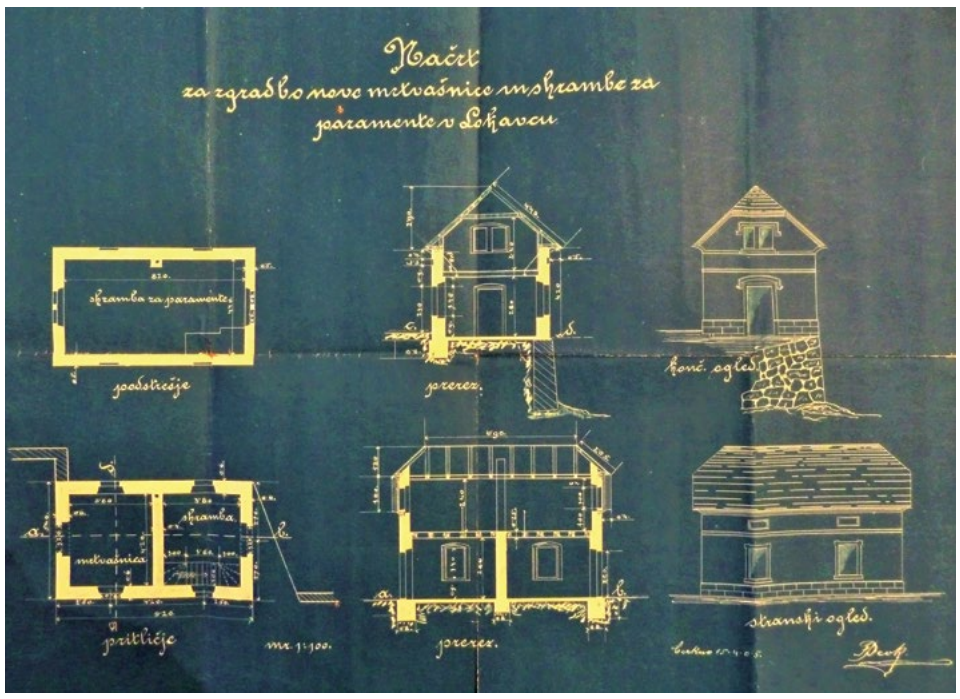

ŽA Čepovan, načrt ("blue print") Petra Bevka za mrtvaško kapelo ob župnijski cerkvi v Lokovcu, 1905

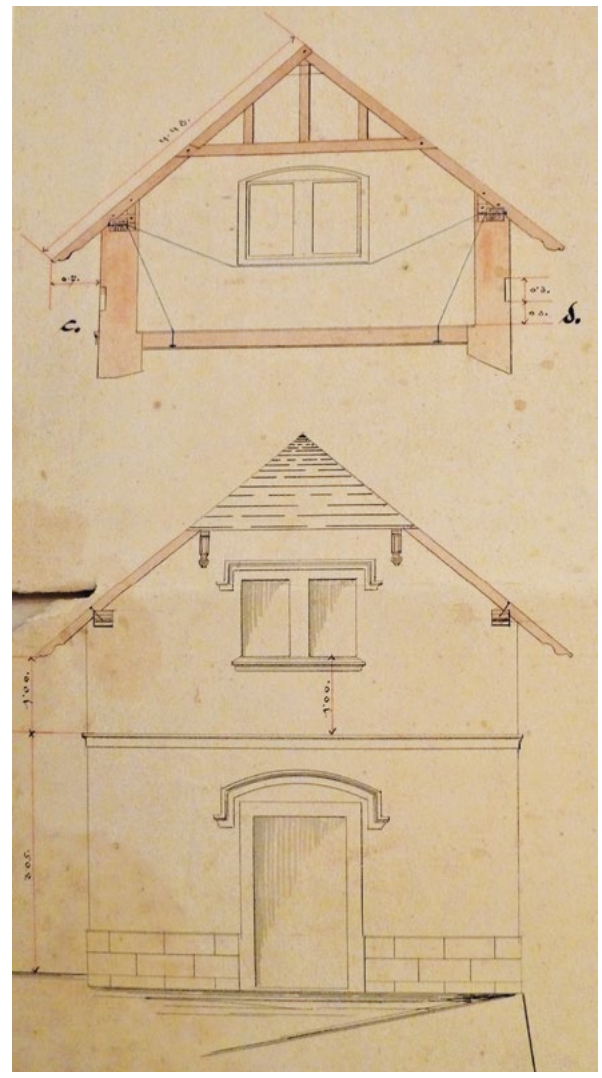

ŽA Čepovan, glavna fasada kapele, izrez načrta

V župnijskem arhivu v Čepovanu je hranjenih več praktično enakih, le na različno podlago izrisanih signiranih načrtov zidarskega mojstra Petra Bevka z naslovom Načrt za zgradbo nove mrtvašnice in shrambe za paramente v Lokavcu, pri čemer je ime kraja zapisano narobe – gre namreč za Lokovec na Banjški planoti. Načrti so datirani z dnem 15. april 1905. Stavbo pravokotnega tlorisa je, sodeč po načrtu, prvotno obdajal rusticiran talni zidec, krita je bila z dvokapno streho na čop, portal na zahodni strani in dvojno okno nad njim sta bila v zgornjem delu poudarjena s profiliranim zidcem segmentnoločne oz. pravokotne oblike; okna v stranskih fasadah so obdajali kamniti okvirji.

Pravilno orientirano cerkev v Lokovcu obdaja obzidje, sprva je bilo okoli nje pokopališče. Po njegovi opustitvi leta 1861 so ga premestili vzhodno od cerkve in 1905. razširili. Na jugozahodni strani cerkve stoji kapela, primarno zgrajena kot mrtvašnica in shramba za paramente.

Med 1. svetovno vojno sta bili tako cerkev kot kapela močno poškodovani. Cerkev je vse do leta 1929 ostala nepopravljena, tako da so jo morali tega leta začasno zapreti. Zaprta je bila kar dve leti, kolikor je trajala temeljita obnova, kot bogoslužni prostor pa je v tem času služila kapela, ki so jo popravili že leta 1929. Blagoslovili so jo in v njej je bila prva maša v nedeljo, 4. avgusta tega leta. Omenimo, da so bili pri obnovi skoraj vsi kamnoseški elementi stavbe opuščeni, poenostavljena je bila tudi streha, ki je sedaj navadna dvokapnica. Takoj po koncu 2. svetovne vojne je v kapeli potekal tudi pouk, ker je bila šola v Lokovcu porušena.

V popisu inventarja lokovške cerkve iz leta 1929 beremo: »Poleg cerkve stoječa cerkvena hiša je bila sezidana l. 1906. Vojska jo je tako poškodovala, da so ostali samo goli zidovi. Leta 1928 se je deloma popravila. Leta 1929 v juliju se je poprava dovršila in hiša spremenila v kapelo [...]. Pokrita s korci. Spodnji prostor je – kapela [...], polovica 1. nadstropja je spremenjena v kor [...]. Iz pritličja v nadstropje vodijo lesene stopnice. Vhod v pritličje z dvokrilnimi vrati je na severni strani [...]. V oknih so železne mreže. Nasproti vrat je nov lesen oltar z lesenim tabernakljem in dvema lesenima angeloma. Nad oltarjem na steni je obešena podoba presvetega Srca Jezusovega, prinesena iz cerkve [...].« Ta podoba je delo cerkljanskega slikarja Jakoba Raspeta iz leta 1873, pendant z upodobitvijo Srca Marijinega pa je še danes v cerkvi.

Lokovec, portal kapele z letnico 1906 / foto: Simona Kermavnar

Viri in literatura

ŽA Čepovan, Popisi inventarjev cerkve sv. Petra in Pavla v Lokovcu 1906, 1929, 1975; ŽA Čepovan, Kronika župnije Čepovan 1876–1942; Vodovod. Zakriž (https://zakrizslovenia.wordpress.com/vodovod/, januar 2020); Viktor Prezelj, Prispevki k zgodovini Cerkljanske, Cerkno 1992, str. 38, 78, 113–116; Viktor Prezelj, Peter Bevk, gradbeni mojster, Idrijski razgledi, 1/2, 1992, str. 134–136; Janja Šuligoj, Sakralni objekti v Lokovcu. Župnijska cerkev sv. Petra in Pavla, Pro Lokovec, december 2012, str. 4–18: 6; Igor Sapač, Žiri na Gorenjskem: Župnijska cerkev sv. Martina, v: Igor Sapač, Franci Lazarini, Arhitektura 19. stoletja na Slovenskem, Ljubljana 2015, str. 677.

Lokovec, cerkev in kapela / foto: Simona Kermavnar

Črtomir Šinkovec zorel s podporo Franceta Bevka

Simona Šinkovec

Življenjska pot Črtomirja Šinkovca se je vzpenjala skozi ustvarjalni proces in samoizobraževanje v medvojnih razmerah zatirane slovenske besedne identitete pod fašizmom. V luči okupirane Primorski se je v težkih razmerah prebijal, skozi Bevkovo vzpodbudo in mentorstvo pa v obliki pisemske korespondence samoiniciativno razvijal v pokrajinskega pesnika domoljuba, pesnika rojstnega Vojskega nad Idrijo, idrijskih rudarjev, tolminskih kmetov, socialne tematike, narodnoobrambnega upora in narodnoosvobodilnega boja na Primorskem.

Črtomir Šinkovec na domačiji pri Smodinu (z družino brata Aleksandra in sestre Micke). / Vir: arhiv družine Šinkovec

Črtomir Šinkovec z bratom Aleksandrom / Vir: arhiv družine Šinkovec

Letos obeležujemo 130-letnico rojstva Franceta Bevka in 50-letnico njegove smrti. V počastitev namenimo nekaj besed Bevkovemu vzpodbudnemu mentorstvu, ki je pomembno vplivalo na kasnejše Šinkovčevo literarno ustvarjanje.

Bevkovo mentorstvo

V prvih korakih utiranja svoje literarnoustvarjalne poti je Črtomir Šinkovec sodeloval z nekaterimi primorskimi kulturnimi delavci in jim pošiljal svoja literarna besedila. Ko je poslal nekaj svojih povesti tudi profesorju Radu Bednariku in ga nato obiskal, mu je profesor svetoval, naj obišče Franceta Bevka. K njemu ga je poslal z osebnim pismom, v katerem mu je priporočil, naj se Šinkovcu, kot obetavnemu pesniškemu talentu, tudi posveti in pomaga pri nadaljnjem literarnem izobraževanju.

France Bevk je v času okupacije živel v Solkanu pri Gorici, kjer ga je mladi Šinkovec pri sedemnajstih letih tudi obiskal in se z njim spoznal, ko mu je prinesel priporočilno pismo:

»Velecenjeni gospod Bevk. Iskreno vam priporočam prinašalca tega pisma A. Š. iz V., ki je pesniški talent. Poučite ga, kar je v vaši moči, za to Vam bom hvaležen. Oprostite nadlogi! Lepo pozdravlja, Prof. Bednarik.«

Vse od takrat sta bila dogovorjena za mentorsko sodelovanje, z njim je bil v stikih vse do zadnjega Bevkovega pisma, 28. aprila 1945. Iz njunega dopisovanja je ohranjenih 35 originalnih Bevkovih pisem in devet razglednic, ki jih hrani Mestni muzej Idrija. Večletno sodelovanje s Francetom Bevkom se je nadaljevalo tudi potem, ko je Šinkovec že postal priznan pisatelj in pesnik.

France Bevk je Šinkovca torej z veseljem sprejel in pristal na dogovor, da mu mladi pesnik pošilja svoje literarne prozne in pesniške prispevke v pregled in konstruktivno kritiko. Kljub vsem svojim obveznostim sta si pričela (za tiste čase) redno dopisovati in začetki so bili precej neobetavni, saj Šinkovčevo literarno ustvarjanje še ni bilo dovolj zrelo za tisk in njegova pesniška izkušnja še preozka, kljub temu pa ga je Bevk vzpodbujal k nadaljnjemu pesniškemu ustvarjanju. Tovrstno sodelovanje in mentorstvo se je kasneje izkazalo kot uspešno, Bevk mu je pripisoval le pomanjkanje življenjske izkušnje, ne pa talenta.

Pisemska korespondenca s Francetom Bevkom

V ohranjeni korespondenci, v enem izmed prvih, za Šinkovčev osebni pesniški razvoj pomembnih pisem (21. 2. 1932), je Bevk opredelil temeljni problem njegovega zgodnjega obdobja: »Seveda Vam že naprej povem, da Vaš rokopis še ni goden, pa sem tudi že naprej vedel, da ne bo. Stvar je namreč ta, da imate Vi po mojem mnenju talent, to je tisti božji dar, ki se ga ni mogoče naučiti, skoraj vse drugo, kar pa se je treba še naučiti, pa Vam manjka. Pa to ni samo slovnica in take reči, ki jih je mogoče dobiti iz knjig in iz šole, ampak je tisti pogled na življenje, ki ga Vam bodo dale šele mnogoletne izkušnje. Da me boste lažje razumeli, Vam povem nekaj o sebi.« V nadaljevanju je pojasnil svoje razmišljanje z osebnim zgledom svoje ustvarjalne poti: »Ko sem bil v sedemnajstem letu, sem bil še kmečki fant, kot ste zdaj vi. Pisal sem vse večere in pošiljal v vse mogoče liste, a mi seveda z eno izjemo nihče ni kaj sprejel ne odgovoril. Tudi jaz sem bil obupan, a nisem vrgel puške v koruzo in nisem mogel razumeti, kaj je tisto, ko so mi rekli, naj se učim. Nato sem šel v šolo, preteklo je šest let, da se mi je nenadoma odprlo, ne vem kaj, in sem začel kolikor toliko dobro pisati, da so mi sprejeli v Dom in svet, prej so mi natisnili le nekatere pesmi.« In dodal najverjetneje takrat najpomembnejši del pri vzgoji mladega pesniškega talenta: »Pa tisto, kar sem toliko let čakal, ni bila učenost, saj slovnice in drugih stvari se človek lahko nauči tudi doma in v krajšem času, ampak glavno je, da mora človek pred dozoreti, da ve kaj povedati človeštvu.« In zaključil: »Zato se morate Vi učiti sicer, a morate obenem čakati tistega, kar se ne dá prisiliti. Vi boste lahko pisali več ali manj dobro šele čez nekaj let. Seveda med tem ne smete pozabiti na vajo. Tako je bilo z vsemi pisatelji, izjeme so le redke.«

Način Bevkovega mentorstva je bil s prizanesljivostjo v besedi, a hkrati doslednostjo v popravkih, mladega Šinkovca usmerjati pri reorganizaciji besedilne, fabulne in motivne strukture nastajajočih besedil. V glavnem pesmi, povesti in črtic, pri čemer je hotel mladega talenta predvsem vzpodbujati na samoizobraževalni poti in v njem ne zatreti želje po ustvarjanju ali ga odvrniti. Temeljna vzgojna poteza je bila predvsem v opisovanju lastnih osebnih izkušenj, torej z lastnim zgledom. Korespondenca pisemskega sodelovanja z Bevkom se je prvič prekinila z vstopom Italije v vojno in zaostritvijo razmer na Primorskem.

Kaj pomenijo Bevkova pisma? Takratno edinstveno možnost za vzpodbujanje mladih slovenskih literatov in slovenske besede v nevarnih razmerah. Delujejo kot neformalni Bevkov literarni načrt za spodbujanje medvojnega literarnega razvoja v obliki pisemskega dopisovanja, ki mu je lahko sledilo le literarno samoizobraževanje mladega avtorja.

Pravi pomen, ki ga je imelo za takratne zgodovinske in politične razmere tovrstno prijateljsko pisateljsko dopisovanje, je mogoče razumeti večplastno. Ni šlo zgolj za idejno podpiranje slovenskega literarnega ustvarjanja in samoizobraževanja na Primorskem pod fašizmom, temveč tudi za ohranjanje slovenskega jezika in literarne ustvarjalne kompetence v izredno nevarnem obdobju za slovenski jezik in njegove uporabnike. Z gotovostjo lahko danes potrdimo, da je temne dni preživelo. Sedaj je na nas, da se literarna tradicija nadaljuje. Naslednja priložnost za literarno ustvarjanje bo spet na letošnjih Šinkovčevih dnevih poezije 2020, z medsebojnim sodelovanjem in povezovanjem. In, da bi velika želja po prizadevanjih za nova literarna ubesedenja v slovenskem jeziku vzplamtela tudi v prihodnjih generacijah.

Kako je leseni Vrabec poletel v Idriji

Edi Brus

Letos mineva 72 let od prvega poleta in pristanka jadralnega letala v Idriji. Sam dogodek je potonil v pozabo, tako da danes tudi nekateri v Idriji, ki so povezani z letalstvom, o tem ne vedo praktično nič. Za samo dogajanje sem sam prvič izvedel, ko mi je stric Ivan Celestina, ko je opazil moje navdušenje nad letalstvom, povedal: »Prefekt se je spuščal s Polancovega griča in pristal pri britofu.« Te besede so se mi tako vtisnile v spomin, da se zdi, kot bi bilo včeraj. Seveda je čas tekel dalje, mene pa je še kar naprej zanimalo, kako je ta polet potekal, kdo je bil pilot in ali je bilo letalo izdelano v Idriji.

Pavle Pivk je moj sosed. Če kdo kaj ve o tem, je to zagotovo on. V šali mu pravim, da je on moj strokovni svetovalec, kar se tiče razjasnitve starejših dogodkov v Idriji. Danes 90-letni Pavle je živa enciklopedija poznavanja predvsem tehnične dediščine. »Seveda se spominjam, bil sem zraven, ko so peljali in nesli letalo k Polancu. Leseno letalo, same jeklene žice, prekrito s platnom, brez kabine. Z gumijasto vrvjo so ga potegnili v zrak,« mi je povedal sosed Pavle. Na vprašanje, kdo je bil pilot, pa pravi: »Zdi se mi, da je bil nekakšen vzgojitelj iz industrijske šole, prefekt smo mu rekli.« Pavle je razmišljal, kdo bi še kaj vedel o tem, in tako sva pripravila seznam ljudi, ki bi lahko kaj vedeli o samem dogodku. Sreča med raziskovanjem je bila na moji strani. V Idriji sem srečal Alberta Ogriča – Betineta iz Spodnje Idrije, točneje iz »Amerike«. Bil je moj mentor pri modelarstvu, oba sva bila tudi pripadnika padalske šole v Nišu. Ko se srečava, vedno obujava spomine na padalske dogodivščine iz Niša. Mimogrede sem mu povedal, da raziskujem letenje, ki se je odvijalo v Idriji v povojnem času, Albert pa je izstrelil kot iz topa: »Edi, tega možakarja sem pa jaz poznal!« To je bil Gabrijel Bogataj iz vasi Petelinje pri Pivki. »Po prihodu iz padalske šole sem obiskoval tečaj jadralnega letenja v Postojni in tam spoznal Bogataja. Pripovedoval mi je, kako je v Idriji poletel z letalom Vrabec s Polancovega griča,« mi je še povedal Albert.

Pred poletom Vrabca v Idriji / Foto: arhiv družine Bogataj

Kdo je bil Gabrijel Bogataj

Družina Bogatajevih izvira iz zaselka Osojnica pri Žireh. Starejši Idrijčani se verjetno bolj spominjajo očeta Cirila, ki je imel po vojni v Idriji delavnico za izdelavo betonskih strešnikov. Sin Gabrijel pa je leta 1947 odšel na delovno akcijo Šamac Sarajevo. V prostem času je bilo brigadirjem omogočeno, da se dodatno izšolajo za razne poklice. Gabrijel se je odločil, da bo prosti čas posvetil letenju, ki ga je takrat prvič spoznal. Tako je v brigadi opravil A izpit na letalu Vrabec. Točno s tem tipom letala je potem čez eno leto poletel v Idriji. Po prihodu iz brigade je Gabrijel, ves navdušen nad letenjem, odšel na Velike Bloke in tam opravil še B in C izpit, tečaj aerovleke pa je opravil v Ribnici, kjer je tudi končal tečaj osnovnih akrobacij. Ko vreme ni bilo primerno za letenje, je v Ljubljani obiskoval tečaj modelarstva pri znanem modelarju Božu Petku in tako dobil naziv modelarskega inštruktorja. Za trenažo je v tem letu letel v Lescah in pri tem raziskoval pogoje za jadranje. Letel je v družbi samih legendarnih pilotov, kot so bili general Lado Ambrožič Novljan, Ludvik Starič – leteči Kranjec, ki je bil pred vojno svetovno znani motociklistični prvak, pa tudi Vilko Kopetski – Ibro. To je bil fant, ki je Italijanom med okupacijo na Frančiškanski cerkvi v Ljubljani izobesil slovensko zastavo.

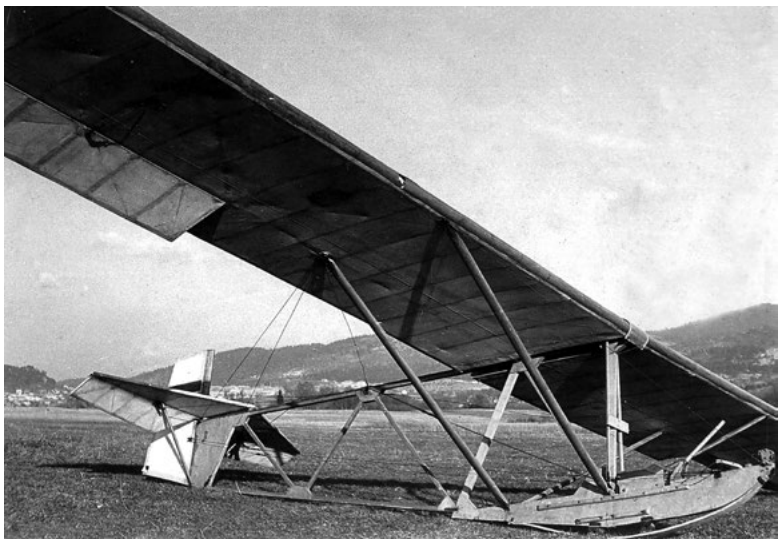

Vrabec v Postojni / Zbirka: Marko Malec

Gabrijel Bogataj poslan v Idrijo

Letalska zveza Slovenije je konec leta 1947 Gabrijela Bogataja poslala v Idrijo, da organizira tečaj modelarstva in jadralnega letenja, v Idriji pa je dobil tudi službo vzgojitelja v dijaškem domu, opravljal je delo glavnega prefekta. Prav zanimivo, kako se je ime prefekt še po osvoboditvi uporabljalo v šolstvu. Tako ga v raznih dokumentih, ki so na voljo, imenujejo le z besedo prefekt Bogataj. Po poročilih vidimo, da so bila predavanja o letenju in modelarstvu v Idriji izredno dobro obiskana. V aprilu leta 1948 mu je Aeroklub Postojna v propagandne namene posodil letalo Vrabec. **Gabrijel Bogataj** je organiziral prevoz in v Idrijo pripeljal prvo letalo. To je bil za tiste čase velik logističen podvig. Transportnih sredstev ni bilo, ceste so bile slabe. Letalo Vrabec je občasno sestavil in ga postavil na ogled Idrijčanom. **Ivan Kenda**, danes upokojeni električist iz Idrije, se spominja, kako je šel na ogled letala, ki je bilo sestavljeno in razstavljeno za gimnazijo in za današnjo komunalo. Ker se je bližal prvi maj, je Bogataj začel z raziskovanjem terena, kjer bi Idrijčanom predstavil letenje na svečani paradi. Ogledoval si je bližnje hribe, ki bi bili primerni za vzlet s pomočjo elastike. Odločil se je za hrib med Smukovim in Polancovim gričem - vzpetina se imenuje Na Pelini. Sam za ta kraj nisem vedel. S Pavletom Pivkom sva si ogledala kraj vzleta. »Vidiš, tukaj so sestavili letalo, tam so napeli gumo, spominjam se, kot bi bilo včeraj,« mi je razložil Pavle Pivk.

Letalo vrabec

Jadralno letalo Vrabec je bilo delo inženirja **Iva Šoštariča**. Zgledoval se je po nemških drsalcih tipa Zoegling, vendar je uporabil precej novosti tako pri gradnji kot pri sami aerodinamični zasnovi. Konstrukcija letala je bila popolnoma lesena, krila in krmilne površine so bile prekrite s platnom, letalo je bilo brez kabine. Togost konstrukcije in krmiljenje so omogočale le jeklene pletenice. Sama konstrukcija je bila tako preprosta za izdelavo, da so večino teh letal izdelali v delavnicah po aeroklubih. V Jugoslaviji je bilo izdelanih preko 400 Vrabcev. Letalo je bilo enostavno za popravila, saj so bili grobi pristanki bolj pravilo kot izjema. Tako je tečajnik svoj prvi polet opravil sam - prepuščen le svojemu znanju, talentu, predvsem pa tudi sreči. Za polet s hriba se je uporabljala gumijasta elastika, deset pomočnikov jo je nategnilo, ko je bila le-ta dovolj napeta, se je na povelje »spusti« pri repu letala sprostila varovalka in letalo je izstrelilo v zrak.

Let na paradi 1. maja 1948

V Idriji so se vsi pripravljali na parado, ki se je odvijala na prostoru, kjer je danes nogometni stadion, Gabrijel Bogataj in vsi njegovi pomočniki, večinoma modelarji, pa so pričeli s transportom Vrabca na vzpetino Na Pelini. V skupini je bil tudi **Drago Troha**, ki je pomagal pri transportu trupa. Letalo je bilo popolnoma razstavljeno, krila so bila v dveh delih, trup in višinsko krmilo pa tudi ločena. Sto kilogramov težak Vrabec je pričel svojo pot proti startu. Skupina je šla tudi mimo Pelhanove domačije. **Franci Pelhan**, takrat še mlad fant, se spominja: »Bili smo v hiši, ko smo zaslišali hrup, ki se je bližal. Z očetom sva pogledala ven in videla skupino fantov, ki so nekaj nosili. Seveda nisva vedela, da je to letalo. Iz same radovednosti sem se jim pridružil in šel z njimi do startnega mesta. Tam je prefekt Gabrijel Bogataj začel sestavljati Vrabca. Določil je deset močnih fantov, med njimi tudi Draga Troho, ki so bili zadolženi za napenjanje gumijaste vrvi. V tla so zabili lesen količek z varovalko, ki je omogočala odklop. Bogataj se je usedel in pripel na lesen sedež, nato pa dal povelje »vleci«. Fantje so držali gumijasto vrv v obliki črke v, na vsaki strani po pet. Sledilo je povelje »teci« in fantje so stekli po hribu navzdol, napetost gumijaste vrvi je bila vse večja, pilot je ocenil, da je napetost dobra in sledil je še zadnji ukaz »spusti«. Pomočnik, ki je bil zadolžen za odklop, je potegnil za varovalko in letalo je zdrsnilo po travnatem pobočju v zrak.

Janez Jerman, doma iz Cerknice, bivši upravnik Aerokluba Postojna, je opisal zanimiv dogodek, ki ga je slišal iz Bogatajevih ust. Spominja se, da mu je Gabrijel Bogataj omenjal, da je v Idriji malo manjkalo, da ni prišlo do katastrofe. Tik preden bi moral dati ukaz za sprostitev varovalke, je začutil močan hladen veter v hrbet, vse vzletne in pristajalne operacije pa se izvajajo s čelnim vetrom. Gabrijel Bogataj se je vseeno odločil, da poleti. Ker je v času starta pihal hrbtni veter, letalo ni dobilo dovolj vzgona in sam polet se je spremenil v reševanje nevarne situacije. Letalo je poletelo naravnost proti drevesom, pilot je imel izredno srečo, da se je ognil oviri pred sabo, vendar je vseeno zadel veliko češnjo in z višinskim krmilom odlomil del debele veje. Veja se je zapletla v žice, tako da je Bogataj proti Idriji odletel še z veliko češnjevo vejo. Ves prestrašen

je letel proti pristajališču in upal, da udarec v češnjo ni povzročil škode na višinskem krmilu. Letel je nad Mejco in začel izbirati prostor za pristanek. Let je trajal približno tri minute, ko se je dotaknil tal. Tudi Marijan Beričič, ki je bil prisoten pri vzletu, je enako opisal dogodek. Spominja se, kako je letalo poletelo in oplazilo krošnjo češnje. »To je bila za nas velika atrakcija, saj smo prvič od blizu videli letalo tako, da smo se ga lahko tudi dotaknili,« mi je povedal **Marijan Beričič**.

> *Sem edini, ki je vzletel in pristal z letalom v Idriji*
>
> **Gabrijel Bogataj**

Na mestu pristanka se je ravno takrat znašel tudi **Avgust Klemenčič – Gusti**, takrat doma na Kalvinu. Še danes se dobro spominja, kako je prefekt Bogataj po pristanku sedel v letalu, ki je bilo nagnjeno na krilo.

Sam pristanek je videl tudi **Peter Leskovec**, ki je bil doma blizu pristanka v Ljubevču. Ni mu bilo jasno, zakaj je letalo pristalo. Bogataj je pristal na območju, kjer danes stoji Mercator center, v sveže prekopanih njivah. Po pripovedovanju, gospodinje menda niso bile preveč navdušene, ker jim je pomendral sveže urejene vrtove. Kmalu po pristanku so se s Peline vrnili Bogatajevi pomočniki, razstavili so Vrabca in ga naslednji dan odpeljali na Rakek, kjer so nadaljevali s propagandnim letenjem v sklopu prvega maja.

Iz Idrije v delovno brigado

Gabrijel Bogataj je ostal v službi prefekta v dijaškem domu v Idriji vse do leta 1949, ko je ponovno odšel na delovno brigadirsko akcijo na progo Beograd – Zagreb. V letih 1950 in 1951 je služil vojaški rok v tretjem letniku rezervnih vojaških letalskih častnikov. Po povratku domov je opravil še izpit za poklicnega šoferja in to delo je opravljal po celotni Jugoslaviji, pa tudi v tujini.

Leta 1957 se je včlanil v Aeroklub Postojna. Vsi starejši člani Aerokluba Postojna se Gabrijela Bogataja, ali kakor so mu rekli - Gabra, spominjajo kot veliko karizmatično osebo. »Naš Gaber je bil pravi mali znanstvenik, inovator. Veliko je pomagal pri gradnji infrastrukture na letališču,« so mi povedali. Nekdanji upravnik Aerokluba Postojna **Franc Jaklič** je opisal, kako je Gabrijel Bogataj predelal jadralno letalo Libis 17 v motorno različico. Za tiste čase je bil to velik podvig, saj takratna zakonodaja ni dovo-ljevala takih posegov na letalu. Vse izračune in predelave je opravil Gabrijel Bogataj sam. Izvedel je tudi testni let, vendar rezultati niso bili tako dobri, da bi se nadaljevalo z letenjem. Redno je bil tudi mentor mladim modelarjem v Postojni in okoliških vaseh. Leta 1988 se je Gabrijelu Bogataju izpolnila velika želja, imeti svoje letalo. Iz Italije je uvozil letalo Tucano, ki je bilo prvo ultra lahko letalo v takratni Jugoslaviji. In tako se je začela era ultra lahkega letenja pri nas. Za letalstvo sta se navdušila tudi hči **Mirjam** in sin **Viljem**.

Mirjam mi je pripovedovala, kako je še ne 15-letna opravila svoj prvi samostojni polet z jadralnim letalom. V bližini hiše, kjer stanujejo v vasi Petelinje, so s sinom Viljemom uredili svojo pristajalno-vzletno stezo in sezidali tudi svoj hangar.

Zgoraj Gabrijel Bogataj z letalom Tucano pred hangarjem blizu vasi Petelinje. Spodaj Bogataj pred poletom v kabini jadralnega letala. / Foto: Arhiv družine Bogataj

Z generalom Ambrožičem na filmu

Ko sem naslednjič v Idriji ponovno srečal **Alberta Ogriča**, sem mu rekel: »Ti, temu Bogataju pa res ni bilo nikoli dolgčas. Brez problema bi lahko posneli film o njegovih podvigih.« Albert pa mi je odgovoril: »Saj so ga posneli, dokumentarni film Ptički z gnezdom. Avtorji so **Marko Radmilovič**, Gabrijel Bogataj in **Ivan Godec**. V filmu Bogataj in general **Ambrožič** pripovedujeta o letenju in šolanju z jadralnimi letali na Velikih Blokah.«

Gabrijel Bogataj je umrl leta 2005. Ko sem se vračal s Petelinij, kjer danes živi družina Bogataj, sem se ustavil še v Klubu letalcev Postojna, kjer sem bil dogovorjen, da si bom lahko od blizu ogledal jadralno letalo Vrabec. Člani kluba so bili navdušeni, da raziskujem delo njihovega nekdanjega člana. V prostorih letalske šole so na tla postavili trup Vrabca, starega več kot 75 let, in tako sem imel priložnost, da sem se usedel za krmilo tega kultnega letala. Zavedal sem se, da imam veliko srečo. Teh letal danes praktično ni več. Sedel sem za krmilno palico in si predstavljal, kako se je Gabrijel Bogataj počutil pred poletom v Idriji. V odprti kabini, brez instrumentov, brez reševalnega padala, brez radijske postaje, oborožen samo z znanjem in ogromno sreče. Ogledal sem si konstrukcijo letala in razmišljal kako velika, skoraj neprimerljiva, je razlika med letenjem danes in v začetkih te dejavnosti, ko so si morali tečajniki včasih sami zgraditi letalo, če so hoteli leteti. Ko sem zapuščal prostore Kluba letalcev Postojna, sem v mislih še vedno slišal besede, ki mi jih je povedala Gabrijelova soproga **Stana**: »Moj mož je velikokrat dejal: 'Sem edini, ki je vzletel in pristal z letalom v Idriji'.« In tako je ostalo še po 72 letih.

Letos tako mineva natanko 72 let od prvega in nemara tudi zadnjega poleta jadralnega letala v Idriji. Danes ponovitev tega podviga zagotovo ni več izvedljiva, saj v mestu in okolici ni dovolj velike ravne površine za pristanek letala. Zato naj zgodba ostane za zgodovino in v spomin generacijam, ki so drzne in smele v letih po vojni raziskovale zmožnosti novih tehnik in svoj pogum.

Jadralno letalo Vrabec hranijo v prostorih Letalske šole na letališču v Postojni / Foto: BaŠ

> *Sedel sem za krmilno palico in si predstavljal, kako se je Gabrijel Bogataj počutil pred poletom v Idriji. V odprti kabini, brez instrumentov, brez reševalnega padala, brez radijske postaje, oborožen samo z znanjem in ogromno sreče. Ogledal sem si konstrukcijo letala in razmišljal kako velika, skoraj neprimerljiva, je razlika med letenjem danes in v začetkih te dejavnosti, ko so si morali tečajniki včasih sami zgraditi letalo, če so hoteli leteti.*
>
> ***Edi Brus, bivši vojaški padalec in ljubitelj letalstva***

Shaun Banks pozdravlja pomlad

Po uspešni predstavitvi singla »What Are You Looking For« Pr' Marincu v Idriji, se Shaun Banks že vrača z novo pesmijo »Little Birdie«.

Skladba »Little Birdie« je izšla v digitalni obliki v petek, 10. aprila, teden dni kasneje pa ji je Shaun Banks dodal še video podobo. Tudi tokrat je za pesem v celoti, od ideje do končne produkcije, poskrbel Shaun sam.

Shaun Banks je one man band projekt idrijskega glasbenika Žana Podgornika. Njegova glasba črpa energijo iz punk rocka, ki se skupaj z dušo bluesa spaja v garažni rock. V njegovi glasbi se čuti preplet podeželja in industrije mesta, pa tudi vpliv glasbenikov kot so Robert Johnson, The Black Keys in The White Stripes. V najnovejši skladbi »Little Birdie« še posebej prevladuje vpliv skupine Led Zeppelin. Na koncertih Shauna Banksa lahko občinstvo iz prve roke izkusi pravi pomen fraze »one man band«, saj Banks celotno glasbeno zasedbo predstavlja kar sam. Istočasno igra kitaro in tolkala ter poje, vmes pa zaigra tudi na orglice.

»S to pesmijo nadaljujem z raziskovanjem zvrsti in možnostmi one man band postavitve. Glede besedila pri tej pesmi nisem kaj preveč kompliciral, saj sem bil tokrat bolj osredotočen na melodijo in

občutek. Gre za ljubezensko pesem oziroma pesem o ptičkih, ki se ženijo. V bistvu se mi je zdaj zdel najbolj primeren čas za to, da uzre svet. Videospot pa s samo pesmijo nima posebne zveze. Ideja se mi je utrnila spontano, enostavno sem se prepustil otroški domišljiji. Ptičke si znamo vsi predstavljati, zato grem v videospotu v skrajnost. Njegov cilj je, da vzbudi pozornost,« je za Idrijske novice povedal Žan Podgornik. Videospot je bil posnet v gozdovih Kobalovih planin ter v improviziranem studiu, pri snemanju pa je Žanu pomagala še Valentina Terčič.

Poleg pisanja pesmi Shaun Banks na platformi YouTube objavlja tudi posnetke priredb drugih znanih izvajalcev in videe, v katerih nas popelje v zakulisje njegovega ustvarjanja. Prav tako kot skladba »What Are You Looking For« je tudi »Little Birdie« na voljo za poslušanje na njegovi spletni strani ter na vseh večjih platformah za pretakanje. Videospot si lahko ogledate na spletni strani www.idrija.com v kategoriji »Glasba« ali na YouTube kanalu Shaun Banks Music. / ITA

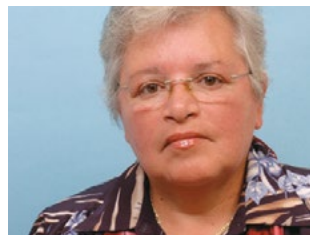

Podstrešje

Dragica Čuk Novak

Vsa zadihana se je ustavila, naslonila na hrapavo deblo lipe in se zazrla v hišo pred seboj. Tišino majskega nedeljskega popoldneva je motilo le brenčanje čebel na dišečih cvetovih vej nad njo.

Nikogar ni doma, verjetno so kam odšli, res si ne želim koga srečati. Ljudi, ki so nekoč živeli tukaj, že zdavnaj ni več, le hiša je skoraj nespremenjena, okna so nova, omet na fasadi je svetlejši, tri stopnice pred vhodom so še vedno tam, vrata še vedno ista, počeno steklo je zamenjano z novim.

Drevo nad njo je izgubilo enega izmed vrhov, od nekaj starih vej so ostale le sledi na lubju in gosti mladi poganjki, nad trato, skoraj do tal, pa je segala edina, ki se jo je še spominjala. Komaj vidne sledi verige na veji, kratek kos deske, potisnjen med kovinske člene, jo je spremenil v gugalnico. Pobožala je mah, ki je segal že dober meter v višino, zaprla oči, vonj cvetov jo je odnesel na prag hiše pred njo.

Odprla je vrata, iz hladne veže so na desni vodila vrata v hišo in kamro, pokukala je v kuhinjo. Na zidanem štedilniku so se bleščali medeninasti ročaji, v bakrenem kotliču je vrela voda, iz pipe nad koritom je kapljala voda, vrata v shrambo so bila odprta, pogled se ji je ustavil na velikih hrastovih kadeh. V odprti manjši krušni peči je gorel ogenj, pokrito testo je vzhajalo v peharjih na mizi, pokrito z belim prtom. Hitro se je obrnila, nekdo jo je poklical s širokih stopic, ki so iz veže vodile v prvo nadstropje. Vrata na podstrešje so bila priprta, pod okovanimi čevlji je zaškripala deska.

»Pridi že!« je zaslišala nestrpen glas.

Izza priprtih vrat dimnice je dišalo po dimu in sušečem mesu, skozi podstrešni okni je padala svetloba na deske, v snopih žarkov se je vrtinčil prah. Stal je ob dimniku, segel z roko v skrivališče za tramom in iz njega potegnil škrnicelj.

»Nastavi roke!«

Stegnila je otroške dlani. Časopisni papir je zašumel, ko je segel vanj in iz njega stresel češnje. Sočni in sladki rdeči plodovi so zažareli v mraku.

»Tukaj pojej, koščice in peclje pa daj sem!« Od kosa časopisa, iz katerega je branjevka naredila škrnicelj, je odtrgal kos in ga položil na okensko polico, ostanek pa odložil nazaj v skrivališče. Sladko-kisli sok rdečih plodov ji je napolnil usta, pogoltnila ga je skupaj s koščico in požvečila še konico peclja, preden ga je položila na papir.

»Koščic ne jej, da ne zboliš!« ji je ves prestrašen ukazal, ko je opazil, da se na papirju nabirajo samo peclji.

Glasovi skupine bližajočih sprehajalcev, ki jih je prinesel veter, so jo predramili. Stopila je na pot, poiskala stezo, ki se jo je še spominjala iz otroštva, in stopila po njej. Spomin je bil tako živ, da ga ni hotela izgubiti, še enkrat je za hip zaprla oči; v nosnicah je še vedno čutila vonj po dimu, v izproženih dlaneh videla svetleče rdeče plodove in čutila njihov okus. Na cvetovih detelje in zlatice med visokimi bilkami trave so čmrlji iskali nektar.

Kmalu se bo začela košnja, tokrat bodo kosili, obračali s traktorjem. Nihče več ne vstaja zgodaj zjutraj, kleplje kose, kosi, dokler je trava še polna rose, trosi redi, obrača in grabi. Senožeti zarašča gozd. Nikogar več ni, ki bi v jeseni sekal razrasle leskove grme, sekal veje, jih vezal v butare in jih nosil v drvarnico. V dolgi zimi je z njimi kuril v peči, na kateri je spal. Plačilo za dnine je bilo skromno, butare in smrekov hlod. V dolgi zimi je naredil nekaj škafov,če je bil les lep tudi kakšen brentač. Sosed, pri katerem je vsak dan dobil kosilo, jih je skupaj s svojimi peljal v zadrugo.

V travi je glasno zapel murn, kobilica ji je prestrašena skočila na roko, razprla zelena krila in odletela. Žito na njivi je rahlo vzvalovilo v poletni sapici, v poletne zvoke se je iz daljave oglasilo zvonjenje.

Spomini so bili živi, na podstrešje, češnje, dobroto človeka, ki je delil s prestrašenim otrokom sočne rdeče plodove neke sončne poletne nedelje.

Počasi se je odpravila skozi vas, med hišami ni srečala nikogar, vse se je spremenilo.

Zvonjenje je utihnilo, poiskala je grob staršev in prižgala svečo, v vazi poravnala sveže cvetove. Med gomilami je iskala grob, a ga ni našla. Skozi vrata je stopila soseda.

»Si prišla malo pogledat domov?«

»Sem že bila, sedaj odhajam. Grob iščem, saj se ga spomniš, pa ga ne najdem?«

»Ga ni več, so ga prekopali. Nihče ni plačeval. Nečakinja, ki je prišla iz Avstralije, je uredila samo za svoje starše, za brate in sestre, za njega pa ne. Sram jih je lahko. Skrbel je zanje, za svoje nečake, saj veš, njegov brat se ni kaj dosti brigal zanje. Če ne bi bilo njega, bi bili še večkrat lačni, kot so bili. Še tistih nekaj črk na spomeniku nima. Mudi se mi, skuhati moram, pri nas je kosilo ob treh, ko pridejo iz službe. Oglasi se kaj, ko boš prišla.«

»Dober človek je bil,« je ponovila za odhajajočo sosedo.

Med veneče rože in sveče se je med nagrobniki prikradel vonj po dimu in pajčevini in rdečih sočnih plodovih. Te vrstice so spomenik dobremu človeku.

Ivan Poženel s.p., Jelični Vrh 33, Idrija **www.kamnolomzala.si**

KAMNOLOM:
Materiali za uporabo v gradbeništvu

BETONSKI KANALI:
Dobava betonskih kanalov (do 4 m)

STORITVE:
- klasični izkop
- mešanje betona
- planiranje, izravnava in valjanje terena,
- prevoz materiala, ...

T: 041 646 214

SOGRA LIKOPLESKARSTVO
Zaim Lozić s.p.,
Beblerjeva 2, 5280 Idrija,
tel. in faks: 05 37 73 298

Slikopleskarstvo
GSM: 041 835 493
JUB HELIOS
IZVAJAMO VSA SLIKOPLESKARSKA DELA
BARVANJE VSEH VRST BIVALNIH IN ZUNANJIH ZIDNIH POVRŠIN
IZRAVNAVA VSEH NOTRANJIH ZIDNIH POVRŠIN
stanovanja, hiše, stopnišča, balkonske ograje, poslovni prostori, okna, vrata in fasade

Spoštovani **delavke in delavci, občanke in občani!**

Dovolite nam, da vam ob 27. aprilu – **dnevu upora proti okupatorju** in 1. maju – **prazniku dela** iskreno čestitamo. V teh trenutkih in v tej situaciji, s katero se srečujemo, se še pogosteje zamislimo o pomenu dela, solidarnosti in svobode. Že mnogokrat smo kot narod dokazali, da spoštujemo vse troje. In prav te vrednote nas povezujejo ter nam omogočajo osebnostno in družbeno rast.

V **LMŠ** smo trdno prepričani, da bo tako tudi v prihodnje.

lmš
Lista Marjana Šarca

Posadili smo kačjo smreko

Okolico smo očistili, pokosili travo in kraj primerno uredili. Na klopci ob smreki pa lahko obiskovalec posedi ter za trenutek prisluhne naravi. Zgoraj pa z desne: Alenka Cigale (na zemljišču domačije Pr' Cenc smreka namreč raste), Pepca Grošelj ter Franko in Andra Vončina. / Foto: Peter Grošelj

Peter Grošelj

Zadnja leta smo priča mnogim vremenskim pojavom, ki so bili včasih zelo redki. Eden takih je bil nevihtni vihar z močnim vzgornikom, ki se je od Idrije po dolini Zale razdivjal proti Godoviču pred dvema letoma in pol. Žrtev tega neurja je bila tudi godoviška kačja smreka. Vrtinčast veter je zavrtel krošnjo ter deblo enostavno prelomil. O tem dogodku smo takrat pisali tudi v Idrijskih novicah.

Kačja smreka je bila velika botanična zanimivost, znana tudi v širšem slovenskem prostoru. Nanjo so opozarjale usmerjevalne table ter večja tabla z opisom in fotografijo te rastlinske posebnosti. Tabla je bila postavljena na razglednem mestu, 50 metrov od kačje smreke. Ob prvem razočaranju nad izgubo te smreke pa je nastala pobuda, da bi posadili mlado kačjo smreko, njenega potomca. To je postalo še posebej aktualno, saj bi bilo v nasprotnem treba odstraniti usmerjevalne in informativno tablo, ker niso imele nobenega pomena več. Tako smo se odločili, da poleg informativne table posadimo mlado kačjo smreko. Pred desetimi leti sem namreč razmnožil nekaj kačjih smrek in ena lepših, značilnejših je bila na razpolago. Ker gre za zahtevno presaditev in z namenom, da le-ta tudi uspe, smo se zadeve lotili zelo resno. Izkopana je bila velika sadilna jama, dodano še nekaj boljše gozdne, negnojene zemlje ter malo vrtnarskega humusa. Sama presaditev je bila enostavna, ker je prej sadika rasla v cvetlični posodi. Več dela pa je predstavljala primerna zaščita mlade kačje smreke, sicer bi bil trud zaman. Lesena ograja in žična mreža varujeta smreko pred težkim snegom in divjadjo. Da bi bolje rasla, pa smo jo zalili še s steklenico penečega. Tudi za prisotne ga je še nekaj ostalo ...

Če ji bo sreča naklonjena, bo morda dočakala starost in veličastnost svoje predhodnice ali pa jo celo presegla.

Zgodovina kačje smreke

Ker je polomljena kačja smreka jemala svoj žalosten konec v bregu pod njenim rastiščem, sem se odločil, da ugotovim še kaj o zgodovini te zanimive rastline. Tik nad tlemi sem odžagal 5 cm debel kos debla. Pri tem delu, ki zahteva veliko žagarsko natančnost, mi je pomagal Franko Vončina. Odrezek sem shranil doma ter ga primerno posušil.

Znano je, da drevesna debla v sebi beležijo zgodovino celotne rasti dreves v obliki letnic. Letnica je les, ki se oblikuje v enoletni rasti, od tod ime letnica. Znotraj letnice pa vidimo mehki spomladanski les ob hitrem začetku vegetacije (april, maj). Letnica se zaključi z vedno gostejšim, temnejšim lesom proti koncu rasti (julij, avgust). Ko se rast v tem letu konča, se vidi jasna ločnica do naslednjega mladega prirastka naslednje leto. Tako lahko zelo natančno določimo starost drevesa. Ne le to. Ob pregledu je možno ugotoviti vremenske in druge razmere, v katerih je drevo raslo.

Vse to sem skušal čimbolj natančno ugotoviti za kačjo smreko. Z natančnim štetjem letnic sem ugotovil, da je bila stara 95 let. Po zunanjem videzu in debelini debla, ko je še rasla, bi domneval, da je bila precej mlajša. Letnice so nenavadno enakomerne, letni prirastek zelo enakomeren. Rasla je na severovzhodni legi. Morebitne pozebe zaradi hladne lege je niso prizadele, ker se tam rast začne kasneje. Na prirast vplivajo tudi hude suše; v tem času so gotovo bile, je pa niso prizadele, ker je rasla na globokih vlažnih tleh. Že od mladosti je kačja smreka uspevala na košeni senožeti. To je razvidno, ker je bila, po ostankih vejic v deblu, že v mladosti močno razvejana. Na deblu ni vidnih nobenih poškodb, ki bi jih gotovo napravila pašna živina. Ta redna senožetna košnja ji je omogočala obstanek, sicer bi jo običajne mlade smreke kot tekmice hitro prerasle. Po enakomernih letnicah v celem krogu je očitno, da je bila ves čas rasti tudi primerno presvetljena oziroma osončena.

Iz vsega naštetega lahko zagotovo sklepamo, da je že pred mnogimi desetletji kosec te senožeti opazil njeno posebnost. S tem ji je omogočil rast in nazadnje tudi prepoznavnost.

Drevesne letnice so zapisale vse, kar se je s smreko dogajalo, samo prebrati je treba. Debla smrek so izrazito okrogla, da pa smo o njej izvedeli čim več, je bila odrezana tik na tlemi, kjer se že cepi v tla. Ta del smreke, prehod iz debla v korenine, se imenuje koreničnik. / Foto: Peter Grošelj

almapek
WWW.ALMAPEK.SI
Trgovina in servis
Lapajnetova 31, 5280 Idrija
05 3741 147 | Info@almapek.si

Athlon 3000
AMD Athlon 3000 3,5 GHz 5 MB
8 GB DDR4 2400MHz
240 GB SSD
Radeon Vega 3 Graphics
Garancija 24 mesecev
278,50€

Full HD 1080p
ASUS TUF R3550U
miška in torba priložena
+
Procesor AMD Ryzen™ 5 3500U
Pomnilnik 16 GB pomnilnika DDR4
Trdi disk 512 GB pogon SSD PCIe®
Možnost vgradnje dodatnega 2.5 SSD-HDD pogona
Nvidia GTX1050 3GB
+ Radeon Vega
Zaslon FHD SVA (15,6 palca)
Kamera Kamera HP TrueVision HD
Windows 10 Home 64
778,66€

Asus i7 FHD
Diagonala zaslona 39,6 cm (15,6") FHD nebleščeč
Intel Core i7 - 8550U (1.8 - 4.0 GHz)
8 GB DDR4
256 GB SSD 2,5" (sata3)
nVidia GeForce MX110, 2GB GDDR
Lahko in kompaktno ohišje
Brez (Endless OS)
Garancija 2 leti
719,00€

Rudarji so stanovali tudi v prhavzih

V okviru projekta Prenove idrijskih rudarskih hiš II (PIRH-II) bodo Idrija 2020, ABC Merkur Idrija, Kulturno društvo prostoRož, Mestni muzej Idrija in Mladinski center Idrija vse do konca leta 2020 razmišljali, raziskovali, svetovali in pisali na temo tradicionalne stanovanjske arhitekture v Idriji.

Rudniški prhavz na Brusovšeh, Rudarska ulica 11, stoji tik pred vhodom na območje nekdanje rudniške topilnice. Na fotografiji pred poslopjem vlakovna kompozicija z vagončki, ki so jih lokomotive vozile iz Bašerije mimo današnje šole, čez most in po Aliji do topilnice. / Foto: arhiv Založbe Bogataj

Društvo Idrija 2020 bo, kot vodilni partner projekta Prenove idrijskih rudarskih hiš, v sodelovanju z ostalimi partnerji že tretje leto zapored pripravilo bogat program, posvečen tradicionalni delavski stanovanjski arhitekturi v Idriji. Sestavni del izjemno bogatega fonda rudarske dediščine v Idriji, ki je vpisana na UNESCO seznam svetovne dediščine, so namreč tudi rudarska bivališča, v katerih so pred stoletjem in več bivali mnogoštevilni idrijski rudarji.

Strokovnjaki ugotavljajo, da že vse od 18. stoletja igrajo pomembno vlogo tako imenovane idrijske rudarske hiše, ki s svojevrstnim načinom gradnje, tipičnimi arhitekturnimi značilnostmi ter specifičnimi odnosi med lastniki in najemniki predstavljajo svojevrstno posebnost v bivanjski kulturi delavstva na Slovenskem. Proti koncu 19. stoletja so se značilnim, pretežno lesenim rudarskim hišam, ki so bile večinoma v lasti delavcev samih, pridružili še stanovanjski bloki, ki jih je za svoje zaposlene dalo graditi ravnateljstvo idrijskega rudnika živega srebra. Delavski bloki, ki jih domačini v lokalnem dialektu imenujejo »prhavzi«, so ponudili pomembno alternativo bivanju v zasebnih rudarskih hišah. Slednje so, skupaj s »prhavzi«, vse do časa po drugi svetovni vojni nudile dom veliki večini rudniškega delavstva v Idriji.

Partnerji se bodo v okviru projekta Prenove idrijskih rudarskih hiš II (PIRH-II), ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programskega razvoja podeželja 2014-2020, temeljito posvetili stanovanjski dediščini idrijskega delavstva. Oblikovali in izvajali bodo turistične in andragoško-pedagoške programe ter izdali publikacijo o rudarskih blokih – prhavzih v Rudarski ulici. Pripravili bodo krovno spletno stran o idrijskih rudarskih hišah, na kateri bo predstavljena zgodovina rudarskih hiš, arhitekturne značilnosti, današnje stanje, nasveti za prenovo in druge zanimivosti. Posebej živahno bo v poletnih mesecih v rudarski hiši na Bazoviški 4, ki jo bodo partnerji projekta oživili s poletnim programom in opremili s kratkimi audio posnetki o bivanjski in prehrambeni kulturi Idrijčanov, hkrati pa v njej vzpostavili »pisateljsko rezidenco«, kjer bosta v poletnih tednih ustvarjala dva literarna ustvarjalca.

Pomemben del aktivnosti bodo predstavljala tudi brezplačna arhitekturna in marketinška svetovanja lastnikom idrijskih rudarskih hiš, na katerih bodo lahko vsi zainteresirani od strokovnjakov z obeh področij pridobili koristne informacije o tem, kako se lotiti prenove stare rudarske hiše ali kako v njej vzpostaviti različne dejavnosti, povezane s kulturo in turizmom.

Konkretni termini za izvedbo posameznih programskih vsebin pa bodo zaradi zaostrenih zdravstvenih razmer nekoliko prilagojeni. Zaradi epidemije bodo organizatorji projekta opustili prej predvidene osebne stike med lastniki hiš in svetovalci. Uporabili bodo sodobne elektronske tehnologije, ki omogočajo svetovanje na daljavo.

Ob smrti zaslužnega prof. dr. Uroša Bajžlja

Prof. dr. Jakob Likar

Tiho in nenadoma je zapustil ta svet, ki se je znašel v nekem čudnem oklepu uničujočega virusa, dragi in spoštovani zaslužni prof. dr. Uroš Bajželj. Pogosto se oziramo nazaj in ugotavljamo, da je razvoj katerekoli stroke v veliki meri odvisen od ljudi, ki so ji predani in s svojimi sposobnostmi sooblikujejo smeri delovanja s pogledom naprej, v prihodnost. Mednje štejemo tudi pokojnega zaslužnega prof. dr. Uroša Bajžlja, ki se mu na tem mestu med drugim iskreno zahvaljujemo za njegov prispevek k razvoju rudarske in geotehnološke znanosti.

Rojen je bil v Ljubljani 6. oktobra 1931 in je kot mnogi drugi nadarjeni otroci v mladosti prehodil pota, ki jih je v prvi vrsti narekovala šola in želja po znanju, predvsem s področij tehnike in naravoslovja, kar mu je omogočilo, da je bil že v času študija na Univerzi v Ljubljani imenovan za demonstratorja. Leta 1957 je uspešno končal univerzitetni študij in je postal diplomiran inženir rudarstva. Življenjska pot ga je najprej pripeljala v Idrijo, v rudnik živega srebra, kjer se je hitro vklopil v rudarsko okolje z večstoletno tradicijo in začel sistematsko in ustvarjalno delati na zahtevnem strokovnem področju rudarstva. Naporno in razvojno naravnano delo mladega inženirja so sodelavci v rudniku visoko cenili, ker je bil vedno poleg operativnega in odgovornega dela, ki ga je opravljal kot tehnični vodja jame, pripravljen voditi razvojne projekte ali sodelovati pri inovacijah in izboljšavah tehničnih in tehnoloških postopkov pridobivanja rude v izjemno zapletenih geoloških razmerah. Pred odhodom na delovno mesto direktorja Rudnika kaolina in kalcita Črna – Kamnik je bil eno leto vodja službe za razvoj. Na novem delovnem mestu so ponovno prišle do izraza njegove sposobnosti udejanjanja razvojnih ciljev, tako da je bil leta 1978 kot inovator nagrajen z »inovacijsko verigo«.

Eno leto prej je bila ena izmed postaj na njegovi življenjski poti delovno mesto direktorja Rudarskega inštituta Ljubljana, kjer je z veliko ljubeznijo in vztrajnim delom uspel organizirati inštitut v mednarodno prepoznavno raziskovalno organizacijo na področju rudarstva.

V času do izvolitve leta 1987 v naziv izrednega profesorja za področje rudarstva na Univerzi v Ljubljani, kjer je med drugim tudi uspešno obranil doktorsko disertacijo, je znanstveno raziskovalno delal na različnih področjih rudarskih dejavnosti, od katerih omenjamo le raziskave, vezane na pridobivanje orudenih permo karbonskih skrilavcev s samorodnim živim srebrom v idrijskem rudišču in pridobivanje uranove rude v Rudniku urana Žirovski vrh. V obeh rudnikih je vodil razvoj novih odkopnih metod z velikim poudarkom na izboljšani zaščiti rudarjev in spoštovanju okoljevarstvenih pogojev z namenom razvoja okolju prijaznega rudarjenja, ki v tistem času še ni bilo tako pomembno kot danes. Vse to kaže na rudarskega strokovnjaka in znanstvenika ter univerzitetnega učitelja, ki je imel občutek za prihodnost in smisel za udejanjanje izvirnih zamisli. Rezultate raziskovalnih projektov je predstavil na številnih mednarodnih konferencah, simpozijih in kongresih ter predaval o raziskovalnih dosežkih na različnih univerzah v svetu med drugimi tudi na prestižnih kot sta Columbia University, Henry Krumb School of Mines v New Yorku in drugje.

Delo na pedagoškem področju ga je po letu 1987 še bolj približalo rudarski znanosti. Vodil in organiziral je raziskovalno delo na projektih z mednarodno udeležbo s področja uvajanja utrjenih zasipov v rudnike in premogovnike z namenom zagotavljanja razvoja rudarstva tudi v zahtevnejših ekonomskih in okoljevarstvenih pogojih gospodarjenja.

Posebna zahvala mu velja kot vodilnemu pri ustanavljanju geotehnološke stroke v naši državi, ki omogoča prenose in uveljavljanje tradicionalnih znanj s področja rudarstva tudi na druge gospodarske panoge in s tem obstoj in nadaljnji razvoj te aplikativne znanstvene vede. V času opravljanja pedagoškega dela na fakulteti, je bil leta 1993 izvoljen v naziv rednega profesorja za področje rudarstva in geotehnologije.

Pod njegovim mentorstvom je diplomiralo več kot dvajset študentk in študentov, več kot pet jih je uspešno zagovarjalo magistrska dela ter prav toliko uspešno obranilo doktorske disertacije na Oddelku za rudarstvo in geotehnologijo na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Pokojni profesor Uroš Bajželj je v času svojega delovanja na Univerzi v Ljubljani opravljal visoko kakovostno znanstveno raziskovalno delo in druge odgovorne funkcije ter prejel več domačih in mednarodnih priznanj, med katerimi velja posebej izpostaviti naslov častnega doktorja na Univerzi Petrosani v Romuniji ter podelitev naziva zaslužnega člana mednarodnega združenja International Society of Mining Professors. Do zadnjega je bil aktiven član Inženirske zbornice Slovenije, ki mu je podelila pomembno nagrado za njegovo življenjsko delo na področju rudarstva in geotehnologije.

Mlajši kolegi smo in bomo ponosni nanj tudi v prihodnje, čeprav ga ni več med nami. Ostaja globoko spoštovanje in zahvala za vsa plemenita dejanja, ki so nam bila v pomoč pri naših strokovnih odločitvah in drugih usmeritvah pri našem delu, ki je povezano z naravo in težavnostjo rudarskega poklica, po svoje vedno zanimivega in privlačnega.

Ob tej priložnosti izrekamo iskreno in globoko sožalje hčerkama Barbari in Smiljani z družinama, ki ju je imel neizmerno rad.

naš DOM D.O.O. IDRIJA
Podjetje za izgradnjo in vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš.
5280 Idrija, Vojkova ulica 4a
T: 05 37 22 130. M: 051 412 415
E: info@nasdom.si / www.nasdom.si
Izvajamo:
- gradbena dela
- obrtniška dela (keramičarska, tlakarska, krovska, mizarska, slikopleskarska, fasaderska)
- inštalacijska dela (klimatizacija in prezračevanje, centralna in vodovodna inštalacija, elektroinštalacije)
- vzdrževanje okolice in zelenic

DIMNIKARSTVO IDRIJA
Dejan Šukalo s.p.
Levstikova 5, 5280 Idrija
T: 05 37 73 893
M: 041 775 362, 041 351 876
E: dean.sukalo23@gmail.com

M: 041 775 362

Dobrodelna akcija za družino Kalak je uspešno zaključena

Sredi februarja se je uspešno zaključila dobrodelna akcija zbiranja sredstev za nakup dvigala za Ševala Kalaka in njegovo družino. V akciji je bilo skupno zbranih 20.522,72 evrov.

17.520 evrov (16.000 evrov + 9,5 % DDV) je bilo namenjenih plačilu za projektiranje, nakup in montiranje dvigala, 2.810,70 evrov je bilo namenjenih za plačilo računa za izdelavo centralnega ogrevanja hiše, preostanek sredstev v višini 192,02 evrov pa je družina Kalak odstopila Karitasu za pomoč drugim pomoči potrebnim družinam.

Prve prošnje je na obe lokalni dobrodelni organizaciji Karitas in Rdeči križ ter podjetje Kolektor, kjer je pred boleznijo delala Ševalova mama, pred dobrim letom poslala Bernarda Kunc iz Dol nad Idrijo. Akcija je zagon doživela 1. junija, ko so košarkarji na praznovanju svoje 50. obletnice delovanja na žrebanju za podpisan dres Luke Dončiča zbrali dobrih 3.000 evrov. Kasneje sta Karitas in Rdeči Križ akcijo nadaljevala po svojih rednih poteh in znesek se je z darovi ljudi do poletja višal in dosegel preko 10.000 evrov.

Velik prispevek je pomenil dobrodelni koncert, ki so ga 13. oktobra v dvorani idrijske gimnazije v sodelovanju številnih domačih glasbenikov pripravili učenci in učitelji Osnovne šole Idrija. Gledalci so znesek končnemu cilju približali še za dobrih 3.000 evrov.

Akcijo so v zaključku leta pomembno podprli tudi v Rotary klubu Idrija, podjetju Kolektor in Lions klubu Idrija in zbranih sredstev je bilo toliko, da smo lahko poleg plačila dvigala uredili tudi preostanek plačila za centralno ogrevanje. Dvigalo je bilo v objekt montirano v prvi polovici meseca januarja, sredi februarja pa smo po opravljenem tehničnem pregledu izvedli še plačilo zadnjega dela računa. Vsa sredstva so se zbirala na računih obeh dobrodelnih organizacij in bila direktno nakazana izvajalcem del.

Oče Muhamed Kalak nadaljuje z deli na objektu, ki bi ga rad pripravil za vselitev, s katero bodo morali počakati tudi do izboljšanja zdravstvenega stanja Ševala in njegove mame. Ševal, ki ima od rojstva cerebralno paralizo in je prestal presaditev kostnega mozga zaradi levkemije, je lansko jesen zbolel za virozo in po tem dodatnem zapletu še vedno okreva. Mama, ki je na vozičku zaradi kapi hrbtenjače, čaka na morebitno operacijo, ki bi ji vsaj olajšala bolečine. Vsakodnevno soočanje družine z boleznijo ni enostavno, vendar so v dobroti številnih ljudi dobili potrditev, da v svojem upanju niso osamljeni.

V imenu hvaležne družine se iskreno zahvaljujemo naslednjim organizacijam: Dekanijska Karitas Idrija-Cerkno, Rdeči križ – Območno združenje Idrija, KK Hidria, Rotary klub Idrija, Kolektor, Lions klub Idrija, Eta Cerkno, Obrtno-podjetniška zbornica Idrija, OŠ Idrija, vsem medijem in številnim neimenovanim posameznikom, ki ste se pridružili naši akciji in s svojo dobroto okrepili upanje družine Kalak./ **Mitja Zelenc**

SPIDER
SPIDER d.o.o. IDRIJA, VOJKOVA16 Urnik: pon - pet 8 - 12 in 13 - 17
T 05 3741 101 - GSM 041 426 027 - E spider.doo@gmail.com
SERVISIRANJE, POPRAVILA IN VZDRŽEVANJE VOZIL
VULKANIZERSTVO
AVTOOPTIKA
AVTOKLEPARSTVO - AVTOLIČARSTVO
NAJEM - IZPOSOJA VOZIL
DEZINFEKCIJA VOZIL

SM SENČILA
..... za vsako okno

NAJVEČJA IZBIRA NOTRANJIH SENČIL PO MERI
PLISE
SATOVJE
ROLO
DUO ROLO
LAMELNE ZAVESE
PANELNE ZAVESE
KOMARNIKI
IN OSTALA SENČILA
RAZSTAVNI SALON V LOGATCU, ob Tržaški cesti
pon. - čet.: 8h -17h, pet.: 8h - 13h
VELIKA IZBIRA - IZDELAVA PO MERI- SVETOVANJE - MONTAŽA - IZMERA - HITRI ROKI IZDELAVE / SM SENČILA d.o.o., Pod Grintovcem 2e, Logatec
T: 01 75 43 672, M: 041 691 323, info@sm-sencila.com

EVA PETRIČ *V čipkah vidim celo vesolje*

Damijan Bogataj

Eva Petrič v svetu čipk.

Kaj vam predstavljajo čipke?

Ko občudujem čipke, v njih vidim predvsem mrežo. Lahko bi rekla, da sem se v eno takih mrež ujela tudi sama. Čipka me res fascinira s to univerzalnostjo in večplastnostjo. Res je nekaj enkratnega.

Kje ste jo srečali?

Ko sem že pred desetletjem v Argentini pisala svoj prvi roman, sem zgodbe junakov prepletala kot mrežo. In ko sem gledala čipke, sem spoznavala, da se naša življenja in življenja junakov v moji knjigi povezujejo in prepletajo kot mreža. Vse bistvo teh povezav je strnjeno v še tako majhno idrijsko čipko in to je res nekaj fascinantnega. Gre za nekaj univerzalnega. Tudi ko pogledam v zvezdno nebo, tam vidim neko mrežo. Vse vesolje je pravzaprav neka mreža in vse deluje po marsikdaj meni tudi težko razumljivih načelih in pravilih. Pa vendar. Tudi na nebu in v vesolju vidim čipko.

Veliko potujete po svetu.

Ljudje v različnih krajih tega planeta na marsikaj gledajo zelo različno. Mnogi moji prijatelji, in tudi sama, si lahko smisel življenja in univerzuma najpreprosteje razložimo kot čipko. Gre za neskončno povezovanje majhnih delcev v večje celote in te se spet povezujejo naprej in tvorijo še večje skupnosti in vse se povezuje v prostoru in času. Čipka sploh ni enodimenzionalna. Sama jo doživljam kot gibanje pozitivne energije v neskončnosti prostora.

Pa vendar čipko v najnovejših postavitvah uporabljate tudi v eni ravnini.

Dobro ste opazili, najbrž imate v mislih mojo skulpturo na Dunaju. Tam sem res na prvi pogled uporabila idrijsko čipko na pleksi steklu, ki je skoraj brez globine. Pa vendar sem v tem primeru z uporabo bele in črne ustvarila novo napetost in zgodbo o kontrastih in dopolnjevanju v različnosti.

Tretjo dimenzijo nemara ustvarite tudi z ogromnimi, v oblake sešitimi čipkami?

Asemblaži, ki jih omenjate, mi predstavljajo čipko v prostoru. Fascinirana sem ob pogledu na te ogromne krpanke, ki so sestavljene iz ogromnega števila majhnih čipk. Ko jih dvignemo pod strop, zalebdijo v prostoru. Z njimi pa tudi vse zgodbe klekljaric, ki so jih klekljale. Zaslišimo zvoke okolja, kjer so nastajale, vidimo zgodbe ljudi, ki so jih uporabljali. To so čipke z dušo, ki se prenaša od uporabnika do uporabnika. In ko vse te čipke združimo v eno veliko čipko, nenadoma dobimo tridimenzionalno okno v različne svetove in zgodbe ljudi, ki so prav te čipke nekoč imeli, ustvarjali ali pa občudovali.

Ste se s čipkami srečali že v otroštvu?

Nisem. Ko sem bivala v Buenos Airesu, sem redno obiskovala bolšji sejem v San Telmu. Tam sem naletela na čipke in še danes ne vem, zakaj sem jih začela preprosto kar kupovati. Bila sem navdušena nad čipkami, nad njihovo lepoto in zgodbami, ki sem jih prepoznavala v njih.

Ste že takrat vedeli, da jih boste uporabili v svojih umetniških inštalacijah?

Takrat nisem vedela, kako jih bom uporabila. Sprva sem jih le odkupovala in shranjevala v domači omari. Ko sem bila v Argentini, sem doživela nesrečo in dobila sem veliko modrico na nogi. Bolj kot sem jo opazovala, bolj sem v tej modrici prepoznavala podkožno čipko. Na stotine tankih žilic se je prepletalo in povezovalo. Od daleč je bil viden hematom, od blizu pa celo vesolje neskončnih kapilarnih povezav. Takrat, to je bil prav čas, ko so v Argentini začeli razpravljati o zločinih, ki so se dogajali med vojaško diktaturo, se mi je to zdelo kot hematom. Hematom nastane, ko kri zaradi udarca ali druge travme prebije žilo in prodre v drugo tkivo. Podobno je tudi s hematomi v družbi. Če neke probleme predolgo potiskamo na stran, nastane pritisk in izbruhnejo nemiri. In prav za situacijo v Argentini, ki sem jo opisala v moji knjigi Škatla brez kože, lebdeča, se mi je porodila prva zamisel, da bom z združevanjem čipk ustvarila ogromen hematom. In tega sem kasneje razstavljala v številnih svetovnih metropolah v najprestižnejših galerijah in številnih sakralnih prostorih.

Pri tem umetniškem postopku ste bili izvirni.

Na polju umetnosti zagovarjam metodo, da če se nekdo drug ukvarja z določeno tematiko ali tehniko, sama ne bom počela istega ali podobnega. V dobi virtualnega in digitalnega sem fascinirana nad tem, da čipke nosijo neko obliko fizičnega. Nastajajo v dolgih urah potrpežljivega ustvarjanja klekljaric, lahko jih otipamo ali občudujemo s pogledom. Vse to mi predstavlja konkretno materialno plat zgodbe, ki je nekaj povsem drugega, kot nekaj virtualnega in digitalnega brez duše in prave zgodbe.

In kje je v vašem svetu idrijska čipka?

V različnih obdobjih mojih snovanj sem večkrat iskala povezave z mojo pravo domovino Slovenijo. Pred dobrimi petnajstimi leti sem slučajno obiskala eno od razstav na Dunaju in tam sem ostrmela ob razstavljeni čipki iz Idrije. Prosila sem galeriste za kontakt in ti so mi dali vizitko Maje Svetlik iz Idrije. Stopila sem v kontakt z njo in pri njej najprej iskala odvečne in poškodovane idrijske čipke. Teh seveda v Idriji ni bilo. Šele veliko let kasneje sem razumela zakaj. Drugo področje, ki me je v povezavi z idrijsko čipko posebej zanimalo, pa je bila možnost, da bi Maja Svetlik eno od mojih fotografij pretvorila v idrijsko čipko. Izziv je takoj sprejela in sama sem bila nad tem res iskreno navdušena. Nastala je izjemna čipka, v kateri se prepletata jing in jang, predstavlja dobro in slabo polovico človeka. Ena od različic te čipke je bila lani postavljena na Dunaju kot skulptura.

Klekljate tudi sami?

Žal ne. Tega sem si želela, vendar nikoli ni bilo dovolj časa za poglobitev in osvojitev teh prav umetniških znanj. Morda kdaj najdem čas ... Velikokrat sem tudi poslušala te zvoke, ki spremljajo nastajanje čipk, to pesem klekeljnov, ki pripovedujejo prav posebne melodije. Ta zvok sem že večkrat uporabila za scensko kuliso mojih umetniških večmedijskih postavitev.

Trenutno z idrijskimi čipkaricami sodelujete pri rojevanju prav posebnega projekta.

Drži. Maja Svetlik je za sodelovanje navdušila vrsto odličnih mojstric klekljanja. Izdelali so silhueto mojega telesa in vanjo prepletli čipke. V tem projektu so se klekljarice same odločile, kakšna čustva bodo s čipkami ustvarile v določenem delu telesa. Zanimivo je, da so se vse odločile le za pozitivna čustva, ki pa jih je znala Maja Svetlik z negativnimi povezati v eno celoto.

Vztrajate pri tradicionalnih čipkah?

Čipke so in morajo biti tradicionalne v smislu dediščine. Gre za izjemno tradicijo in znanja, ki so se nabirala iz roda v rod. Seveda to ne pomeni, da bi se zaradi te poudarjene dediščine odpovedovali sodobni uporabi. Nasprotno. Zavzemam se za razvoj čipke in za inovativne prijeme na področju uporabe tradicije v sodobnih rešitvah.

Od kje vam zamisel za oblačenje klavirja v čipke?

Vidim, da dobro sledite mojim projektom. V New Yorku sem oblekla že dva klavirja. Prvi je bil postavljen v Harlemu in drugi v Bronxu. Gre za prav posebno akcijo Sing for Hope, s katero izberejo 50 umetnikov, ki klavirje preoblikujejo v umetniške objekte, ki pa še vedno ostanejo tudi

Klavir s čipkami na Manhattnu.

kot uporabni glasbeni inštrumenti. Po javni postavitvi v raznih parkih potem te klavirje podarijo šolam v revnejših predelih in s tem otrokom omogočijo, da pridobijo tudi glasbeno izobrazbo. Otroci ter vodstva šol so vedno iskreno navdušeni ob prevzemu takega darila.

Zakaj ste klavir pobarvali v modro?

Gre za posebno simboliko. 11. septembra pred 19 leti je bil v New Yorku krasen dan brez oblačka. Nebo je bilo modro in prosojno. Tega dne je bilo mesto napadeno in veliko ljudi je izgubilo življenja. Klavir sem odela v to modrino in nanj nalepila čipke. Te mi predstavljajo drugi pol te zgodbe, saj čipke združujejo vso prepletanje življenjskih poti teh pobitih ljudi. Ko sem to zgodbo pripovedovala ravnatelju šole, kjer sedaj ta klavir uporabljajo, je bil ganjen.

V Idriji čipko tradicionalno povezujemo z žensko. Kako je v drugih okoljih?

Mislim, da je vse manj te neposredne povezanosti čipke in žensk. Že res, da čipke najpogosteje ustvarjajo ženske, a se vendarle na tem področju marsikaj premika. Prihajajo nove prakse in pogledi na to, kaj je žensko in kaj moško. In čipka se mi pri teh delitvah zdi kot nekaj, kar zelo težko ujameš v eno samo rabo. Srečamo jo ob rojstvu otroka, krasi poročne obleke, najdemo jo na posvečenih prostorih po cerkvah, v črni barvi jo povezujemo s smrtjo ali pa z erotiko. Idrijska čipka ima res nešteto svojih izpeljank in prav vsaka se pojavi v življenju človeka v nekem zelo intenzivnem obdobju. Fascinira me tudi ta povezava med rudnikom in čipko. Možje so cele dneve delali pod zemljo v temi, ženske pa so v istem času ustvarjale snežno bele čipkaste umetnine. Ta dvojnost se odraža v Idriji in ko sem se danes vozila na obisk tukaj do vas, sem na poti te zavite ceste doživljala kot pot po neskončni čipki. Mislim, da ima povezava med podobami zavitih poti v naravi in čipko pravo utemeljitev prav v Idriji. Ko priletiš iz neskončnih ravnin ali preko svetovnih oceanov v ta idrijski svet, vidiš, da le-ta res odslikava preplet življenja v vsem bogastvu.

Kakšno prihodnost napovedujete čipkam?

Gre za izjemno bogastvo, ki bo v nekem trenutku postalo univerzalno v svetovnem merilu. Sama imam kopico načrtov, kako bom čipke uporabila v novih umetniških projektih.

Boste kmalu razstavljali tudi v Idriji?

Se dogovarjamo. Kdaj bo dozorel čas, pa ne vem. Še pred tem odpeljem ogromen asemblaž v Indijo. Ko so v New Yorku Indijci videli moje umetniške postavitve čipk, so bili fascinirani in navdušeni. Prišlo je vabilo in dogovor je sklenjen. Svet je majhen, zgodbe, ki jih pripovedujejo čipke, pa so neskončne. Resnično.

Uroš Kranjc INŠTALACIJE d.o.o. 041 813 820
Čekovnik 1, Idrija, @: kranjcuros@gmail.com, FB profil: Uroš Kranjc Inštalacije
CENTRALNO OGREVANJE
MONTAŽA SOLARNIH SISTEMOV
PRODAJA IN MONTAŽA PEČI NA BIOMASO Herz
INŠTALIRANJE VODOVODNIH IN OGREVALNIH NAPELJAV
Izvajam montažo vodovodnih in ogrevalnih napeljav ter naprav.
Pooblaščeni serviser peči, kaminov ter solarnih sistemov (Nordica-Extraflame in Solahart)

Sem in tja po Indoneziji

Rožnati mrak / Fotografije: Niko Jereb

Niko Jereb

Bil je petek dopoldne in začelo se je zelo čudno. Na zbirališče v Ljubljani sem prišel dovolj zgodaj. Ura je bila že čez dogovorjeno, ko sem na parkirišču GoOpti še vedno sameval. Petek je slab začetek, mi je kljuvalo v glavi. Tuhtal sem, če nisem zgrešil ure, morda celo dneva. Nekoliko nervozno sem še enkrat preletel navodila. Vse se je ujemalo, potnikov pa nikjer. Slab občutek se mi je usedel v želodec. Pa se od nekje pojavi še en potnik z nahrbtnikom in kovčkom. »Ste za Indonezijo?« pobara. Odleglo mi je. Sva že dva. Gotovo pridejo še ostali. »No potem smo pa vsi zbrani,« je rekel brezbrižno. Osupnil sem. To mora biti pomota. Bral mi je iz obraza. »Jaz sem vaš vodnik Oskar mlajši, sin lastnika agencije,« se je predstavil. »Pot iz Zagreba bova nadaljevala sama. Ostalih sedem leti iz Benetk.«

Končno se mi je razjasnilo. Sem pa res privilegiran. Vodnika imam samo za sebe, kot kakšen bogat sahib viktorjanske dobe. Z vozilom GoOpti sva se udobno pripeljala do Zagreba, odkoder smo poleteli malo čez dvanajsto uro in prispeli v Doho v Katarju okrog pol osmih zvečer. Vsak zase sva se izgubila na ogromnem letališču, ki pa ne prekaša tistega v Dubaju. Časa sem imel na pretek. Začel sem prečesavati prodajalne, se spotoma prekadil v kadilnici firme Winson in se zaletel v mladeniča z velikim nahrbtnikom, ki mu je za glavo gledal čez glavo. Skorajda sva se prevrnila. Po nekaj besedah me je povabil na kavo. Bolj za šalo sem mu pohvalil nahrbtnik. Samovšečno je povedal, da je znamke Fjallraven. To je kultna švedska blagovna znamka opreme za preživljanje prostega časa v naravi.

Kmalu po drugi uri zjutraj smo se naveličani vkrcali v airbus letalske družbe Katar. Pred nami je bila dolga vožnja do drugega dne popoldan. Kar se mi redko zgodi na letalu, se mi je zgodilo. Trdno sem zaspal. Oskar me je zbudil šele, ko so že stregli kosilo. »Hvala Bogu, Indonezija je za dve, tri ure leta blizu,« sem pomislil. Indonezija je po velikosti 15. država na svetu. Je pa četrta najgosteje naseljena na svetovni lestvici. Prebivalcev je po nekaterih podatkih 250 milijonov. Je država z največjim številom muslimanov. V glavnem so suniti. Indonezijo sestavlja od 17.508 do 18.306 otokov, odvisno od plimovanja in valovanja morja, ker nekatere poplavi. Naseljenih je okrog 6.000. Največji so Sumatra, Java, Sulawesi in Borneo, od katerega manjši del pripada Maleziji. Država se razteza od Sumatre do Nove Gvineje. Otoki ležijo severno in južno od ekvatorja. Zaradi velikih razdalj ima vsak večji otok letališče in letalske povezave so številne. Najgosteje je naseljena Java, na njej živi kakih 60 % vseh Indonezijcev. Na skrajnem severozahodnem delu Sumatre je kraj Banda Aceh, kjer je bil leta 2004 epicenter katastrofalnega potresa. Povzročil je velikanski cunami, ki je pustošil po obalah jugovzhodne Azije in povzročil na sto tisoče žrtev. V kraju je tudi impresivni Cunami muzej. Vsakodnevno odpiranje muzeja je pospremljeno z bobnenjem in truščem, ki naj bi ponazarjalo nekdanji strašen dogodek. V bližnjem kraju Lampulo pa je ohranjena 2.500-tonska ladja na stavbi, kamor so jo zanesli valovi cunamija.

Pomerjanje pitonov

Govoreči receptor

Na letališču Soekarno Hatta International je ob izhodu lokalni vodič visoko dvigal tablo z napisom Oskar. Kljub množici jo je bilo lahko opaziti, saj je bila na najdaljši palici. Ob njem smo še kakih petnajst minut čakali na skupino, ki je priletela iz Benetk. Letalo je pristalo takoj za nami. Ko smo zapuščali klimatizirane prostore letališča, sem pričakoval tropski udar. Na izhodu je res buhnil vame soparen zrak in v hipu mi je bilo vse, kar sem nosil na sebi, odveč. Le dva kilometra stran od letališča je bil naš dom za eno noč, FM7 Resort Hotel. Za dobrodošlico so nam ponudili osvežilno pijačo rdeče barve s sladkim ledom. Hotel je sodoben, moderno oblikovan s celo vrsto imenitnih imen za skupine sob od Superior, Deluxe, Deluxe plus in tako dalje. To pravim zato, ker sem jih nekaj obšel, pa nisem opazil razlike. Prav gotovo je v cenah. Spremljal me je receptor, ki sem ga čisto prevzel s pozdravom 'selamat malam' in 'apa kabar?' - kako si. Hotel mi je razkazati prav vse. Vseskozi je klepetal v jeziku 'bahasa indonesia'. Nič nisem razumel, le prikimaval sem. Najbolj sem se razveselil notranjega bazena. Rečeno je bilo, da gremo po poznem kosilu oziroma zgodnji večerji s taksijem podjetja Uber na ogled Jakarte. Do večerje pa je bilo ravno dovolj časa, da sem si privoščil čofotanje v bazenu. Z jedjo sem bil zadovoljen. Piščančje meso, ribe in zelenjava. Edinole juha mi je zakuhala. Bila je tako pekoča, ne vroča, da sem takoj spraznil polovico steklenice piva bintang.

Jakarta je ogromna. Ime pomeni 'zmagovito mesto'. V grobem je razdeljena na severni, južni, vzhodni in zahodni del s številnimi mestnimi četrtmi in provincami. Nekje sem prebral, da meri v dolžino 40, v širino pa 20 kilometrov. Prebivalcev pa je krepko čez 15 milijonov, podatki se zelo razlikujejo. Ni bilo misliti, da bi šli kamorkoli peš. Počasi smo se vozili po Kitajski četrti v širšem mestnem predelu Glodok. Tu se v vokih praži kitajska hrana, ki

združuje še nizozemske kolonialne vplive in indonezijske elemente. Baje je odlična veganska jedača in juha iz mesa sladkovodne želve. V starem delu Koti smo si ogledali Chicken Market Bridge, nizozemsko gradbeno zapuščino iz 17. stoletja. V centralnem delu mesta smo prečili trg Merdeka s Sukarnovim spomenikom narodu. Od tu dalje do spomenika svobode, kjer smo od zunaj občudovali katoliško katedralo in nasproti njej moderno džamijo Mesjid Istiqlal, zgrajeno v petih nivojih, ki predstavljajo pet stebrov islama, in z 90 metrov visokim minaretom. Zanimivo, da jo je projektiral katoliški arhitekt Frederich Silaban. Malo smo se še sprehodili. V trgovini z zanimivim imenom Lulu – Lala sem kupil rdeč ingver.

Ko smo se znova zapeljali, se mi je začelo obupno dremati. V priročnem nahrbtniku, ki ga imam vedno s seboj, sem imel v vrečki Pocket Coffe. Ko sem jo odprl, sem ugotovil, da se je čokolada skorajda stopila. Zelo previdno sem dva čokolatina napol posrkal iz vrečke. Morda bo delovalo. Komaj se prebijamo. Ceste so zatrpane. Od motornih rikš do avtomobilov in predvsem skuterjev. Slednji so najprimernejši v tej gneči. Velja načelo močnejšega in rdeči semafor se redko upošteva. Prehodi za pešce so označeni. Prečkati jih je treba z dvignjeno roko, kar pa ne izključuje nezgode, če nisi dovolj pozoren in hiter. Promet se odvija po levi. Vozniki skuterjev imajo maske na obrazu in skorajda vsi nosijo čelade. Zaradi smoga so bele obleke uporabne samo enkrat! V hotel smo prišli docela skurjeni. Skorajda bi pod blagodejnim tušem zaspal.

Bomba v kovčku

Bujenje je bilo zgodnje, saj smo imeli pred seboj dolg polet proti oddaljenem otoku Sulawesi. Od tam bomo poleteli nazaj na Javo, pa na Bali in iz Lomboka nazaj v Jakarto.

Šolarke se rade slikajo

Zajtrkoval sem tradicionalno: čaj, sadni sokovi, vabljive kolačke sem polil še s čokolado, potem rogljički in pečeni krompirčki z maslom ter na koncu še požirek kave. Pri zajtrku sem raje previden, da si z eksotično hrano ne pokvarim želodca za ves dan. V popoldanskem in večernem času pa uživam v hrani domačinov. Pri sosednji mizi so se basali Kitajci. Polne krožnike klobasic, pečenja, prelitih solat in juh. Le kako bi vse to spravil vase ob tako rani uri.

Na letališču so me spravili v hitre obrate. Varnostna služba je pri rentgenskem pregledu prtljage v mojem kovčku odkrila bombo! Zaman je bilo moje prepričevanje 'tidak bomb' ni bombe. Moral sem iz vrste na stran in odpreti kovček. Nekoliko mi je nagajal pas, s katerim je bil trdno prepasan z namenom, da vzdrži športno premetavanje prtljage na notranjih letih. Oborožena varnostnika sta bila nestrpna. Končno mi je uspelo in pred njima sem odprl svoje bogastvo. Pokazala sta na podolgasto pločevinko. Bila je pena za britje v spreju. Počasi sem jo dvignil in pritisnil na sprožilec. Ven je brizgnila gosta bela pena. Varnostnika sta se nasmehnila in zamahnila, češ, pojdi, v redu je. Pohitel sem za našimi, ki jih ni bilo nikjer videti. Dobro, da sem si zapomnil oznako izhoda za letalo proti Makassarju na Sulawesiju.

Letalo družbe Lion Group se je dvigovalo nad Jakarto. Res je ogromna. S podeželja se venomer priseljujejo in barakarska naselja rastejo. Baje ima ta nekdanja nizozemska Batavia neuradno kar 30 milijonov prebivalcev. Ne vem, kje sem prebral ta vprašljiv podatek. Je politično, poslovno in gospodarsko središče Indonezije. Osnovno šolstvo je brezplačno. V Jakarti je kot otrok hodil v šolo tudi nekdanji predsednik ZDA, Barack Obama.

Smo že nad Javanskim morjem. Čez nekaj ur bomo pristali v Makassarju. Od obiska Sulawesija si veliko obetam. Če bomo imeli kanček sreče, se bomo poskušali udeležiti nenavadne pogrebne slovesnosti in obiskati nekaj srhljivo skrivnostnih votlin v Tonga Toraji.

Na tržnici. Kepe palminega sladkorja v sredini

KORAK PRED KONKURENCO
Aleksander Paglavec s.p.,
Idrija 5280,
Lapajnetova ulica 31,
e-pošta: info@zavarovanje.net
Pisarna Idrija, mbt: 041 414 422,
www.zavarovanje.net

paglavec

URNIK PISARNE:
pon., tor. 8. - 12. in 13.30 - 17.,
sre. 8. - 12. in 13.30 - 18.,
čet. zaprto,
pet. od 8. do 12.

Elektronsko in motoristično!

Sklepanje zavarovanj v celoti preko elektronske pošte! Zavarovanje za motoriste s sledilno napravo! Paket zdravje za čase, ko ga res potrebujemo.

Zavarovalnica Sava je potrebovala le nekaj dni, da je vzpostavila kompletno **sklepanje zavarovanj preko elektronske pošte**. Hitro, varno in enostavno. Potrebujete samo računalnik, tablico ali pametni telefon in svojo spletno pošto. Tudi **plačilo** zavarovalne premije lahko izvedete preko spletnega bančništva in če ne potrebujete tehničnega pregleda, je na e-uprava.gov.si tudi možnost **podaljšanja registracije preko interneta**. Ostanimo doma, ostanimo zdravi! Izognite se gneči in obnovite zavarovanje čim prej! Ne čakajte na sprostitev tehničnih pregledov, saj bo takrat velika gneča. Ne glede na to, kdaj boste zavarovanje podaljševali, se bo le-to podaljšalo za nazaj od dneva, ko vam je stara polica potekla. Preprosto povedano: z odlašanjem podaljšanja ničesar ne pridobite.

Prilagajamo se situaciji in za vsa zavarovanja omogočamo plačilo na do 12 obrokov!

Za motoriste imamo dve dobri novici: naša **nova asistenca** vam krije prevoz vozila v okvari ali poškodovanega vozila **do 3.000 EUR**, nadomestno vozilo do 5 dni, stroške nočitev, zdravniške prevoze, ... Že drugo leto pa je v ponudbi tudi **VIGO zavarovanje**: ob sklenitvi dobite miniaturno napravo, ki jo vgradite v motorno kolo. Nudi vam stalni nadzor nad vašim vozilom. Na telefonski aplikaciji spremljate, kaj se dogaja z vašim motorjem. Samo majhen premik že sproži alarm v vašem telefonu. Vozilo je zavarovano za primer kraje ali uničenja v času kraje, poskrbljeno pa je tudi za vašo varnost: v primeru nesreče naprava samodejno kliče SOS, pred vožnjo pa lahko določite, kdo vas preko aplikacije spremlja na vaši vožnji. Z beleženjem poti pa imate arhivirane vse vaše izlete za zimsko obujanje spominov.

Za zavarovanje VIGO se lahko odločijo tudi motoristi, ki imajo obvezno zavarovanje sklenjeno pri neki drugi zavarovalnici.

Paket zdravje pa se imenuje izjemni produkt Zavarovalnice Sava d.d. Povedano na kratko: v primeru, da vas osebni zdravnik napoti k specialistu, vam to zavarovanje zagotavlja, da boste **pri specialistu v 10 dneh**! Kaj to lahko pomeni v primeru neke hujše diagnoze, si lahko predstavljate. To je produkt, ki je marsikomu tudi že rešil življenje prav zaradi pravočasnega ukrepanja. Glede na situacijo, ki bo pri specialistih sledila v naslednjih mesecih, vem, da bo to zavarovanje še toliko bolj dragoceno in potrebno. Ne odlašajte, da ne bo prepozno. Čakalne vrste bodo doooooooolge...

Pred nami so prazniki. Kakršni koli že bodo, jih bomo izkoristili. Naj 27. april pomeni dan osvoboditve izpod koronavirusa, 1. maj, praznik dela, pa letos vrnitev k delu!

Vaš Aleksander Paglavec

PRVOMAJSKI PRAZNIKI:
od 24. 4. do 4. 5. 2020. **Ne glede na praznike bom stalno dosegljiv na 041 414 422 in na info@zavarovanje.net.**

VSA POPRAVILA
NA VAŠEM DOMU ALI V POSLOVNEM PROSTORU!

ELEKTRO
popravilo, zamenjava, izdelava nove
(Instalacija, varovalke, luči, gospodinjski aparati, orodje, bojlerji,...)
VODA
čiščenje, zamenjava, popravilo
(Pipe, odtoki, sifoni, kotlički, wc školjke, umivalniki, bojlerji, ...)
OSTALO
popravilo, zamenjava, montaža
(Omare, vrata, stoli, mize, kuhinjske omarice, tečaji, ključavnice,...)

Prek Miroslav s.p., Rudarska 5, Idrija
Z vami že več kot 25 let!
041 648 323

MOZAIK
Klemen Majnik s.p.
SLIKOPLESKARSTVO IN VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

BELJENJE BIVALNIH IN POSLOVNIH PROSTOROV, IZRAVNAVA STEN, BARVANJE OKEN, VRAT, OGRAJ... BARVANJE FASAD

POUDAREK JE NA KVALITETI

MARMORIN, AKRILDEKOR, ARTCOLOR, VALIT, DEKORAL, KULIRPLAST

Telefon: 05 374 10 18
GSM: 041 739 537

Kolesarski park, ki raste na solidarnosti

Jasna Kofol

Menda je pomlad idealna za čiščenje – telesa in duha, podstrešij, vrtov, … V času epidemije, ki je ohromila večino sveta, nam prav dosti drugega tudi ne preostane. Ker sta varnost in zdravje na prvem mestu, člani Društva ZAKONcTEDNA v teh dneh ekstremne in skupne športne aktivnosti dajejo na stran. Obilje prostega časa pa kljub temu izkoristijo na zraku, na Faletovšah nad idrijsko Zaspano grapo. Tam že od januarja urejajo kolesarski poligon oziroma park za urjenje gorsko kolesarskih veščin.

Kolesarski park na Faletovšah je kolesarjem na uporabo odstopil Kolektor Koling, s prostovoljci in ekipo podjetja Kaskader pa so minuli teden že začeli urejati prve objekte. Z dodatno podporo Mladinskega centra Idrija, ki mu je preko programa Evropska solidarnostna enota namenil še nekaj finančnih sredstev, bodo lahko celostno uredili območje in uresničili dolgoletne želje po ureditvi tovrstne kolesarske infrastrukture v mestu.

Urejanje parka so morali precej prilagoditi trenutnim razmeram in ga organizirati v manjših skupinah, ki na terenu delajo individualno. Ker je narava dela samotarska, pa jim to na nek način prija, pravijo v društvu. Zunanjemu opazovalcu bi se morda zdelo, da le premetavajo zemljo s kupa na kup, a dela in izzivov je veliko, še dodajajo. Ekipa Kaskaderja se je brez težav spopadla tudi z zahtevnejšimi nalogami in upravičila svoje geslo »Kjer se drugi ustavijo, mi začnemo«. Pohvala pa gre tudi vsem prostovoljcem, ki so po svojih močeh in zmožnostih pomagali, da je poligon v dobrem tednu dni že dobil svojo prvo obliko.

»Dela so potekala cele dneve, od jutra pa do večernih ur. Kljub temu, da smo območje urejali z bagerjem, je bilo potrebno marsikaj postoriti na roke. Zgrajeni sta bili dve liniji, zahtevna in lažja, ki bosta namenjeni bolj in manj izkušenim gorskim kolesarjem,« je povedal Blaž Pavšič, član društva in ekipe Kaskader.

Park zdaj čaka na ročno obdelavo, ki jo bodo lahko izvajali po sprostitvi ukrepov, povezanih z epidemijo. Medtem pa želijo obnoviti ruševine nekdanje kmetije v funkcionalen prostor za druženje in oddih ter shranjevanje orodja za vzdrževanje parka. Še zlasti prav jim bo prišla podpora izvajalcev in obrtnikov pri urejanju objekta za druženje obiskovalcev ter shranjevanje orodja (zidanje, vgradnja oken, vrat, strešna kritina, zbiralnik za vodo, orodje za delo – lopate, rovnice, …). Način dela je trenutno prilagojen epidemiji, zato vse, ki bi radi pomagali, pozivajo, da jih o tem predhodno obvestite na telefon 031 585 316 ali na e-naslov zakonctednovci@gmail.com.

Urejanje parka je sofinancirano s strani Evropske unije preko programa Evropska solidarnostna enota v sklopu solidarnostnega projekta Naj se vrti. S tem projektom želijo mladi v Društvu ZAKONcTEDNA in Mladinskem centru Idrija zainteresirani javnosti ponuditi kakovostne športne vsebine, ki bodo popestrile lokalno dogajanje. S tem naslavljajo lokalno problematiko pomanjkanja dogodkov v kraju in neizkoriščenost športno-turističnih kapacitet v občini.

Gibanje naj bo v tem času namenjeno vzdrževanju kondicije in sprostitvi, ne pa preseganju lastnih meja ali treniranju za rezultate. Športu se lahko posvetimo na nekoliko drugačen način: poservisiramo lahko naša kolesa, pripravimo smuči za prihodnje leto, več časa lahko namenimo meditaciji in pripravi zdravih obrokov, skratka stvarem, ki jih med letom radi zanemarimo. Razmere nam zaenkrat še dopuščajo gibanje v naravi, a pri tem moramo upoštevati zakone, predpise in seveda zdravo pamet. Kolesarji in pohodniki imamo zdaj tudi priložnost, da uredimo naše stezice in terene. A le, če smo spretni in izkušeni z motorno žago in podobnim orodjem.

***Miha Tratnik Bajc**, predsednik društva*

GANTAR INŠTALACIJE
Gantar inštalacije d.o.o.
Gore 5c, 5280 Idrija
E: gantar.instalacije@siol.net, T: 05 372 29 23, F: 05 372 29 24, M: 041 654 564, 041 832 833
www.gantar.si

PELETNI KOTEL VALTIS
- cenovno ugoden
- avtomatsko delovanje
- integrirano varovanje povratka
- integrirana hidravlične kretnica
- urejena servisna mreža

NOVO Ogrevalne toplotne črpalke Weishaupt

NOVO plinski Weishaupt

- NOVO - akcija toplotnih črpalk Buderus za ogrevanje prostorov in sanitarne vode!
- Postavljamo sisteme sončnega ogrevanja, toplotnih črpalk, kotlovnic na kurilno olje, lesni plin, biomaso.
- Pomagamo pri urejevanju okoljskih kreditov.
- Urejamo dokumentacijo za okoljske subvencije.

Vsi kotli izpolnjujejo pogoje za pridobitev subvencij Ekosklada.

MD
Damjan Mesec s.p.,
Jazbine 3, 4223 Poljane
telefon: 04 518 60 55,
041 765 842
- suhomontaža KNAUF
- strešna okna VELUX
- nadstreški
- napušči

www.damjanmesec.si

Na Javorč

Gasilska, v ozadju Žiri / foto: Primož Grahelj

Neža Lapajne

V začetku marca nam je vreme obljubljalo vse, česar si želimo spomladanski sanjači: višjih temperatur, modrega neba z občasnimi belimi okraski in vedno daljših dni. Za prvi vikend v mesecu torej ni bilo dileme ali mladi planinci krenemo na višje nadmorske višine ali ne – vse do zadnjih dni pred pohodom, ko so vremenoslovci napovedali sneženje. Sicer so imeli popolnoma prav, snežinke so res pobelile pokrajino, a dan je bil lep, mi pa smo si prav zaradi tega obetali še bolj zanimiv izlet, kot če snega ne bi bilo – že tako ali tako smo ga močno pogrešali v letošnji koledarski zimi.

Že res, da se označen dan na koledarju, temperature in vremenska napoved niso prav logično ujemali, a kljub vsemu smo prvo marčevsko soboto zjutraj veselo zapustili megleno Idrijo ter se z avtobusom podali čez hrib, na Žirovsko. Sneg je tudi tam pobelil hribe in nižine, česar smo bili prav po otroško veseli. Naš namen je bil, da osvojimo žirovsko hišno goro, Javorč (901 m). Iz Žirov smo po nekaj metrih pod belim pokrovom megle zakorakali v predel mesta, imenovan Na bedrih, kjer nas je že grelo sonce, postajalo pa nam je vedno bolj toplo tudi zaradi vse večjega naklona poti. Skozi mešan in nato borov gozd smo za seboj pustili zadnje hiše, si privoščili prvi počitek in izmenjavo sladkarij ter se prepustili dejstvu, da danes čisti pač ne bomo prišli domov. Ves zapadel sneg se je ob vse višjih temperaturah vztrajno talil, namakal zemljo in po poti ustvarjal potočke, nam pa povzročal nemalo težav ob iskanju najprimernejšega mesta za vsak naslednji korak. Tako sta nas blato in mehak sneg spremljala vso pot pri vzponu in sestopu. Med hojo smo si vzeli čas tudi za spoznavanje zgodovine, saj smo hodili po trasi, kjer je potekala Rupnikova linija, o čemer pričajo veliki bunkerji tik ob planinski poti. Marsikdo od starejših osnovnošolcev že veliko ve o tem burnem obdobju preteklosti, za vse pa so bunkerji zanimivi predvsem, ko vanje vstopimo in malce raziskujemo.

Na kopastem vrhu Javorča stoji lovska koča, kjer oskrbniki postrežejo z dobrim čajem in flancatom, mi pa smo si privoščili tudi malico iz nahrbtnika. Seveda nismo pozabili niti na žigosanje planinskih knjižic, da bo spomin na pohod trajen. Ob odhodu iz koče pa je otroke kar vleklo na bližnjo jaso: ko smo se še vzpenjali proti vrhu po zadnjem delu poti, jim je bilo namreč obljubljeno kepanje na prostornem travniku in tako so tam družno odložili nahrbtnike ter se zapodili v sneg. Veselje ob zimskih radostih je bilo seveda očitno, kako le ne bi bilo, ko pa v zimskih mesecih ni bilo veliko priložnosti za to. Zabavno divjanje po zasneženem »igrišču« nas je nekoliko utrudilo, priredili smo le še manj utrujajoč planinski krst za tiste otroke, ki so prvič na planinskem izletu s planinskim društvom, nato pa nas je čakal, ponovno blaten, sestop do Žirov. Vračali smo se po drugi poti, ki pa nas je pripeljala skoraj na izhodišče, kjer nas je že čakal šofer z avtobusom. Med sproščenim klepetom z otroki smo ugotovili, da je v nižinah sneg čez dan že skopnel - še dobro, da smo se ga naužili v hribih!

Kar nekaj časa nam je vzelo še preoblačenje v suha in čista oblačila, saj so šla mokra in umazana v vrečko in v nahrbtnik. Morda mama ne bo ravno navdušena, ko jih bo zagledala, a vendar: skupaj z njimi smo s seboj prinesli tudi lepo dogodivščino in veliko iskrenega smeha.

POSLOVILI SO SE

Zofija Bogataj
iz Idrije, stara 88 let
Jakob Kokelj
iz Gorenjih Novakov, star 71 let
Mirko Lukan
iz Idrije, star 69 let
Pavel Brus
iz Srednje Kanomlje, star 65 let
Milko Ličer
iz Idrije, star 64 let
Klemen Močnik
iz Jesenice pri Cerknem
Rajmund Čuk
iz Črnega Vrha nad Idrijo, star 78 let
Silvester Erjavec
iz Čekovnika, star 72 let
Frančiška Šemrl
iz Črnega Vrha nad Idrijo,
stara 88 let
Marija Skok
z Vojskega, stara 85 let
Antonija Grošelj
iz Idrije, stara 97 let
Ivan Vidmar
iz Godoviča, star 85 let
Valerija Štucin
iz Spodnje Idrije, stara 90 let

idrijske novice

Odgovorni urednik: Damijan Bogataj
Izdajatelj: Založba Bogataj, ABC Merkur d.o.o. Idrija, Kosovelova 10, 5280 Idrija.
Naslov uredništva: Kosovelova 31, 5280 Idrija, T: 05 37 22 947
Oglasno trženje: T: 05 37 222 80, T: 05 37 22 947, E: abc@abc-merkur.si, abcmerkur.idrija@gmail.com
Oblikovanje in grafična priprava: Branka Štremfel
Tajništvo uredništva: Sara Prezelj
Časopis je brezplačen. Celoletna poštnina za dostavo preko Pošte Slovenije znaša 9,96 evrov.
Časopis izhaja enkrat mesečno.
Delovni čas uredništva: od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure.
Male oglase in zahvale sprejemamo preko e-pošte: abc@abc-merkur.si in abcmerkur.idrija@gmail.com.
Tisk: Delo d.o.o., Dunajska 5, Ljubljana, tiskarsko središče
Nenaročenih rokopisov ne vračamo.
Prepovedana je vsakršna reprodukcija, predelava, distribucija ali dajanje na voljo javnosti avtorskih del ali njihovih delov v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe z družbo ABC Merkur d.o.o. idrija.
Število natisnjenih izvodov: 8000
Časopis smo v tiskarno oddali v torek 21. aprila 2020 ob 15. uri.
Naslednja redna številka izide 22. maja 2020.
Idrijske novice so vpisane v razvid medijev na Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 2100.
Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

V SPOMIN

Marijan Podgornik
(20. 9. 1936 – 15. 2. 2020)

Ta zapis posvečam sošolcu iz Rudarsko industrijske šole v Idriji, velikemu športniku, piscu spominov in ljubitelju narave Marijanu Podgorniku. Odhod vsakega sošolca nas zelo prizadene, saj smo toliko let skupaj delali in živeli ter se tudi ob zaposlitvi srečevali vsako leto na dan rudarjev, 3. julija. Prav to vztrajanje in tovarištvo nas je povezovalo in krepilo vezi. Marijan je bil duhovit sogovornik, kar je prenesel tudi v svoje knjige, ki so polne zgodovinskih dogodkov, našega sodelovanja pri delu in druženju ter iskrivih doživetij in intimnosti.

Marijan Podgornik je napisal tri knjige: Sivi usad, Črni studenec in Srečanje, v pripravi pa je imel še četrto. Kaj je vplivalo nanj, da se je po nižji gimnaziji odločil za rudarsko šolo v Idriji? Zagotovo je bil to rudnik, ki je predstavljal zaslužek in stalno zaposlitev. Poleg tega pa smo učenci prejeli obleko, plašč, čevlje in žepnino. Samo šolanje v rudarski šoli je bilo zanimivo, poleg šolskega programa smo opravljali prakso po raznih delavnicah od kovačije, tesarstva, do lesne delavnice, kar nas je usposobilo za vsa spremljevalna dela rudnika. Seveda je bilo glavno delo priprava za rudarjenje v jami. Bili smo mladi in polni energije, kar se je odražalo pri športnih dejavnostih, igralski skupini, glasbi, taborništvu, udarniškem delu, mladinski organizaciji in planinstvu.

Marijan se je izkazal zlasti pri smučanju. Skupaj z Jožetom Podobnikom, Jožetom Erjavcem in starejšim mentorjem Vladom Miklavčičem so tekmovali v teku na smučeh in štafetnem teku. Doma, pa tudi na republiškem nivoju, so dosegli izredne rezultate.

Spominjam se, kako mi je Marijan pomagal ob nesreči in me skupaj s sošolci spravil iz jame vse do zdravnika. To je bilo pravo tovarištvo.

V svojih delih je opisal veliko dogodkov, še posebej našo udeležbo na progi Doboj – Banja Luka, kjer je sodelovala naša brigada, sestavljena iz sošolcev, pa razne ekskurzije, delo v rudniku Mežica in druge dogodke. Pomembno je, da je popisal, kako smo mladi v letih po drugi vojni prišli do zaposlitve na rudniku. Naš razred je bil na praksi v Rudniku Mežica, kjer je bil tudi sedež šole. Ravnateljica Greta Lednik se je vseskozi zavzemala za našo zaposlitev v idrijskem rudniku, ki pa je imel svojstveno kadrovsko politiko. Nikoli ni sprejel vseh učencev, ko so končali šolo. Tako se je moral tudi Marijan najprej zaposliti pri Zidgradu, šele kasneje je bil sprejet na delo v rudniku, kjer je delal vse do odhoda v JLA. Po vrnitvi pa spet ni dobil dela. Prijavil se je za miličnika v Tolminu, kjer so mu omogočili strokovno izobraževanje. Ob delu je kasneje dokončal tudi prvo stopnjo študija prava.

Med sodelavci in občinstvom je bil priljubljen. V tem času se je poročil in si ustvaril družino, ki ga je izredno osrečila. Služboval je na Tolminskem in bil končno imenovan za komandirja postaje ljudske milice v Tolminu. Pripovedoval nam je, kako je bilo leta 1966, ko je služboval na mejnem prehodu na Kolovratu. Bila je huda zima z izrednim mrazom, ki ga je stopnjeval še leden veter. K njima sta prišla italijanska finančna stražnika in prosila za vodo. Le kdo bi odrekel taki skromni prošnji. S sodelavcem sta poznala slabe razmere v brunarici na italijanski strani, finančna stražnika pa sta v strupeno zimo na Kolovratu prišla iz Rima. Postregla sta ju s čajem in še s kosilom. Stekel je pogovor in na vrsto so prišle karte. Pod večer sta se finančna stražnika vrnila v svojo brunarico. Jasno je bilo, da sta se prišla le pogret. Skupaj so vsi štirje urejali mejo brez kakšnih dragih arbitraž. Marjan Podgornik je vsako leto za rudarski praznik, 3. julija, prihajal na srečanja v Idrijo. Poleg ljubezni do narave in pohodništva je gojil tudi čebele.

Dragi Marijan, ohranili te bomo v lepem spominu, tako kot vse pokojne učence RIŠ.

Marijan Beričič

Ob 70-letnici RIŠ, 3. julija 2018 v Idriji, kjer smo na razstavi sodelovali štirje pisci spominov, sva z Marijanom Podgornikom, na sliki desno, pripovedovala svoje zgodbe.

V SPOMIN - Pavel Brus

Odpeljal je svoj zadnji krog

Težko je dojeti resnico, da je Pavle Brus tako rekoč čez noč odšel iz naše srede. Težko je sprejeti spoznanje, da smo še nekaj mesecev nazaj sedeli za isto mizo in veselo kramljali, danes pa smo soočeni z njegovim odhodom. Mimo vrste je bil ta korak, saj ga ob njegovem življenjskem načelu »bolje en dan kot volk, kakor vse življenje ovca« nihče ni pričakoval. A pota usode so skrivnostna, neznana, četudi že z rojstvom v dlan zapisana.

April je. Čez nekaj dni bi Pavle Brus dopolnil 66 let. Leta, ko bi mirno in brezskrbno lahko začel živeti. Rodil se je na Kovačevem Rovtu, tam preživel svoje otroštvo in dosanjal svoje sanje. Že kot otrok je bil vedno šofer. Domača drvarnica je bila njegov kamion in že takrat je v sanjah potoval v svet, ki ga je ustvarjala njegova otroška domišljija. A čim je izpolnil pogoje za poklicnega voznika, je naredil izpit in bil srečen, kot bi mu nekdo podaril nebo. Mati mu je za srečo na pot stisnila rožni venec v roko, in ko je zapeljal na ceste sveta, se je tam počutil kakor doma.

Na tisočerih razpotjih se je odločal, kam? Ena teh poti ga je pripeljala v zakonski pristan. V Kanomlji sta z ženo zgradila hišo in pognala korenine. V hišo je prihajal otroški smeh in vse težje se je bilo odtrgati od doma. A vestnost in odgovornost sta mu bila kot božja zapoved in v samoti tovornjaka je premleval stotere stvari, ki so iz sanj kar naenkrat postale stvarnost.

Z milijoni kilometrov poti si je nabiral nove in nove izkušnje in s spremembo družbene ureditve je zaznal svojo priložnost, da bi lahko bil »na svoji zemlji svoj gospod«. Iz dolgoletne šoferske prakse so mu bile znane prenekatere črne luknje tega poklica. Logistika mu je bila poseben izziv. Zakopal se je v delo. Vozni park se je širil in Kanomeljci so se z ponosom ozirali na Scanie, ki so bile ob koncih tedna parkirane na domačem parkirišču. Da ne govorimo, kako nam je zaigralo srce, ko smo veliki »B« srečevali na cestah Evrope. Kot dober gospodar se je še kako zavedal, da za vsakim uspešnim moškim stoji uspešna žena, tako je svojo družino kmalu potegnil v kolesje tega posla.

Pavletovo življenje je bilo delo, delo in spet delo. V še tako sproščeni družbi je nenehno pogledoval na telefon. Skrbeti za kruh tako številčnega kolektiva ni bilo enostavno. Kdor tega ni sam izkusil, ga pač ni razumel. Koliko je bilo potrebnih skrbi, koliko neprespanih noči, koliko odpiranja vrat in stiskov rok, da se kolo mirno vrti najprej, je vedel le on.

Pavle nikoli ni potožil, še manj godrnjal, a vselej je bil pripravljen priskočiti na pomoč, ko ga je kdo prosili za usluge. Kraju je podaril defibrilator in bil vedno zraven, ko je nekdo potreboval pomoč. Z veseljem je odstopil kamion, brez problema odstopil tudi parkirišče, ko je krajevna skupnost prirejala poletne veselice ali druge dogodke. Nikoli ni izstavil računa. Za vse to so mu krajani Kanomlje hvaležni. Razdajal se je na vse strani, a nase je prevečkrat pozabil. Njegov delovnik ni štel ur. Delovni dan je bil sleherni dan in ta se je pogosto vlekel še pozno v noč. Bili so dnevi brez počitka in spanca, ki so mu ga ukradle skrbi. Zagnanost in močna volja sta ga otopila, da je spregledal znake, ki jih je dajalo življenje z namigom, da bo moral nekoliko izpreči. Le če je neumorno garal, se je počutil živega in prav to je tudi počel. A usoda je neizprosna in ne pozna šale. Za vse prezrte opomine je skoraj plačal z življenjem. Le z močno voljo do življenja in skrbno nego in podporo družine mu je uspelo ubežati najhujšemu in preživeti še nekaj srečnih let. V hišo so prihajali vnuki ter pravnuki in ga zaposlili, da je počasi nehal misliti na delo in skrbi, ki jim ni bil več kos. A težko je garaču, kot je bil on, postati brezdelnež. Le redko mu je uspelo, da se je sprostil in užival v miru, ki mu ga je nudila upokojitev. Vsaka stvar pa potrebuje svoj čas, a Pavletu ga je zmanjkalo. Usoda je potegnila svoj meč in rano, mnogo prerano, se je moral posloviti.

Zaključil je svoj krog, rešen skrbi in nadlog je odšel na kraj večnega počitka. »Počivaj v miru in naj ti bo lahka domača zemlja,« smo mu zaželeli ob slovesu na pokopališču v Spodnji Idriji vsi najbližji in vsi, ki smo ga poznali. Slovo od najdražjih je vrzel, ki ne pozdravi je nobena zel. Le čas bo počasi zacelil rane, ki jih to bridko slovo prizadene. Ne pustimo bolečini, da nam zlomi hrbtenico, dovolimo lepim spominom, da najdejo v srcu domovinsko pravico.

Ivica Pirih

Mali oglasi

Iščem nadstrešek ali garažo za avtodom na relaciji Zadlog-Črni vrh-Godovič-Idrija. Lahko tudi samo sezonsko preko zime. Inf.: 041 414 422

V najem vzamem 2-sobno stanovanje v okolici Cerknega in Idrije. Inf.: 041 239 036

V najem vzamem garsonjero ali enosobno stanovanje v Idriji. Za najemnino sem pripravljen odšteti do 200 ERU. Inf.: 051 278 950

V najem oddam trisobno stanovanje v hiši z lastnim vhodom in centralno kurjavo. Primerno za 4 osebe. Inf.: 031 615 102

Ugodno prodam skoraj novo likalno mizo. Inf.: 041 717 444 (Vojko)

V najem oddam poslovni prostor, 70 m2, primeren za trgovino ali pisarne. Inf.: 031 615 102

Prodam enkrat rabljene jumbo vreče, dimenzije 90x90x120 cm, nosilnost 1.000 kg. Inf.: 031 754 955

Oddam stanovanje v centru Idrije. Inf.: 070 772 397

Oddam ali prodam dve dokončani pisarni po 25 m2 in še nedokončan prostor v nadstropju v tretji gradbeni fazi v velikosti 200 m2 na Arkovi ulici 13 v Idriji. Inf.: 041 610 914

Najameva enosobno ali dvosobno stanovanje v Idriji ali njeni bližnji okolici. Lahko je v hiši ali v stanovanjskem bloku. Inf.: oblacek7@gmail.com ali 040 892 170

Prodam manjšo hišo v izmeri 65 m² blizu Poreča. Inf.: 070 770 712

Prodam deblo tise, primerno za lovske trofeje. Inf.: 041 540 676

Prodam stensko uro Loros Japonska, teče 30 dni z enim navitjem. Inf.: 041 540 676

Prodam krompir, primeren za saditev. Inf.: 041 212 996

V Idriji na Arkovi ulici se ugodno oddaja poslovni prostor v skupni velikosti 80 m2 in z lastnimi parkirišči ter lastnimi sanitarijami. Prostor obsega 5 pisarn. Možna je tudi oddaja po delih. Inf.: 041 437 030

Kupim zazidljivo parcelo v Godoviču ali v bližnji okolici. Inf.: 051 369 955 (Martin)

V Idriji in Spodnji Idriji oddamo stanovanji, primerni za samske delavce. Stanovanji sta opremljeni. Inf.: 031 263 161

Prodamo otroško kolo 24 col. Cena: 100 evrov. Inf.: 031 364 886

Kupim garsonjero v Cerknem ali Idriji. Inf.: 069 935 582

Mamica s hčerko nujno išče stanovanje do 40 m2 v Idriji za daljše obdobje. Inf: 070 686 973

Mlad poročen par brez otrok, oba zaposlena, najame dvosobno stanovanje v Idriji. Inf.: 069 915 564

Oddam stanovanje v izmeri 61 m2, prvo nadstropje, blok Rožna 7 , Idrija, komplet obnovljeno. Inf.: 041 717 444 (Vojko)

Prodam gorsko električno kolo, motor spredaj, polnilec, akumulator. Cena: 400 EUR. Inf.: 041 482 938

Prodam garažo v Sp. Idriji v stanovanjsko-poslovnih prostorih na Slovenski cesti. Inf.: 041 438 272 (Ivo)

Ugodno prodam pol leta star brezhiben prenosnik Lenovo IdeaPad S130 N4000 4/64 z računom, dveletno garancijo in vso opremo. Prodam za manj kot pol cene novega. Inf.: 070 334 597

V gospodovi hiši boš počivala
draga mama
in naše srce bo vedno s teboj.

MAMI IN ŽENI V SLOVO

V tem postnem času, ko je Jezus potil krvavi pot, si šla skozi to trpljenje tudi ti in 29. 3. 2020 odšla po zasluženo plačilo k njemu, ki je luč in večno življenje.

MARIJA SKOK

(21. 11. 1934 – 29. 3. 2020)

Prvič si zajokala pred 85 leti v Humu, kjer si preživela vse svoje življenje. Na hribovski kmetiji ti življenje ni bilo z rožicami postlano. Ker si zaupala v Njega, ki je stvarnik in usmerjevalec našega življenja, si težo naloženega bremena lažje prenašala. Bila si delavna in skrbna. Tvoja posebna skrb je bila usmerjena v družino. Težko ti je bilo, ko smo odhajali od doma, uteho si našla v molitvi za nas. Besede zahvale niso dovolj, zato prosimo Boga, naj ti obilno povrne.

Radi smo se vračali domov, kjer si nas vedno pričakala nasmejana, poskrbela pa si tudi, da od tebe ni nihče odšel lačen ali žejen. Posebno smo se veselili tvojega rojstnega dne in novega leta, ko smo se pri tebi zbrali vsi tvoji otroci, vnuki in pravnuki. Še vedno se bomo zbirali na našem domu, a žal bo tvoje mesto ostajalo prazno, v naših srcih pa nema bolečina in lepi spomini.

In pride dan, začrtan že ob rojstvu. Do sem pojdeš, naprej pa ne, tu se ustavi moč tvojih valov (Job. 38.11). Vse moraš izpustiti iz rok, saj ni nič tvojega, vse je bilo dar, ki se ti zdaj spreminja v darilo nebes. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih urah slovesa kakorkoli stali ob strani, nam izrazili sožalje po telefonu ali pisno. Posebna hvala pogrebni službi Komunale Idrija in župniku Alanu Tedešku za opravljen pogrebni obred.

Žalujoči mož Angel, hči Jožica, sinova Albin in Stanko z družinami, vnuki in pravnuki

Srce je omagalo,
dih je zastal,
a na njega spomin
bo večno ostal.

PAVLE BRUS

(1954 – 2020)

Na pragu letošnje pomladi smo se v soboto, 11. aprila, na pokopališču v Spodnji Idriji poslovili od soproga, očeta in starega očeta Pavleta Brusa. Zadnje slovo je bilo za vse sorodnike in prijatelje boleče. Ostajajo spomini in v njih Pavle, kot smo ga poznali, ga srečevali na njegovih premnogih poteh in z njim delili vesele in tudi resne trenutke, ki jih prinaša življenje.

V teh trenutkih žalosti in bolečine se s hvaležnostjo spominjamo vseh, ki so pokojnemu Pavletu v zadnjem obdobju življenja pomagali premagovati težave z zdravjem in v vseh nas bodrili upanje, da bo bolezen premagal. Žal se je izteklo drugače in prišel je čas slovesa.

Hvala Lidiji Obid za nesebično osebno in strokovno pomoč v zadnjih tednih njegovega življenja. Neprecenljiva so bila njena prizadevanja pri paliativni oskrbi in besede podpore v za vse nas zelo težkih časih. Hvala strokovnemu osebju Kardiološke klinike v Ljubljani, ki je s posebnim občutkom Pavletu pomagalo v vseh fazah njegovega počasnega odhajanja. Hvala tudi zdravnici Andri Leskovec iz idrijskega zdravstvenega doma in domačemu župniku Miranu Mariniču za občutno izpeljavo pogrebnih slovesnosti. Hvala tudi ekipi idrijske komunale za svečano izpeljavo poslovilnih slovesnosti ter Ivici Pirih za žalni nagovor.

In nenazadnje hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih izrekli sožalje, nas bodrili in nam boste tudi v prihodnje pomagali živeti čas, v katerem bomo vsak dan posebej pogrešali našega Pavleta. Ob zadnjem slovesu je na pokopališču v Spodnji Idriji Žiga Lakner zapel občuteno pesem. Naj melodija te še dolgo valovi in spremlja spomin na dragega Pavleta.

Žalujoči žena Marinka ter sin Simon in hčerka Herta z družinama

Prišlo je slovo,
zremo v nebo,
od tam boš gledal na nas,
ljubezni ne more izbrisati čas.

ALOJZIJ NOVAK

(1940 - 2020)

Ob boleči izgubi našega dragega Lojzeta se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem in znancem za izrečeno sožalje.

Prisrčna zahvala njegovim sopevcem Idrijskega župnijskega mešanega pevskega zbora za ganljivo zapete pesmi slovesa in zborovodkinji Stanki za lepe poslovilne besede. Iskrena hvala našemu župniku Marku Rijavcu za duhovno spremstvo, pogrebni službi in Marku Gnezdi za pogrebni obred ter Ireni Hvala za ganljiv poslovilni govor. Hvaležni smo Čebelarski družini Idrija in njenemu predsedniku Martinu Kolencu za izkazano spoštovanje ter Veteranom vojne za Slovenijo za darovano cvetje. Posebna zahvala njegovima osebnima zdravnikoma, dr. Franciju Jerebu za dolgoletno bedenje nad njegovim zdravjem pa tudi dr. Borutu Kavčiču za vso skrb in trud za njegovo življenje.

Hvala vsem za darovane sveče, cvetje, prisrčne šopke in darovana sredstva za župnijsko Karitas.

Iskrena hvala vsem, ki ste se od njega poslovili v tako velikem številu, ga imeli radi in ga boste ohranili v lepem spominu.

Žalujoči: žena Dragica ter hči Bojana in sin Mitja z družinama

ANTONIJA GROŠELJ

(1922 – 2020)

Tik pred 98. letom se je od nas poslovila naša draga mama, babica in prababica Antonija (Tončka).

Zahvaljujemo se vsem zaposlenim v Domu za starejše Bor Črni Vrh nad Idrijo, ki ste zadnjih nekaj let skrbeli za našo mamo.

Hvala Marku Gnezdi in sodelavcem Komunale Idrija za prijaznost in organizacijo pogreba ter hvala župniku Marku za poslovilni obred.

Žalujoči vsi njeni

Čeprav je dom brez tebe tako prazen,
in čeprav se tvoj glas ne sliši več,
beseda in ljubezen tvoja v nas živi,
povsod te slišimo mi vsi,
ko kličeš CQ DX DE S59Z,
med nami si in vedno boš.

MIRKO LUKAN - S59Z

(1951 - 2020)

Od nas se je nepričakovano poslovil dragi mož in oče. Iskrena hvala vsem: teti Jožici, Darji, Juretu, Nuši, Sabini in vsem prijateljem ter sodelavcem, ki nam v teh težkih trenutkih stojite ob strani. Hvala za izrečena sožalja, cvetje in sveče. Zahvala dr. Klančarjevi in vsem ostalim v Zdravstvenem domu Idrija za pomoč ter Komunali Idrija za izveden pogreb.

Žena Mili ter sinova Matej in Robert

Gradivo za zahvale in male oglase nam lahko pošljete po elektronski pošti na: **abcmerkur.idrija@gmail.com** ali **abc@abc-merkur.si** .
Dodatne informacije na: **05 37 22 947** ali **05 37 222 80.**
Za vsebino zahval v uredništvu ne odgovarjamo.

Črna kronika

Vozilo pod cesto

V petek, 17. aprila, se je nekaj po 23. uri v Otaležu pripetila prometna nesreča. Iz še neznanega razloga je na cesti Otalež - Jazne voznik z osebnim vozilom zapeljal na rob cestišča in od tam naprej pod cesto. Posredovali so gasilci PGD Idrija, ki so zavarovali kraj nesreče, nudili pomoč policiji, nevtralizirali razlite motorne tekočine in vozilo potegnili na cestišče. Poškodovanih oseb ni bilo.

Ogenj na Vojskem

Gasilci PGD Vojsko so se v soboto, 18. aprila, nekaj po 15. uri odzvali na klic krajana. Med kmetijskimi opravili je prišlo do napake na motorni kosilnici in je le-ta zagorela. Od tam je ogenj preskočil na suho travo in od tam še v bližnji gozd. Ker se območje nahaja na meji med občinama Idrija in Tolmin, so v intervenciji sodelovali gasilci PGD Vojsko in gasilci društev iz Gasilske zveze Tolmin. Požar so omejili in očistili ter namočili rob požarišča. Nadaljnje aktivnosti so prevzeli gasilci iz GZ Tolmin. Kraj požara so si ogledali tudi policisti.

Pretep sredi Tolmina

V sredo, 15. aprila, zvečer sta se dva moška stara 37 in 28 let sprla in stepla. Eden od pretepačev je dobil tako hude poškodbe na glavi, da so ga policisti napotili na urgenco v lokalni zdravstveni dom, dežurni zdravnik pa ga je od tam napotil na urgenco v šempetrsko bolnišnico. Na kraju pretepa je bil prisoten tudi tretji moški, ki pa se pretepa ni udeležil. Kot so potrdili na upravi policije v Novi Gorici, so vsi trije kazali očitne znake alkoholiziranosti. Policisti PP Tolmin bodo zoper 37-letnega pretepača, glede na vsa ugotovljena dejstva in težo telesnih poškodb drugega moškega, ustrezno ukrepali. Prav tako bodo zoper navedene podali predlog zdravstvenemu inšpektoratu zaradi kršitve vladnega odloka o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah ter prepovedi gibanja izven občin.

Olje na cesti

V sredo, 15. aprila, je nekaj po 13. uri v Ledinah iz vozila iztekalo motorno olje. Gasilci PGD Ledine so preprečili nadaljnje iztekanje olje ter madež posuli z absorbentom in ga očistili.

Ogenj v dimniku

V torek, 14. aprila, so ob 21. uri in 25 minut klical na pomoč gasilce v Šebrelje. Posredovali so gasilci PGD Šebrelje, ki so ukrotili dimniški požar v stanovanjski hiši. Opravili so tudi pregled dimniške tuljave ter očistili dimnik.

Helikopter po bolnika

V torek, 14. aprila, je posadka helikopterja Slovenske vojske z ekipo nujne medicinske pomoči z Brnika poletela v Idrijo, kjer je nekaj po 16. uri na zasilnem pristajališču od idrijskih reševalcev v oskrbo prevzela hudo bolnega občana in ga po najkrajši poti prepeljala do urgence UKC v Ljubljano.

Ogenj v Jesenici

V ponedeljek, 13. aprila, so ob 5. uri in 20 minut v bližini naselja Jesenica na Cerkljanskem zagoreli suha trava in grmičevje. Požar na površini okoli enega hektarja so pogasili prostovoljni gasilci PGD Bukovo - Zakojca in PGD Cerkno.

Požar v Doleh

V nedeljo, 12. aprila, je nekaj po 18. uri zagorelo na robu gozda v zaselku Rupe pri Dolah. Požar, ki je zajel 100 kvadratnih metrov gozdnate površine in dva kubična metra drv, so pogasili gasilci PGD Dole.

Ogenj v dimniku

V nedeljo, 12. aprila, so nekaj pred 21. uro zvečer na pomoč klicali gasilce iz vasi Planina pri Cerknem, kjer so se vnele saje v dimniku stanovanjskega objekta. Posredovali so gasilci PGD Planina in PGD Cerkno, ki so požar pogasili ter pregledali in očistili dimnik. Materialna škoda ni nastala.

Mamila v Idrijski Beli

Policisti Policijske postaje Idrija so v sredo, 8. aprila, nekaj pred 20. uro na lokalni cesti v Idrijski Beli zaustavili 52-letnega voznika osebnega avtomobila in mu odredili hitri test zaradi suma vožnje pod vplivom prepovedanih drog. Rezultat preizkusa je bil pozitiven, zato so mu odredili strokovni pregled, ki pa ga je voznik odločno odklonil. Vozniku je bila prepovedana vožnja in odvzeto mu je bilo vozniško dovoljenje. Čaka ga še srečanje s sodnikom, saj bo zoper njega podan obdolžilni predlog na pristojno okrajno sodišče.

Z nožem nad bale sena

V četrtek, 9. aprila, so si policisti Policijske postaje Idrija ogledali skladišče sena ob cesti Labinje – Novaki v zaselku Zadrnova. Tam je še neznani storilec uničil več bal sena s tem, da je razrezal PVC folijo na petih balah sena in tako lastniku povzročil za vsaj 300 evrov materialne škode. Oškodovanec je zahteval pregon, zato bodo idrijski policisti na podlagi vseh ugotovljenih dejstev po zaključku preiskave podali kazensko ovadbo na novogoriško državno tožilstvo.

Drevo padlo na cestišče

V četrtek, 9. aprila, se je nekaj po 16. uri na cesto Bela – Čekovnik podrlo drevo. Posredovala sta gasilca PGD Idrija, ki sta drevo razžagala in odstranila, tako da je cesta ponovno prevozna.

Srna v avtomobil

V sredo, 8. aprila, je voznik osebnega vozila znamke VW vozil iz Godoviča proti Hotedršici. Pred Hotedršico je pred vozilo z desne strani pritekla srna in poškodovala vozilo. Divjad je s kraja trka zbežala neznano kam, na vozilu pa je nastala le manjša materialna škoda.

Veter odnašal strešnike

V Črnem Vrhu nad Idrijo so v nedeljo, 5. aprila, nekaj po 16. uri posredovali na enem od stanovanjskih objektov, saj je obstajala nevarnost, da bi orkanski veter odnesel strešnike s strehe. Prostovoljni gasilci PGD Črni Vrh so nevarne strešnike odstranili.

Gozdarja so rešili gasilci

V sredo, 8. aprila, ob 18. uri in 13 minut so bili policisti obveščeni o nesreči pri delu v gozdu v Ljubevču, v kateri se je poškodoval 42-letni moški. Slednji je sam spravljal drva za lastno uporabo na bližnji gozdni parceli s pomočjo kmetijskega traktorja. Ko je s traktorskim vitlom vlekel drva po strmi gozdni brežini, so se drva zagozdila, pri čemer je jeklenica potegnila traktor z gozdne poti nad vlako. Gozdar, ki je stal za traktorjem in upravljal z vitlom, se ni uspel pravočasno odmakniti, tako da mu je nogo ukleščilo pod traktorsko kolo. Njegove klice na pomoč so slišali bližnji sosednje, ki so o nesreči nemudoma obvestili reševalce. Na kraju nesreče so po nezgodi posredovali gasilci PGD Idrija, ki so s tehničnim posegom rešili poškodovanega traktorista in ga prenesli do reševalnega vozila. Po nudeni prvi pomoči na kraju nesreče so predvidoma lažje poškodovanega moškega reševalci z reševalnim vozilom odpeljali na nadaljnje zdravljenje v ljubljanski klinični center. Policisti so na podlagi zbranih obvestil in z ogledom kraja delovne nesreče tujo krivdo izključili. O vseh ugotovljenih dejstvih bodo s pisnim poročilom obvestili Okrožno državno tožilstvo v Novi Gorici.

Požar na Stopniku

V torek, 7. aprila, je bil ob 6. uri in 17 minut regijski center obveščen o požaru v bližini Stopnika. Na požarišču so policisti ugotovili, da je domačin na travnati brežini zakuril obrezane veje. Šlo je za manjši nadzorovan požar, ki ni nikogar ogrožal. Poleg policistov PP Tolmin so kasneje na kraju posredovali tudi gasilci PGD Dolenja Trebuša, ki so ogenj dokončno pogasili. Kršitelju je bil zaradi kršitve Uredbe o varstvu pred požarom v naravnem okolju izdan plačilni nalog.

Gasilci v Cankarjevi ulici

V sredo, 2. aprila, so ob 15. uri in 12 minut klicali na pomoč gasilce iz Cankarjeve ulice v Idriji. Tam so se v dimniku ene od stanovanjskih hiš vnele saje. Gasilci PGD Idrija so dimniški požar pogasili in očistili dimno tuljavo ter pregledali dimnik in okolico s termovizijsko kamero.

ROLETARSTVO
Uršič Darko s.p.,
Strmica 19,
1370 Logatec
25 letna tradicija
- proizvodnja plastičnih in aluminijastih rolet,
- možnost izdelave po sistemu ekonomik, predokenskih, podometnih in nadokenskih rolet,
- možnost vgraditve komarnikov v sam sistem,
- nudimo montažo rolet naše proizvodnje,
- nudimo popravilo rolet vseh sistemov.
Naše rolete odlikujejo dobra toplotna izolativnost, protihrupnost in protivlomnost.
tel.: 01 756 43 33, faks: 01 756 43 34,
gsm: 041 651 716
roletarstvo.ursic@siol.net,
www.roletarstvo-ursic.si

eko top
EKOLOŠKO IN GLOBINSKO ČIŠČENJE AVTOMOBILOV
GLOBINSKO ČIŠČENJE OBLAZINJENEGA POHIŠTVA
ČIŠČENJE IN NEGA USNJENEGA POHIŠTVA
GLOBINSKO ČIŠČENJE PREPROG
Naša nova lokacija v Idriji
MPI Peljhan
041 598 380
www.eko-top.si

041 648 393
RCT TRANS
- prevozi oseb in skupin
- hitra dostava pošiljk (Ljubljana in okolica)
- prevozi blaga
- organizacija prevozov
- rent a car
Partizanska 8, Idrija
rcttrans@amis.net, www.rcttrans.si

CVETLIČARNA BONSAJ
Lapajnetova 2, Idrija

URNIK:
ponedeljek - petek
8. - 12. in
15. - 18.,
sobota
8. - 12.

T: 05 377 36 77 / T: 05 377 19 53
M: 041 696 198 - tudi v času izven rednega urnika

Nudimo vam rezano cvetje, lončnice, darilni program, keramiko.

Izdelujemo cvetlične aranžmaje za vse priložnosti.

Aranžiramo darila.

Brezplačna dostava žalnih aranžmajev in **ureditev** mrliške vežice.

GEODETSKE STORITVE

Kvalitetna, hitra in ugodna izvedba geodetskih storitev na Primorskem.

UREDITEV MEJ
PARCELACIJE
IZDELAVA GEODETSKIH NAČRTOV
ZAKOLIČBA OBJEKTOV
EVIDENTIRANJE STAVB
BREZPLAČNO SVETOVANJE

Geotmin d.o.o.
Trg tigrovcev 4, 5280 Tolmin

kontakt:
gsm: 041 973 961
tel.: (05) 38 10 146

Dobite nas tudi na Facebooku!

www.geotmin.si

ZIDGRAD S.G.P. IDRIJA d.d.
SGP Zidgrad Idrija d.d., Vojkova 8, IDRIJA
WWW.SGPZIDGRAD.SI,
ZIDGRAD@SGPZIDGRAD.SI

SGP Zidgrad Idrija d.d., išče
več sodelavcev za opravljanje del na delovnih mestih:

Odgovorni vodja del na gradbišču / Vodja del

- VI. ali VII. raven izobrazbe gradbene smeri (inženir gradbeništva, diplomiran inženir gradbeništva ali univerzitetni diplomiran inženir gradbeništva)
- najmanj 3 let delovnih izkušenj na primerljivem delovnem mestu
- opravljen strokovni izpit ter vpis v inženirsko zbornico, ni pa pogoj
- poznavanje MS Office programov (Word, Excel) Autocad
- samostojnost, organizacijske in vodstvene sposobnosti.

Gradbeni delovodja / gradbeni tehnik za vodenje del na gradbišču

- V. stopnja strokovne izobrazbe gradbene smeri - gradbeni tehnik ali gradbeni delovodja
- najmanj 3 leta delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih,
- računalniško znanje za potrebe opravljanja del,
- samostojnost in organizacijske sposobnosti.

Natančen opis del ter druge pogoje lahko dobite na spletni strani: **www.sgpzidgrad.si** ali na telefon **05 37 27 800**.

Vaše pisne prijave z življenjepisom in ustreznimi dokazili pričakujemo na naslov: **zidgrad@sgpzidgrad.si** ali naslov **SGP Zidgrad Idrija d.d., Vojkova 8, 5280 IDRIJA**

vsak dan
24 ur na dan
zdravimo vse vaše najljubše živali

Veterinarska bolnica Vipava
Ivan Princes s.p.

Gradiška cesta 10, 5271 VIPAVA, Centrala in dežurstvo (05) 364 43 90 / mag. Ivan Princes GSM: (041) 618 949 /
mag. Anton Lavrenčič GSM: (041) 671 170 / Matej Hosta, dr.vet.med. GSM: (031) 612 777 / Nina Krašna, dr.vet.med. GSM: (051) 321 368

POSKRBI ZA DOBRO POČUTJE, POSKRBI ZASE.

Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za uravnoteženo in raznovrstno prehrano.

Na voljo v enotah Lekarne Ljubljana, Spletni Lekarni Ljubljana na www.lekarnaljubljana.si in specializiranih prodajalnah LL Viva.

LEKARNA LJUBLJANA

Pripeljal 30.000 mask brez provizije

Damijan Bogataj

Uroš Štucin iz Spodnje Idrije je pred dnevi požel nedeljeno navdušenje številnih prijateljev in znancev, pa tudi ljudi, ki zanj dotlej še niso slišali. V teh zaostrenih časih, ko si celo veliki uvozniki zaščitne opreme kradejo blago po svetovnih letališčih, je Uroš Štucin v Idrijo pripeljal 30.000 zaščitnih mask. Pri tem pa se je odpovedal posredniški proviziji in požel nedeljeno navdušenje.

Ko se je tudi v Evropi izkazalo, da bo v prihodnjih tednih treba zagotoviti dovolj zaščitnih mask in druge osebne zaščitne opreme, so se veletrgovci začeli ozirati po svetovnih zalogah. Kitajska v tem času ni bila le »izvoznica« virusa ampak tudi edina realna proizvajalka za hitro dobavo zaščitne opreme. Do te pa ni bilo lahko priti, saj so veliki kupci zakupili ogromne proizvodne zmogljivosti in kazalo je, da bodo majhni naročniki ostali brez vsega. Na občini v Idriji so ugotovili, da je skladišče Civilne zaščite skoraj prazno in takrat je v Mestni hiši zazvonil opozorilni zvonec. Ko je Uroš Štucin izvedel za krizo dobavljanja zaščitne opreme, se je spomnil na Xuefenga Wuja, starega znanca s Kitajske, s katerim sta se spoznala že pred leti. Prvič sta se srečala ob stojnici, na kateri je Uroš Štucin zvedavim Kitajcem leta 2014 predstavljal idrijsko čipko. Iz bežnega srečanja se je z leti stkalo poslovno prijateljstvo, ki se je ob krizi z zaščitno opremo obnovilo. Vendar pa dobava 30.000 mask v Idrijo ni potekala brez zapletov. Potrebnega je bilo veliko potrpljenja in pregovarjanja ter iskanja možnosti za dobavo naročenih mask. Te so preko špediterja z več letali potovale v Evropo in preko različnih letališč in prevoznikov do Idrije.

Xuefeng Wu se je odzval na klic iz Spodnje Idrije in Urošu Štucinu obljubil takojšnjo pomoč pri iskanju izdelovalca mask, prevoznika in špediterja. Uroš Štucin je izdelal poslovni načrt in oblikoval ponudbo. Poslal jo je idrijskemu županu Tomažu Venclju, ki je bil s ponujeno ceno zelo zadovoljen. Bila je namreč korenito nižja od primerljivih ponudb, a seveda z upoštevanjem dejstva, da se bo Uroš Štucin odpovedal posredniški proviziji.

Posel je bil dogovorjen in akcija je stekla. Najprej se je seveda začelo zatikati na Kitajskem, kjer v tem času vlada obsedno stanje v sektorju zaščitne opreme. Niso redki primeri, ko si posredniki dobesedno kradejo opremo in na letališčih prihaja celo do izsiljevanj in izločanja konkurentov. Redki niso niti primeri goljufij in za dva od štirih zainteresiranih dobaviteljev mask za Idrijo se je izkazalo, da sploh nimata proizvodnje. Za uspešno logistiko s srečnim koncem do oddaje naročenega blaga na letalo za Evropo je seveda najbolj zaslužen Xuefeng Wu, za prevažanje mask iz različnih letališč do Idrije pa Uroš Štucin in kurirsko podjetje. Naročena oprema s Kitajske proti Evropi namreč ni potovala le z enim letalom. Špediter je pakete razporedil po različnih letalih, saj prevozniki skrbijo za kar najbolj ekonomičen način prevozov. Ugibanja, koliko paketov se bo izgubilo na katerem evropskem letališču, je bilo konec, ko so v Spodnjo Idrijo prispeli še zadnji veliki zavoji.

Uroš Štucin je po pregledu na carini vse maske odpeljal do skladišča Civilne zaščite v idrijskem gasilskem domu, napisal dobavnico in takrat se mu je odvalil velik kamen skrbi. Izpeljava tako zahtevnega posla v času, ko je povpraševanje po zaščitnih maskah sprožilo neverjetno rivalstvo, vsekakor predstavlja velik dosežek. In vse to brez posredniške provizije.

Občina Idrija je maske plačala po 0,46 evra. Uroš Štucin je enako uslugo brez svoje provizije ponudil tudi državnim blagovnim rezervam, a iz Ljubljene na njegova pisma ni bilo odziva. »Ne morem razumeti, kako se je lahko minister Počivalšek na televiziji hvalil, da je dobil maske FF5 po 10,67 evra, saj sem sam enak proizvod državi ponujal po 1,1 evra. Vsak naj si sam izračuna, kolikšna je razlika, in se vpraša, kam je le-ta šla,« je v pogovoru s studiu Idrijskih novic povedal Uroš Štucin. Maske, ki jih je občina dobila iz pošiljke Uroša Štucina so razdelili občanom in javnim zavodom ter gasilcem, nekaj pa so jih shranili v skladišče Civilne zaščite.

Zgodba Uroša Štucina utrjuje spoznanje, da med nami še živijo poslovneži, ki so pripravljeni kot neplačani prostovoljci v težkih časih nekaj narediti za skupnost. Odzivi na družbenih omrežjih, kjer so občani Uroša Štucina sami razglasili za junaka tedna, temu pritrjujejo.

Šala tedna

Osamljenost

"Slišal sem, da lahko zaradi osamljenosti v karanteni znoriš. Sem se o tem menil s kavomatom in mikrovalovno, pa sta oba enakega mnenja ... Z mešalcem pa ne govorim, ker vse po svoje obrne."

Misel

Ne živi v preteklosti, ne sanjaj o prihodnosti, osredotoči se na sedanji trenutek.

(Buda)

FOTO PLAUDRA-*PRESS*

Keltiko zaprli zaradi virusa

Iz Društva za varovanje zdravja so sporočili, da podpirajo napovedano zaprtje Keltike za tovorni promet. S tem ukrepom naj bi se odzvali na opozorila občanov, da cesta ne omogoča varnega srečevanja tovornih vozil.

Da je temu res tako, potrjuje fotografija, ki so jo v društvu priložili sporočilu za javnost. Na njej je zabeležen trenutek, ko sta se na odseku od Pirhove luknje proti Travniku zataknila dva tovornjaka. Celjan, ki je vozil proti Želinu, je pogumno zapeljal proti Tolmincu, ki jo je mahal proti Fari. In ker na tem odseku, ki je bil nazadnje posodobljen še v času Italije, širina ceste zadošča le za srečevanje osebnih vozil, je bil zastoj neizbežen. Reševanje zapleta pa ni potekalo v skladu z navodili o obnašanju v času epidemije. Voznika sta bila brez obraznih mask, razdalja med tovornjaki z odprtimi stekli na vratih pa manj kot 3 centimetre.

V izogib takim bližnjim srečanjem, v Društvu za varovanje zdravja podpirajo predlog, da se do nadaljnjega Keltika zapre za tovorni promet. V društvu bodo za mnenje zaprosili tudi lokalne skupnosti. Upanje, da bi odgovor dobili hitro, pa ni realno, saj v času epidemije občine sklicujejo seje organov odločanja zelo poredko. / FIŠER

Novorojenčki

deček **Tristan**, starša Marija Kogej in Boštjan Tratnik iz Spodnje Idrije
deček **Ali**, starša Zejna in Rusmir Dolić iz Idrije
deklica **Lenča**, starša Tanja in Matej Gantar iz Godoviča
deček **Jurij**, starša Ingrid in Luka Rupnik iz Mrzlega Vrha
deček **Danijel**, starša Lucija in Nejc Grošelj iz Idrije
deček **Fran**, starša Melita Gnezda Petrič in Jernej Petrič z Gor
deček **Aljaž**, starša Barbara in Luka Rupnik iz Zadloga
deček **Izak**, starša Andreja Mrak in Tadej Velikajne z Ledinskega Razpotja
deček **Leon**, starša Urška in Miha Sedej iz Godoviča
deček **Enej**, starša Saša Namar Bizjak in Dejan Bizjak iz Idrijskih Krnic
deček **Martin**, starša Darja in Marko Burnik iz Spodnje Idrije

Iskrene čestitke staršem!